

Yıllık Dergi

Erzurum Türk Telekom Nurettin Topçu
Sosyal Bilimler Lisesi Yayın Organı

Yıl: 6 Sayı: 6

DERGİ SAHİBİ

Erzurum Türk Telekom Nurettin Topçu
Sosyal Bilimler Lisesi Adına
Ayatullah ARAZ
Okul Müdürü

YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ

İbrahim CANPOLAT
Müdür Başyardımcısı

EDİTÖR

Vahdettin Oktay BEYAZLI
Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmeni

YAZI İNCELEME KURULU

Ata BAYOĞLU
Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmeni

Duygu ŞİRİN
Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmeni

Elif AYDIN DUMLUPINAR
Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmeni

Muhammet TOTİK
Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmeni

Nimet TOHUMCU
Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmeni

Selçuk UZUN
Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmeni

İLETİŞİM

Hüseyin Avni Ulaş Mah.
212 Sok. No: 1 Yıldızkent
Palandöken / ERZURUM
Tel: 0442 342 42 16
Email: ukaladergisi@gmail.com

MİZANPAJ

Cavit Emre ŞEN

BASKI

Zafer Medya Grup
Yenikapı Cad. Kadioğlu Sok.
Eski Cezaevi Karşısı No: 1
Yakutiye/ERZURUM
0442 234 22 85

Editörden

Ukala Dergisinin Çok Kıymetli Okurları!

Okumanın ve yazmanın tamamen kader işi olduğuna ve her yazının, kendi kaderini tamamlamak için muhakkak bir okur tevecühüne ihtiyaç duyduğuna inanıyorum. İşte Ukala dergimizin 6. sayısı da kendi kaderini tamamlamak üzere kapınıza bir muştucu gibi geldi. Hoşça, dostça ve edeple geldi.

Dergimizin bu sayısında "Kelimeler Ülkesindeki Bilge Şair" Sezai Karakoç'u ele aldık. Daha doğru tabirle evvela onu anlamaya ve dilimiz döndüğünce anlatmaya gayret ettik. İlk bölümde, isimlerini burada saymakla yetinemeyeceğim birçok akademisyen ve yazarın kıymetli cevaplarıyla katıldığı "Türk Şiirinde Sezai Karakoç Soruşturması" var. Bu vesileyle kendilerine, okurlarımız adına şükranlarımı sunuyorum. İkinci bölümde "Diriliş Okumaları" kapsamında öğrenci yazılarını, üçüncü bölümde şiirleri ve son bölümde ise okulumuzun gelenekseli hâline gelen ve bu seneki konusu "Diriliş Eri Sezai Karakoç" olan panel metinlerini okuyacaksınız.

"Kendimin bir diriliş eri olduğuma inanıyorum. Bir diriliş cephesi bulunduğuna ve kendimin de o cephede bir savaş adamı olduğuma, olmam gerektiğine inanıyorum." diyerek kendine dönülmez bir yön tayin etmiştir, Üstat Sezai Karakoç. Çocukluk yıllarından başlayan bu istikamet üzere yaşama ahlakı, Sezai Bey'in vefatına kadar devam etmiştir. Ortaya koyduğu külliyatı ve bundan daha evvel gelen Müslümanca duruşu, herkesin ortak takdiridir. Bu duruş, kendisinin "Sanat tutumum, dünya görüşümün bir parçasıdır." ifadesinde de görülür. Onun açtığı bu yola girmenin ve gösterdiği hedefe varmanın ulvi bir meziyet olduğu muhakkak. Bu vazifeye atılmaya, imanının getirdiği hür iradeyle karar veren her Müslüman'ın "inkâr tutsaklık, inanç özgürlüktür" şiarıyla hareket etmesi gerekir.

Münevver bir kişi olan Sezai Bey'in aynı zamanda şair olarak da bir yol tayin ettiği malum. Düşüncede olduğu gibi şiirde de kendine mahsus ve yıkılmaz bir binadır bu. Şiiri gibi yaşayıp yine şiiri gibi vefat eden Karakoç'a göre "Şair, kelimedeki hayatı bulandır." Şair ve şiir milletin ortak malı olduğuna göre Türk milletini anlamının ve varlığını ispatlamanın en kestirme yolu tabii ki bir Sezai Karakoç mısraına başvurmaktır. Hemen her eserinde dile getirdiği "İslam medeniyeti hakikati", o, hakıyla okununca tamamlanacaktır. İnsanca duruşu, Müslümanca tavrı ve şairlik kudretiyle biliriz ki "İncedir billurdandır yoktur gölgesi Türkiye'de".

Kendinden bir şeyler katarak ölümü güzelleştiren Sezai Bey'e yine kendi mısralarından aldığımız ilhamla diyoruz ki "Anladık sen ölmedin / Ölüm adına / Ölüm maskesini takınarak / Dönüşün bir ışığa". Merhum Karakoç'un yaktığı bu ışığın, bir meşale gibi elden ele dolaşacağına inancımız tamdır. Bu vesileyle elimizde bir "nar-ı beyza" gibi beliren o meşaleyi, bizler de sevgili öğrencilerimize gururla devrediyor ve Sezai Karakoç'a bir kere daha Allah'tan sonsuz rahmet diliyoruz. Mekânı cennet olsun.

Okumaya ve yazmaya gönül vermiş bütün liseli kardeşlerimizi ve öğretmenlerimizi, dergimizin ukaladergisi@gmail.com adresine gönderecekleri yazılar ile aramızda görmek arzumuzu yineliyor ve bütün okurlarımıza muhabbetlerimizi sunuyoruz. İyi okumalar.

Vahdettin Oktay BEYAZLI

İÇİNDEKİLER

TAKDİM / Ayatullah ARAZ	4
BİZİ BESLEYEN DİRİLİŞ DÜŞÜNCESİ VE SEZÂİ KARAKOÇ'U ANMAK/ANLAMAK / Seyfullah KARAPINAR.....	5

TÜRK ŞİİRİNDE SEZÂİ KARAKOÇ SORUŞTURMASI

Prof. Dr. Turan KARATAŞ	8
Prof. Dr. Nurullah ÇETİN.....	10
Prof. Dr. Yılmaz DAŞCIOĞLU	13
Prof. Dr. Münire Kevser BAŞ	14
Prof. Dr. Erdoğan ERBAY	16
Prof. Dr. Ahmet SARI.....	18
Prof. Dr. Muharrem DAYANÇ.....	20
Pof. Dr. Selami ŞİMŞEK	22
Prof. Dr. Mustafa KURT	23
Prof. Dr. Gökhan TUNÇ	24
Prof. Dr. Mehmet GÜNEŞ.....	25
Prof. Dr. Mahmut Hakkı AKIN.....	26
Dr. Esmâ POLAT	27
Doç. Dr. Bahtiyar ASLAN.....	28
Metin Önal MENGÜŞOĞLU.....	30
Ercan YILMAZ	32
Şaban ABAK.....	34
Mustafa UÇURUM.....	36
Şakir KURTULMUŞ	37
Necip TOSUN	38
Hüseyin AKIN.....	39
Dr. Fikri KULA.....	40
Özcan ÜNLÜ.....	42
Şahin TORUN	43
Osman ÖZBAHÇE.....	44
Mustafa BAŞPINAR.....	45
Ergün ENGİN.....	46

DİRİLİŞ OKUMALARI

İNSANLIĞIN DİRİLİŞİ / Gökçe Aybüke İSHAKOĞLU	48
VAR OLMA SAVAŞI / Elif Miraç BİTLİSLİ	50
"ZAMANA ADANMIŞ SÖZLER" VE MASAL ŞİİRİ / Berat DEMİRAL	52
DİRİLİŞ MUŞTUSU / Elif Şule AKTAŞ	53
YİTİK CENNET / Muhammet AKPINAR.....	54
SAMANYOLUNDA ZİYAFET / Cemil ŞENER.....	56
İSLAM'IN DİRİLİŞİ / Muhammet Enes KARACA	58
RUHUN DİRİLİŞİ / Ümmügülüm BİNGÖL	59
KİYAMET AŞISI / Ebutalha BAYRAKTUTAN	60
LEYLA İLE MECNUN / Eylül Aslıhan KIZILCA.....	62
EDEBİYAT YAZILARI 1 / Metehan ERDOĞMUŞ	64
SEZAİ KARAKOÇ'UN HİKAYELERİNDE DİRİLİŞ KAVRAMI / Ömer İhsan GÜNAY.....	66
ŞAHDAMAR/KÖRFEZ/SESLER / Tülay GÖNDER.....	68
MEHMET AKİF / Işıl Berra KÜÇÜK.....	69
MEVLANA / Efsun TACER	70
YUNUS EMRE / Livanur EĞİLMEZ	72

ŞİİRLER

RAIN PRAYER / Çeviren: Eray Akpınar	73
LİLA OR LUNA / Umut Barış BİNGÖL	74
MEKTUP / Sila ERÖZ	74
BİR YÜZÜNCÜ AD / Eray AKPINAR	75
DAHA ERKEN / Şevval KURTBAŞ	75
MAVİ YORGAN KARA TOPRAKTA / Nefise YILMAZ.....	76
KAFES / Damla Destina DEDEOĞLU.....	76
ÖLÜM KASİDESİ / Muhammet Kürşat ORHAN.....	76
AH SEN / Sena İÇİN	77
SOKAK LAMBASI / Nursima PEKER	77
MÜNACAT / Vahdettin Oktay BEYAZLI	78

PANEL METİNLERİ

SEZAİ KARAKOÇ'UN BİR SANAT ESERİ MAHİYETİNDEKİ HAYATININ ANA HATLARI / Elif KOTAN.....	80
SEZAİ KARAKOÇ'UN SANAT, ŞİİR, ŞAİR VE GELENEK GÖRÜŞÜ / Nisa Ceren DELİOĞLAN.....	82
SEZAİ KARAKOÇ'TA BATICILIK, BATILILAŞMA VE MODERNLİK / İkra ORAK	84
SEZAİ KARAKOÇ VE DİRİLİŞ DÜŞÜNCESİ / Sudenaz TAŞAR.....	86

TAKDİM

Ayatullah ARAZ
Okul Müdürü

Sanatın, edebiyatın ve sosyal bilimlerin söz sahibi olduğu bir "Yarıncı Türkiye" için "aklı başında" bir gençlik olarak "Ukalâ"lık etme yani "aklı başında" bir şekilde konuşma hakkımızı kullanmaya geldik diyerek başladık bu yürüyüşümüze. 2016 yılından başlayarak "Darbeler Tarihi ve 15 Temmuz", "Lider Ülke Türkiye ve Mülteci Meselesi", "Türk Eğitim Tarihi", "Kan ve Gözyaşı Coğrafyalarının Umudu, Ümmetin Son Kalesi: Türkiye", "İstiklal, İstikbal ve Kur'an Şairimiz Mehmet Akif Ersoy"u konu alan paneller ve bu panelleri ihtiva eden Ukalâ dergimizi çıkardık. Dergimizin bu sayısında ise 2021 yılında dünya sürgününü tamamlayan Sezai Karakoç'u dosya konusu olarak ele almaya ve aynı zamanda 2022 yılı öğrenci panelimizi de "Diriliş Eri Sezai Karakoç" teması üzerine hazırlamaya karar verdik.

Sezai Karakoç'u anlatmak, her kalemin harcı değil; hele hele benimse hiç haddim değil. Ancak naçizane dilim döndüğünce ve Sezai Karakoç okumalarımından anladıklarımı; bölük pörçük, yüzü gözü kanlı, yara bere içinde de olsa kırık dökük cümlelerle Sezai Karakoç'tan da mütevelli birkaç kelam-ı kibar etmeye çalışacağım.

Yarası vardı ve yarısı başka bir yerde kalmış bir şair, bir sanatkar, bir düşünce insanıydı. Önümüze konulana, üstümüze biçilene razı olmayan bir kıyam davetçisi, bir diriliş muştucusu, bir medeniyet bilgisi... Coğrafyayı vatan yapan ortak hatıra ve hafızadır, hakikatinin medeniyet sözcüsü, İslam şairi, özüne diriliş dediği bir mektep kurucu-

su. Çağın dayatmalarına meydan okuyup insanlığı yepyeni bir çağ muştusuna davet eden, yanlış okumalara meydan okuyarak insanı, dini, hayatı, yepyeni bir dirilişle okumalara çağıran, "bize rağmen, bize karşı ve bizden biri." Medeniyet ufkunun merkezine gidilecek başka yeri olmayanların ülkesini yani Türkiye'yi koyup gidenlerin, kalanlara bıraktığı kutsal emanet olan İslam birliğinin dirilişçisi, diriliş işçisi, hakikati şartlara feda etmeyen hem şahsiyet hem meziyet sahibi bir gönül eri. Öyle bir gönül eri ki davası uğrunda kimi zaman olgunlaştırıcı seçilmiş yalnızlıklar yaşadı, kendi mahallesinde dahi ama yılmadı ve yorulmadı. Çünkü biliyordu dünya yük lakin Allah büyük. Bütün çalışmalarında imkâna gelenlerden değil, insana gidenlerden oldu. Düştüyse şayet payına bir imkân onu da imtihan bildi, fırsat görmedi. Bilinçli ve ahlaki bir öfkesi vardı. Geleceği bugüne çeken, bizden birkaç yüzyıl ileride yaşayan şairimiz; "dindar görüneceğiz diye mutaassıp olmayan, aydın desinler diye de tavizkar olmayan" bir hayat yaşadı.

Düşünce köklerimiz ve düşünce kaynaklarımızın kireç bağlamaması için düşüncede, inançta, duyuşta, duyarlılıkta, sanatta ve edebiyatta diriliş başlatan Diriliş Şairi Sezai Karakoç'u hayırla yâd ediyor, rahmetle anıyorum. Dergimizin yayımlanmasında büyük emekleri olan Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmeni ve dergimizin editörü Vahdettin Oktay Beyazlı başta olmak üzere emeği olan tüm öğretmen ve öğrencilerimize teşekkür ediyorum.

BİZİ BESLEYEN DİRİLİŞ DÜŞÜNCESİ VE SEZAI KARAKOÇ'U ANMAK/ANLAMAK

Seyfullah KARAPINAR

Palandöken İlçe Millî Eğitim Müdürü

Üstadın eserleriyle Adana'da lise yıllarımda tanıştığımı hatırlıyorum. Okumama vesile olan rahmetli öğretmen abimin, Maver dergisini takip ettiğini ve nihayetinde benim de bu dergiye merak saldığımı hatırlıyorum. Düşünce dünyamızın, düşünce karakterimizin, fikri temellerimizin ve dünya görüşümüzün oluşmasında böylesi yazarların rolleri bir hayli fazladır. En azından bende öyledir.

Sezai Karakoç'un tüm eserlerini okumakla beraber özellikle *Gün Doğmadan, Yitik Cennet, Ruhun Dirilişi, Meydan Ortaya Çıktığında* gibi eserlerini defalarca sesli okuduğumu hatırlıyorum. Sezai Karakoç okumanın bir şans olduğunu düşünüyorum. Onu okuyunca sadece şiir, deneme, inceleme, hikâye yazıları okumuş olmuyoruz. Aslında bundan ötesini okumuş oluyoruz. Gönle hitap eden, zihne hitap eden, edebiyat ve sanat yüklü ve insanda düşünce inşa eden bir okuma yapmış oluyoruz. Sezai Karakoç bulunduğu dönemi aydınlatmakla kalmamış, bu günlere ve bundan sonraki kuşaklara da diriliş düşüncesini yazılarıyla, bakışıyla, hakikat akımı tavrıyla miras bırakmıştır. Aynı çağda yaşamaktan onur duyduğum Karakoç'u sürekli, kesintisiz, bıkmadan oku(t)malıyız.

Sezai Karakoç'un kullandığı kelimeler, kavramlar, örnekler; yazılarını taşıdığı kahramanlar, bu dünya için ürettiği çağcıl çözümler; öte âlem için taşıdığı âlem

tasavvuru onu gerçek bir fikir adamı ve hakikat arayıcısı yapar. Şimdi bize düşen Karakoç'un hatırası anlamında onun yazılarını, düşünce dünyasını, hayata bakışını, medeniyet tasavvurunu, diriliş fikriyatını, derdi olan insan düşüncesini anlamak, kavramak, okumak ve okutmak olmalıdır. Gönülümün ve zihnimin onun düşünce dünyasından gıdalandığını söyleyebilirim. Sadece birkaç yüzyılda bir yetişen önemli bir mütefekkir ve hakikat medeniyeti savunucusu olan Sezai Karakoç, aslında bir halin, bir duruşun, bir bakış açısının, yaşadığı çağa dikkatli bir bakışın örnek temsilcilerindendi.

Nurettin Topçu Sosyal Bilimler Lisesinin dergi çalışmasını, anlamlı ve yerinde buluyorum. Sezai Karakoç ana başlığını ise çok derinlikli buluyorum. Emeği geçen başta okul müdürümüz olmak üzere öğretmen ve öğrencilerimize emekleri için teşekkür ediyorum. Başarılarının devamını diliyorum. Dergimizin bu sayısının edebiyat, kültür, eğitim ve sanat dünyasına bir nebze de olsa katkı sunmasını umut ediyorum. Bu vesile ile diriliş düşüncesi oluşturmuş bu kıymetli, mütefekkir öncü şahsiyet Sezai Karakoç'a Allah'tan rahmet diliyorum. Okuyan, inceleyen, akleden, olumlu eleştiren, üreten, yorulan, özgüven sahibi olan, çalışkan, ruhu ve derdi olan, bilinçli insanlar yetiştirmek umdu, dileği ve duasıyla...

Ukalâ

T Ü R K Ş İ İ R İ N D E
SEZÂİ KARAKOÇ
SORUŞTURMASI

*“Şiir ve şair ölmeyecektir.
Çünkü insan ölmeyecektir. Çünkü hakikat ölmeyecektir.”*

- Prof. Dr. Turan KARATAŞ
- Prof. Dr. Nurullah ÇETİN
- Prof. Dr. Yılmaz DAŞCIOĞLU
- Prof. Dr. Münire Kevser BAŞ
- Prof. Dr. Erdoğan ERBAY
- Prof. Dr. Ahmet SARI
- Prof. Dr. Muharrem DAYANÇ
- Pof. Dr. Selami ŞİMŞEK
- Prof. Dr. Mustafa KURT
- Prof. Dr. Gökhan TUNÇ
- Prof. Dr. Mehmet GÜNEŞ
- Prof. Dr. Mahmut Hakkı AKIN
- Dr. Esmâ POLAT
- Doç. Dr. Bahtiyar ASLAN
- Metin Önal MENGÜŞOĞLU
- Ercan YILMAZ
- Şaban ABAK
- Mustafa UÇURUM
- Şakir KURTULMUŞ
- Necip TOSUN
- Hüseyin AKIN
- Dr. Fikri KULA
- Özcan ÜNLÜ
- Şahin TORUN
- Osman ÖZBAHÇE
- Mustafa BAŞPINAR
- Ergün ENGİN

Prof. Dr. Turan KARATAŞ

Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi

➤ Sezai Karakoç'la hangi eseri aracılığıyla tanıştınız? Karakoç'un ve eserinin sizde bıraktığı ilk intibayı paylaşır mısınız?

Sezai Karakoç'un ismiyle/imzasıyla/eseriyle karşılaşmamın unutulmaz bir hatırası vardır. Lise birdeyken sınıfımızın bulunduğu koridor-
da asılı olan okul panosunda öğrencilere bir soru sorulmuştu. Cevabını bilenlere mükâfat olarak kitap verileceği vadediliyordu. Kolay bir soruydu, cevabını yazıp ilgili öğretmene verdim. Üç beş gün sonra okul idaresinden çağırıldım, soruyu doğru cevapladığımı söylediler, okul müdürümüzün imzasıyla *İslâmın Dirilişi*'ni hediye ettiler. Bu ilk karşılaşmadan hemen sonra, o günlerde gidip geldiğimiz Milli Türk Talebe Birliğinde teşhir edilen, gençlere tanıtılıp satılan kitaplarını gördüm Karakoç'un. İlk sayfalarına "23.01.1978-Sivas" kaydını düştüğüm on kadar kitabını oradan aldım. Birkaç defa okumaya teşebbüs ettiğimi hatırlıyorum. Fakat bu ak pak kitapları o zaman okuyup anlayacak zihinsel erginlikte olmadığımı fark ettim. Sade kapaklı, bu ciddi kitapların adları, çevremdeki birkaç büyüğümden yazarı hakkında duyduğum yüceltici sözler, zihnimde bir büyük adam görüntüsü ve kıy-

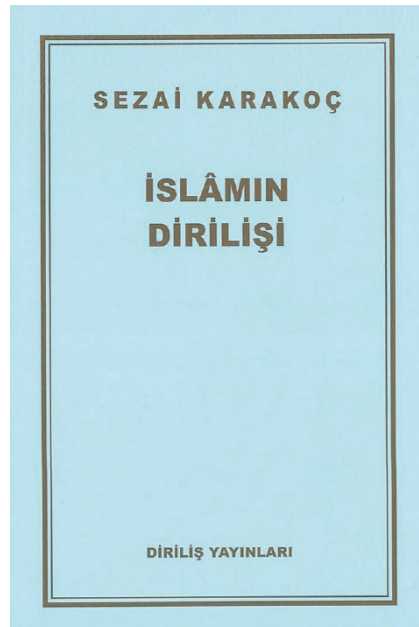
meti belirlemişti. Şimdi bakıyorum kitaplığıma, üniversite ikinci sınıfta şiir kitaplarını almışım büyük şairin. Beni peşine düşüren de bu şiirler oldu ilkin. Bilhassa "Monna Rosa"yı ilk okuduğumda duyduğum hazzı, içime yerleşen his yükünü unutamam. Zihnime erken yaşta yerleşen bu büyüklü isim, doktora tez konusu olarak Sezai Karakoç'u ve eserlerini seçmemde elbette etken olmuştur.

➤ Üstat Karakoç'un edebiyatımıza ve şiirimize katkıları nelerdir?

Bu sorunuzun cevabı o kadar geniş ve uzun ki, bir kitap yazılacak kadar. Sezai Karakoç,

şu yaşayıp durduğumuz kadim coğrafyada neşvünema bulmuş bir medeniyetin sözcüsüdür kendi devrinde. Bu öz görev, diğer eserleriyle birlikte şiirlerinin de hedefidir. Kendi deyişiyle "Ağacın topraktan, çiçeğin ağaçtan, suyun dağdan doğduğu gibi" kendi uygarlığından doğan bir şiir yazmış ve bu tavrın öncüsü olmuştur.

Şunu rahatlıkla söyleyebilirim: XX. yüzyılın ikinci yarısında, çok özgün, öz ve biçim itibarıyla oldukça zengin, içinde boy verdiği kültüre ve çağına en mütenasip Türkçe şiiri Sezai

Karakoç yazmıştır. Onu, şiire birlikte başladığı çağdaşlarından yani başlangıçta içinde yer aldığı İkinci Yeni şairlerinden farklı kılan en önemli özellik, geleneksel ve çağdaş şiirsel donanımına metafiziği yüklemesidir. Başka türlü söylersek bütün çağcıl öğelerle metafiziği uyumlu hâle getirişidir. Şiirin özünü ezeli ve ebedî hakikatle yoğurması, ufkunu maveraya açık tutmasıdır. Kim ne derse desin, bugün büyük ve önemli bir şiir hareketi olarak kabul edilen İkinci Yeni'yi başlatanların başında Sezai Karakoç vardır. Ayrıcalığı "Tanrı'yı, aşkı, ölümü" diğerlerinden farklı anlaması ve söylemesidir.

Özetleyecek olursam, Karakoç, daha ilk kitabından (*Körfez*, 1959) itibaren hatta şiirleri kitaplaşmadan mühim bir şair olarak büyük ilgi odağı olmuştur. Yeni eserlerle külliyatı zenginleşip tamamlandıkça hem şiiriyle hem de şiire değgin özgün görüşleriyle kendi kuşağını ve sonrakileri etkilemiş, Türk şiirinde çığır açan gerçek bir öncü konumuna yükselmiştir. Hâsılı, Türk şiirinde bir yol açıcıdır Sezai Karakoç.

❧ Sezai Karakoç şiiri, günümüze ne söyler?

Ne söylemez ki? Eğer seviyeli bir bakışa, sahih ve salim bir zevke sahipseniz, bu şiirden uzak duramazsınız, meftunu olursunuz ve Karakoç size mutlaka bir şey söyler, söyleyecektir. "Ya ben bulutları anlamıyorum/ Ya bulutlar benden bir şeyler bekler" diyen "Yağmur Duası"yla, uçurtmasını yani umudunu yırtan "Rüzgâr"ıyla, aşk alevini harlayan "Monna Rosa"sıyla içinize bir ışık düşürür ya da yüreğinize "asil bir huzursuzluk" verir. Hiç değilse *bir yağmur çiseler ruhunuza*.

Karakoç, "merhamet damarımızı sömüren" dünya dediğimiz şu "kesik dansa karşı", kulağınıza bir şeyler fısıldar. "*Hükümdarın hükümdar olmak için halka yalvardığı/ Ama yine de eşsiz zulümler işlediği*" vakitlerin paradoksunu, "havada uçan ama yerde ölen" insanın trajedisini ondan dinlemenin tadı başkadır. Karakoç şiirinde, her hâlükârda, bu toprağın hisirtisi, gülün yumuşaklığı, tırpanın keskinliği, bir merhametin sesi duyulur. Bu şiir, şah damarımızın sesidir, zamana adanmış sözlerdir, gül muştusudur, insanlığın alın yazısı saatidir.

Dikkatli bir göz, Sezai Karakoç şiirinde çok şey görebilir; hassas bir kulak ondan çok şey duyabilir. Meselâ, şair bize, büyük hayat gâilesi içinde fark edemeyip geçtiğimiz ama esasında insanlık için son derece mühim olan, "kâğıdın evriminden", "narın kızarmasından", "portakal buğusundan", "bağbozumundan", "kaplumbağa artığı tatlı üzümünden", "akrebin zehrinden", "Samanyolundaki vebadan", "kan içindeki güneşten", "kara yılandan", "ayrılığın şiddetinden", "aydınlığın artışından", "ipin ucunu kaçıran insanlardan" söz açar. Ölümden, dirimden, elbette dirilişten, bir gülü yetiştirmek için yaratılmış oluşumuzdan haber verir. "Yitik Cennet"ten, "bir meleğin sözüyle gebe kalan kutlu kadından", Hızır'dan ve Taha'dan, Musa'dan ve İsa'dan, "sabır köprüsü peygamberden", "Gül Muştusu"ndan, "Tanrı sevgisinden", "kaderin üstündeki kaderden", sevgiden, sabırdan bahseder.

Onun şiirlerinde Anadolu'yu, Zülcüfûl Dağı'nı, Ergani'yi, Maraş'ı, hasseten İstanbul'u, Kudüs'ü, bilcümle İslam şehirlerini ve Aya-sofya'yı, yitik uygarlıkları gezersiniz. Bu bağlamda, yeni bir dille kadim bir sofraya çağırır bu şiir bizi. Baharı, yazı, kışı ve içimizi üşüten karı, gök gürültüsünü, ödünç gece ve gündüzü, güneşi, ayı; kadını, insanlık anıtı anneyi, çocukluğu; "düşük çocuklar doğurganı" kenti, gümüş tenli çeşmelerin akışını, "ölümün cesur körfezi olan balkonu" anlatır kristal parıltılı kelimeleriyle.

Sezai Karakoç şiiri, bize yitirdiğimiz suyu buldurabilir. Bir ilkbahar gibi çiçeklerimizi tazeleyebilir. Güneşle ve inciyle yeniden tanıtırabilir. Kalbimize, karşılıksız çarpmayı öğretebilir. Eşyaya ve insana yeni bir maya katabilir. İnceliklerin kapısı olan bu şiir, ruh susayışımızı giderir yahut "yıkarcı çirkefe batmış insan ruhunu". "Ölümün ötesini bir rebab gibi çal"mayı öğretebilir. Bu şiir bizi, "Tanrı'dan razı olanların şölenu"ne "vaktin kılıçtan keskin son töreni"ne çağırır ve dâhil edebilir. Ruh u şâd olsun. ❧

Prof. Dr. Nurullah ÇETİN
Ankara Üniversitesi

➤ **Sezai Karakoç'la hangi eseri aracılığıyla tanıştınız? Karakoç'un ve eserinin sizde bıraktığı ilk intibayı paylaşır mısınız?**

İlk olarak üniversite lisans öğrenciliğim sıralarında Şiirler III Körfez/Şahdamar/*Sesler* (1974) adlı şiir kitabını okumuştum. O sıralarda özellikle ben, Batı kaynaklı maddeci bir modernizmin cazibeli çağrısı karşısında ruhumu sıkan, beni boşlukta bırakan ağır bir baskısı altındaydım. Hayatın büyük ölçüde salt geçici maddi değerler etrafında kurgulanması bana anlamsız geliyordu. İnsanın, hayatın, dünyanın anlam ve amacının sadece bizim tensel hazlarımıza dönük algılanması bana saçma geliyordu. Bir insan olarak daha yüce anlamlar peşindeydim. Bu şiir kitabında Sezai Karakoç'un maddeci Batı modernizmine getirdiği eleştiriler dikkatimi çekti. Mesela şu mısralar maddeci modernizmin insanı hem dış dünya tabiatına hem iç dünya tabiatına nasıl yabancılaştırdığını, insanın olması gereken doğal ortamından nasıl sökülüp atılarak yapayalnız, ıssız, soğuk, kaskatı bir halde bırakılıverdiğini çok etkili bir söylemle şöyle ifade eder:

"Ve bağbozumları bizden bozulan
Artık kendimize bile o kadar yakın değiliz
Gece yarıları Samanyolu yok
Gün doğmuş doğmamış"

Şair, sadece mekanik modernizmi eleştirmiyor; aynı zamanda bunun karşısında doğru bir seçenek sunuyordu. O da saf, samimi

gerçek İslam imanıydı. Yani İslam imanının önem ve değerini modernizmle karşıtlığı bağlamında belirginleştiren bir tavrı vardı. Hem modern Batı medeniyetini hem İslam medeniyetini çok iyi biliyordu. İslam medeniyetini estetize ederek çağın anlayışına modern bir dille sunuyordu. İslam medeniyetini günümüz şartlarında yeniden diriltme çabasındaydı. Mesela İslam imanı "Kurşunu kıran, mermeri yaran ışıktı". Bedeni lüks ve konfor içinde şımartma esası üzerine kurulu modern hayat tasavvuru, aslında insanı çok tüketmek için çok çalışmaya mecbur eden ve salt kazanma ve tüketme fasit dairesine hapseden bir esaret ve kölelik sarmalıydı. İnsanlar bedenlerinin tensel hazlarının hizmetinde birer gönüllü köle idiler ve bunu özgürlük zannediyorlardı. Ruhları bedenlerinin, zamanları maddenin, çalışmaları geçici değerlerin, özgürlükleri sanal mecburiyetlerin, ilgileri geçici meşguliyetlerin esiri idi. Hâlbuki gerçek özgürlük bedenin ruha, zamanın ve mesainin kalıcı manevî ilahî değerler adına hizmetkâr olmasıydı. Bu doğru yaşama yön ve yolunu Karakoç, "Sen Cuma gününün hürriyet kadar kutsal olduğunu onlara anlat" mısraıyla çok güzel formüle etmişti. Cuma yani İslam imanı ruhun, kalbin, beyin özgürlüğünün gerçekleştirildiği sahih bir atmosferdi. Saf, temiz, sağlıklı nefeslerin alınıp verildiği bir emniyet alanıydı. Ayrıca bu kitapta şairin materyalist modernizmin kadını kadınlığından, insanlığından, anneliğinden uzaklaştırıp salt bir şehvet nesnesine dönüştürmesi karşısındaki hassasiyeti de beni etkilemiştir.

Mesela:

"Bir kadını al yont yont anne olsun
Her kadın acıma anıtı bir anne olsun
Çocuklara açılan mavi kırmızı pencere anne
Sen bu şehrin sokaklarından geç sonsuz
pencerelerle
Bir insanı al onu çöz çöz çocuk olsun"

mısraları anne çocuk ilişkisine bağlı olarak
genelde insan, özelde kadın fitratının asli de-
ğerlerine ve yapısına çok dokunaklı gönder-
meler içeriyordu.

Ayrıca her türlü olumsuzluğa, kötülüğe, zul-
me, haksızlığa, baskıya ve görünüşte ye-
nilmişliğe rağmen hiçbir zaman ümidi yi-
tirmemeyi, insanı hayatta diri tutan temel
unsurun daima ümit olduğunu, hakikate sa-
hip oluşumuzun bizi hiçbir zaman yenilmiş
sayılmamıza izin vermeyeceğini, inandığımız
millî ve manevî kutsallarımız adına kararlılık-
la mücadele ve sebat etmeyi, "Biz koşu bit-
tikten sonra da koşan atlarız" mısraında çok
etkili bir ifade içinde gördüm.

Okuma ve yazmanın, bilim, kültür ve sanatın
önemini ve değerini yine bu kitapta yer alan,

"Kelime en güçlü silahtır
Tutar şehri ve insanı" mısralarından öğrendim.

"Yurdunu sevenlerin
Gözlerini kimse bağlamaz" mısraları da
bana vatansever milliyetçiliğin ne kadar uya-
nık, dinamik, kararlı, azimli ve engellenemez
olduğunu gösterdi.

Belki yüzlerce aşk şiiri okuduk ama aşkın ne
olduğunu bana en derinden hissettiren ve
aşkı romantizm bulutunun ötesinde ayrıca
realist boyutuyla da gösteren şu mısralara
rastladım:

"Ben çiçek gibi taşı mıyorum göğsümde aşkı
Ben aşkı göğsümde kurşun gibi taşıyorum"

Komünistler hep fakir edebiyatı yaparak
zengin ve meşhur oldular ama fakirlere ne
bir sadaka ne bir zekât verdiler ne bir yar-
dında bulundular. Kendileri Boğaz kenarın-
da yalılarda zengin gayrimüslimlerle evlenip
oturdular, fakir edebiyatı yapan romanlarla
para kazanıp keyif çıktılar. Ama Sezai Kara-
koç, hep fakir yaşadı, hep fakirlerin acısını, çi-

lesini, ızdırabını, çaresizliğini bizzat ruhunda
ve bedeninde hissedip yaşadı ve kendisini on-
ların yerine koyarak en sahici ve samimi fakir
edebiyatı yaptı. Bu bağlamda "Çatı" adlı şiiri
önemlidir. İlk bendi şöyle:

"Kaç aç varsa hepsi ben
Kaç hasta varsa hepsi ben
Kaç liman önlerinden dönen
İşsiz hamal hepsi ben"

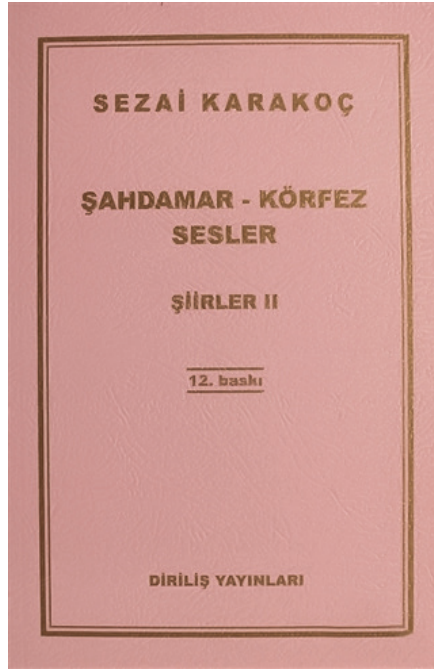
► Üstat Karakoç'un edebiyatımıza ve şiiirimize katkıları nelerdir?

Sezai Karakoç, İkinci Yeni şiir tekniğini mo-
dern zamanlarda bir Müslüman duyarlılığı-
nı ifade etmede çok başarılı bir araç olarak
kullandı. Diğer İkinci Yeniciler, modern çağın
kentli insanı idiler. Bunlar kendilerini tatmin
edecek sahih bir imandan yoksun idiler. Bu
yüzden içine düştükleri zihin kargaşasını,
ruh bunalımını, çaresiz arayış sürecini, ha-
kikate mesafe koyup içine yuvarlandıkları
açmazları yazdılar. Gerçek İslam imanı ile
tatmin edilmemiş ruhlarını kadın, erotizm,
pornografi, içki, saçma ve hayalle oyalama-
ya çalıştılar ve İkinci Yeni şiir tekniğini sayık-
lamaya mahkûm ettiler. Aynı İkinci Yeni şiir
tekniğine bağlı olan Sezai Karakoç ise İslam
iman ve medeniyetinin saf usaresini en ya-
lın, en özgün, en işlek bir Türkçe ile Türkçenin
bütün dil içi imkânlarını yoklayarak, Türkçeyi
alışılmanın dışında yeni bir yorumla kullana-
rak, ölmez ve eskimez İslam hakikatini dil içi
farklı ve yeni bağintılar içinde ifade etmede
yeni bir ses yakaladı. Geleneğin İslam dili-
nin kanıksanan sıradanlığının dışına taşar-
ak yeni zamanlara özgü İslam iman algısını
yepyeni bir dil ve şiir tekniğiyle ifadeye döke-
rek, aslında vahyin evrensel hakikatini taze
bir duyarlılıkla özgün bir söylemle çağın ara-
yan insanına sundu.

► Sezai Karakoç, günümüze ne söyler?

Sezai Karakoç'un, günümüzdeki muhata-
bı iki kesimdir: Müslümanlar ve Müslüman
olmayanlar. O öncelikle günümüz Müslü-
manlarının İslam'ın değişmez, evrensel ve
saf hakikatini yeniden keşfetmelerini ister.
Zira yüzyıllar boyu İslam hem yeni ve este-
tik değerlerle güzelleşip zenginleşerek zarif
bir medeniyet üretti hem de bazı hurafelere

boğuldu. Ayrıca Müslümanların büyük bir bölümü İslam'ı salt namaz, oruç gibi bazı ibadetlerle sınırlı görüp İslam ahlakını, sosyal dayanışmayı, yardımlaşmayı, hak hukuk bilmeyi, haramı helali, saygıyı sevgiyi, kamu malı yemeyi, haksız kazanç elde etmeyi umursamaz oldular. Sezai Karakoç, bu durumların farkında olan bilinçli ve uyanık bir Müslüman Türk aydını olarak günümüz Müslümanlarına dinlerini aslına bağlı kalarak doğru tanımları, aslına uygun yaşamalarını, İslam medeniyetinin kültürel, insani ve estetik zenginliğini içselleştirerek hayatlarına aksettirmelerini, aynı zamanda İslam'ın aslında ve esasında olmayıp sonradan bilerek veya bil-meyerek İslam'a dâhil edilen yanlış, zararlı, çirkin eklemeleri de ayıklayıp İslam'ı temizlemelerini istedi. Şiir ve diğer yazı türleriyle günümüz Müslümanlarını uyarmayı, titretip kendilerine dönmelerini sağlamayı hayatının amaçlarından biri haline getirdi. Bunu sadece yazı yazarak, konferans vererek değil; aynı zamanda bizzat hayatında yaşayarak gösterdi. Mesela eski Diyanet İşleri başkanlarından birinin "Üstadım, Diyanet olarak sizi hacca davet ediyoruz. Diyanet olarak sizi biz hacca götürmek istiyoruz." dediğinde Karakoç, "Bana hac henüz farz olmadı. Farz olduğu zaman giderim inşallah. Ben milletin parası ile hacca gitmem." der. Bunun üzerine Diyanet başkanı tekrar "Üstadım! Bu ümmeti bir Arafat manifestosundan niçin mahrum ediyorsunuz?" deyince Sezai Kara-

koç, "Hoca! Arafat'a manifesto yazılmaya gidilmez, Vakfe'ye durmaya gidilir." der.

Onun, Diyanet başkanına haccin farzlarının ve şartlarının ne olup olmadığı öğrettiği bu şekildeki müthiş cevabı, tam bir Müslümanca, tam bir Hz. Ömer'ce duruştu. Kamu malını, hazine parasını, millet, devlet parasını haksızca yemekten, kul hakkına girmekten sakınması, Hz. Ömer ahlakına bağlı olduğunu gösteriyordu.

Sezai Karakoç'un günümüzde muhatabı olan ikinci kesim, Müslüman olmayanlardır. Bu bağ-

lamda o, aynı zamanda bir İslam tebliğcisi-dir. Ateistlere, deistlere, aslından saptırılmış din sahiplerine saf hakikatin, gerçek kurtuluşun, huzurun, mutluluğun İslam'da olduğunu, hayata, dünyaya, varlığa, evrene, zamana, mekâna, ölüme, yaratılışa, insanlar arası doğru ilişki biçimlerine anlam katan tek gerçek dünya görüşünün, gerçek inanışın, gerçek hayat felsefesinin İslam olduğunu anlatarak herkesi bu hak din olan İslam'a davet etti. Ancak bu daveti klasik geleneksel İslam vaazı şeklinde yapmadı. İslam'ı tebliğde yepyeni, modern bir dil ve üslup yakaladı. Batı'nın en modern felsefelerini, sanatını, edebiyatını, üslubunu bilerek onların diliyle, onların anlayacağı bir yöntem ve kurgu içinde, onların ilgi alanlarıyla bağlantı kurarak İslam imanını en doğru insanî bir inanç ve en estetik bir medeniyet olarak sundu. *Kur'an*'dan ilham alarak İslam'ı asrın idrakine sundu.

Prof. Dr. Yılmaz DAŞCIOĞLU
Sakarya Üniversitesi

➤ **Sezai Karakoç'la hangi eseri aracılığıyla tanıştınız? Karakoç'un ve eserinin sizde bıraktığı ilk intibayı paylaşır mısınız?**

Sezai Karakoç adıyla, neslimin birçok genci gibi ben de ilk olarak o yıllarda kitaplarına almadığı için fotokopi ile çoğaltılıp ellerde dolaşan "Monna Rosa" şiiriyle tanıştım. Türk edebiyatının en güzel aşk şiirlerinden birisi olan bu eserden diğer şiirlerine geçtim. O zaman "Köşe", "Şahdamar", "Ötesini Söylemeyeceğim", "Köpük" gibi şiirlerinde de bir taraftan aynı içtenlikli lirizmin diğer taraftan dünyayı farklı kavrayan üstün bir duyarlılığın varlığını fark etmek zor değildir. Özellikle "Hızır'la Kırk Saat" ve "Taha'nın Kitabı" onun başyapıtları arasında sayılmayı hak edecek eserlerdir. Nihayet 2000 yılında kendisi tarafından bütün şiirlerini bir araya getirerek yayınlanan "Gün Doğmadan" adlı kitabındaki şiirler toplamı, geniş ses özelliği ve özgün imgelere dayanan bir dünya tasavvurunun estetik zemindeki temsilcisi durumundadır.

➤ **Üstat Karakoç'un edebiyatımıza ve şiirimize katkıları nelerdir?**

Sezai Karakoç, modern Türk şiirinde kendisine özgü bir yer edinmiştir. Bunu birkaç açıdan görebiliriz: Öncelikle geleneksel değerlerle modern şiirin imkânlarını birleştiren bir şairdir ki gelenek ve modernizm meselesi Türk şiirinin son iki yüzyılının en önemli konularının başında gelir. Bu konuda özgün çözüm üretebilen şairler kalıcı ve etkili şiir bırakmışlardır. Karakoç bunların başında gelir. İkincisi kendi kuşağı içerisinde baştan beri sahip olduğu farklı dünya görüşü ile kuşağının mo-

dernist şiiri arasında yeni bir sentez üretmiş ve Necip Fazıl'dan gelen varoluşçu metafizik algıyı modern bir akıma dönüştürme işlevi görmüştür. Karakoç'u izleyen başta Cahit Zarifoğlu, Erdem Bayazıt, Alâeddin Özdenören gibi şairlerle başlayan bu çizgi zaman içerisinde gelişip güçlenmiştir. Üçüncüsü Karakoç, şiirde hem lirik ve yoğun hacimli şiirlerle hem de epik nitelikli, uzun soluklu şiirlere imza atmıştır. Son olarak onun sadece şiir türünde değil özellikle düşünce alanında da yazdığı eserlerle aydın bir kuşağın yetişmesine doğrudan doğruya etki ettiğini belirtmek gerekiyor.

➤ **Sezai Karakoç, günümüze ne söyler?**

Sezai Karakoç'un düşüncesinin temelleri bu ülkenin geleneksel kültürünün öğelerine dayanır. Özellikle İslam hem güncel olarak hem de tarihsel tecrübesiyle besleyici bir kaynaktır. Birçok yazı ve konuşmasından bu ülkenin temel değerlerinin başında İslam kültürünün geldiğini anlamak hiç de zor değildir. Aynı şekilde Müslüman toplulukların bir araya gelmemesi hâlinde emperyalist Batı'nın hegemonyasından çıkamayacağı fikri de onun eserlerinin özünü oluşturur. Nihayet kendisinin görüşlerini anahtar bir kavramla ifade etmek istediği için seçtiği dergi, yayınevi ve parti adı olarak kullandığı "Diriliş" sözcüğü daha ziyade Müslüman toplumların son iki yüz yıllık yenilmiş, geri kalmış, adeta ölmüş durumda olmalarına karşı bir canlanma, toparlanma hedefi göstermektedir. Bu yüzden onun eserleri hem toplumsal eğitim için hem de edebî değer bakımından nesiller boyunca okunmaya devam edecek kıymete sahiptir. ✓

Prof. Dr. Münire Kevser BAŞ

Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi

➤ **Sezai Karakoç'la hangi eseri aracılığıyla tanıştınız? Karakoç'un ve eserinin sizde bıraktığı ilk intibayı paylaşır mısınız?**

Ben şanslı bir çocuktum, evimde babamın büyükçe bir kütüphanesi vardı. Dolayısıyla pek çok kitap ile evdeki bu kütüphane aracılığıyla tanışma imkânım oldu. Her ne kadar daha çok ilmi kitaplardan oluşsa da bu kitaplık, okumaya meraklı bir çocuk olarak benim her zaman ilgi odağımda idi.

Zaman zaman babamın kütüphanesini karıştırdım. Orta üçüncü sınıfta idim, bir gün hacimce ince fakat başlığı dikkat çekici bir kitap elime geçti. Bildiğimiz klasik Sezai Karakoç kitapları formatı olduğunu tahmin etmişsinizdir, beyaz zemin üzerine kenarlarda siyah çerçevesi olan kapaklarla sunulan kitaplardan birisiydi bu kitap: *Diriliş Neslinin Amentüsü*. Benim ilk karşılaştığım Sezai Karakoç kitabıdır, tabii merakla okumaya başladım. İnce bir kitap olduğu için de hemen o gün bitirdiğimi hatırlıyorum. Ne var ki, okunması kolay olmakla beraber anlaşılması hiç kolay olmamıştı benim için. Bende oluşan ilk intiba, aslında kitabı yeterince anlayamadığımı idi. Gerçekten eserin içeriğini çözemedim, büyük bir zihinsel genişleme hissetmiştim ama bu sadece bir histen ibaret idi, bir tür çarpılma hissi... Evet, tüm ifadeler açık ve sade idi, ilk okuyuşta anlaşılmayan bir şey yok gibiydi ancak işaret ettiği daha başka, daha büyük bir anlam alanı olduğunu hissetmiştim. Ancak yeterince çözemedim. Aslında bu duruma Sezai Karakoç kendisi işaret eder. Bir ifadesinde "Herkesin konuştuğu dilden mahrum / Ama yepyeni bir dil sevinci" şeklinde belirttiği üzere onun dili "yepyeni"dir gerçekten. Bu dizeler tastamam Sezai Bey'in dil ve üslubunu tanımlayan ifadelerdir. Ben de ilk okuma tecrübemde sade ve hoş bir Türkçe ile yazılmış olmasına rağmen kitabın içeriğine vakıf olamadığımı çok net hatırlıyorum. Evet, güzel bir Türkçe ile kaleme alınmıştı, anlamadığım hiçbir kelime yoktu fakat anlatmak istediğini yeterince çözemedi-

ğimi düşündüm. Çünkü bambaşka bir dil kullanıyordu ve işaret ettiği manalar benim o günkü yaşımın anlayabileceği ölçünün üzerinde idi.

Lise yıllarımda ise Sezai Karakoç'un şiirleri ile tanıştım. İlk karşılaştığım Sezai Karakoç şiiri tahmin edilebileceği gibi "Monna Rosa" oldu. O yıllarda bizim için "Monna Rosa" bir efsane şiir olduğu gibi, aynı zamanda ulaşılmaz bir metindi. Gençler arasında elden ele dolaşan fotokopi "Monna Rosa" metinleri vasıtasıyla okudum ben de o güzel şiiri. Bir arkadaşım saman kâğıdına basılı bir "Monna Rosa" edinmişti, tüm metnin bir fotokopisi idi ve çok kıymetliydi elbette, arkadaşım eve götürmeme izin vermemişti. Ders aralarında onun müsaadesiyle, el yazısıyla ajandama aktarmıştım. Böylece benim de bir "Monna Rosa" m olmuştu. Hâlâ durur bende. Elbette sonrasında tabii ki artan bir ilgiyle Sezai Karakoç okumalarımız daha derinlikli bir yola doğru evrildi.

➤ **Üstat Karakoç'un edebiyatımıza ve şiirimize katkıları nelerdir?**

Sezai Karakoç'u, ortaya koyduğu tüm literatürü "diriliş" kavramıyla birlikte düşünmemiz gerekir. Kendisi dirilişi bir "dünya görüşü" olarak niteler. En genel kapsamı itibarıyla hayat karşısında özgün bir yaklaşım biçimi, varoluşumuzu anlamlandırma biçimi olarak onun bütün üretimini şekillendiren temel bir perspektif olarak algılanmalıdır. Şöyle ki Sezai Karakoç kendi medeniyetimizin çağımızda yeniden modern insanın bilincini de hesaba katarak insanlığın selameti için, evrensel huzuru sağlayacak yaşam biçimi olarak öne sürer. Bu yaklaşım onun hem düşünce yazılarının hem de şiirinin temel zemnidir. Dolayısıyla onun yalnızca düz yazılarını değil sanatsal metinlerini de diriliş düşüncesi bağlamında okumalıyız diye düşünüyorum. Onun şiiri, diriliş düşüncesinin estetik platformunda yani sanatsal düzlemde dile getirilmesi olarak algılanmalıdır.

Sezai Karakoç, kendi medeniyet değerleri-mize bağlı ama aynı zamanda modern bir form içinde güncel estetiği yakalayan, günün problemlerine cevap veren bir yaklaşım biçimi geliştirmiştir. Sezai Karakoç'un edebiyatımıza kattığı şey de işte bu iki temel çerçevede özetlenebilir:

Birincisi gelenekle sağlıklı bir bağ kurma yani akıp giden büyük Türkçe şiir geleneğinin bir halkası olarak eklenilebilme.

İkincisi de buradan hareketle kendi gelenek ve medeniyet değerlerinden yani kendi dünya görüşünden hareketle modern bir form içinde, güncel estetiği de hesaba katan yani modern insan için bir şiir üretebilme.

Bilindiği üzere Ece Ayhan, İkinci Yeni şiirinin iki kurucu ismi olduğunu vurgular: Birisi Sezai Karakoç diğeri ise Cemal Süreya. Aslında bu iki isim, modern Türk şiirinde hatta İkinci Yeni olarak isimlendirdiğimiz modern estetiği yakalayan Türk şiirinde iki ayrı kanalın da habercisi gibidir. Bir kanal nispeten daha seküler bir eğilimle modern estetik üzerinden şiir verirken diğeri yani Sezai Karakoç'u öncüsü kabul edebileceğimiz diğerkanal ise İslami duyarlılığı koruyarak modern estetik içerisinde şiir ortaya koyma ekseninde bulunmuştur. Dolayısıyla Sezai Karakoç İkinci Yeni olarak isimlendirdiğimiz, Türk şiirinin son dönemde modern estetik ile yaptığı güçlü atılım içerisinde çok önemli ve belirleyici bir role sahiptir. Ancak malumunuz Sezai Karakoç, bunu çok önemsemez. Çünkü o, şair olarak anılmaktan ziyade şiirinin taşıdığı ve yaslandığı içeriğin dikkate alınmasını ısrarla dile getirir ve şiirinin belirli bir işlevi yerine getirmek üzere kaleme alındığını sıklıkla vurgular: "Sanat tutumum dünya görüşümün bir parçasıdır." şeklindeki ifadesinde belirttiği üzere, şiirinin dünya görüşünün bir parçası olduğu konusunda uyarılarda bulunur. Sezai Karakoç'un şiirde yapmak istediğini, diriliş düşüncesinin estetik platformda yani sanat diliyle de ifade edilmesi ve bu bağlamda bir duyarlılık ve bir bilinç inşası hedeflediğini söyleyebiliriz.

Bu bağlamda, Sezai Karakoç'un "Leyla ile Mecnun"u yazması, "Küçük Na't" isimli bir na't kaleme alması, "gül" imgesini "Monna Rosa'da tekrar diriltmesi türünden pek çok uygulaması hem onun büyük şiir geleneğimize yaslanması hem de bütün bunları modern şiir estetiği içerisinde güncel bir form ile sunması çok dikkate değer tasarruflardır.

► Sezai Karakoç, günümüze ne söyler?

"Sezai Karakoç günümüze ne söyler?" meselesine şöyle bir cümle ile başlamak isterim: Sezai Karakoç kesinlikle bugünüme bir şeyler söylemek ister. Çünkü Sezai Karakoç'un sıklıkla vurguladığı bir husus vardır: "Ben yeni bir şey söylemiyorum." Yani yüzyıllardır devam etmiş, bu topraklara ait bir medeniyetin ve onun mensuplarının kendi öz değerlerini kendi hakikat anlayışını ve kendi yaşama biçimini yeniden güncelleyerek kendisi olarak yaşama felsefesidir diriliş. Bugünün modern insanının yeni ve güncel bir şekilde yalnız kendisine değil aynı zamanda dünyaya da bir çare, bir umut olarak tüm varlıkla, tabiatla, diğer canlılarla ve tüm insanlarla yaratılışındaki hakikat özüne uygun bir yaşam inşa etme çağrısıdır diriliş.

Fiziksel başarının değil, erdemin esas alındığı bir yaşam biçiminin inşa edilmesi umududur diriliş.

Pratik fayda peşinde koşan zekânın değil, insanlığın huzur ve refahını gözetken sağduyu ve aklın öncelenmesidir diriliş.

Maddi değerlerin değil erdem ve adaletin denetiminde bir yaşam biçimi inşa etme çabasıdır diriliş.

Sadece bireyin değil, toplumun, milletin ve nihayetinde tüm insanlığın uyum ve ahenk üzere, hak ve adalet içerisinde bir dünya inşa etme umududur diriliş.

Temel unsurlar bakımından evrensel ve kalıcı bir değerler manzumesi olarak hakikat medeniyetinin yani eşyanın hakikati bilgisinin temel zemin kabul edildiği bir yaşam biçiminin insanlığa bir çözüm önerisidir diriliş.

Hem bütün insanlıkla hem tabiatın bütün unsurlarıyla barış içinde, varlığın kendi ahenkine uygun bir yaşam biçimi olarak inşa edilebileceğine ilişkin bir umuttur diriliş.

Dolayısıyla aslında bugüne söylemek ister; bugün hayat şeklimizin, varlığın tüm unsurları ile barış ve esenlikle, en yüksek uyum ve ahenk içinde yeniden yapılandırılması için çaba gösterir diyebiliriz. Sezai Karakoç'un bütün çabası, tüm düşünce yazıları, dergisi, konuşmaları ve elbette eşsiz büyük şiiriyle aslında bu yaklaşımı ve bugünün insanına bir mesaj olarak sunmaktır. /

Prof. Dr. Erdoğan ERBAY
Atatürk Üniversitesi

➤ **Sezai Karakoç'la hangi eseri aracılığıyla tanıştınız? Karakoç'un ve eserinin sizde bıraktığı ilk intibayı paylaşır mısınız?**

Sezai Karakoç ve eserleriyle ilk karşılaşım tanışmam şiirde *Monna Rosa*, nesirde *Çağ ve İlham* adlı eserleri vasıtasıyla gerçekleşmiştir. Zira, *Monna Rosa* şiirinin elime aldığım ilk şekli, daktilo ile yazılıp çoğaltılmış nüshası idi. Elbette, yazıp çoğaltanın kim olduğunu bilmiyorum. Aynı zaman diliminde elle yazılıp çoğaltılan nüshaları da elden ele dolaşıyordu. Şöyle, daha önce, *Monna Rosa* şiirine ulaşmış birinden şiir metni emanet alınır, elle başka bir yere kaydedilir ve emanet metin sahibine teslim edilir, böylece şiir, her geçen gün tesir alanını biraz daha genişletirdi. Dolayısıyla, şiirin şöhreti dilden dile, elden ele ve gönülden gönüle aktarılıp bir milletin şiiri unvanı kazandı. Öyle ki, şiirin tesirine ve kutsal bir metin algısına binaen şiir metni, çok süslü değilse de birtakım motiflerle bezenmiş bir çerçeve içine yerleştirilir, muhafaza edilirdi.

Monna Rosa şiiri, şahsi var oluş, şahsi bulunuş durumunun, sosyolojik hadiselerle birlikte nasıl ikame edildiği hakikatinin manifestosu, adeta tasdik edici belgesi mahiyeti taşımaktadır. Ferdîyetin teşekkülünü, aileden devşirdiği dinî, millî ve insani kaidelerin mahremiyetinde, bir başına sağlam zemine oturabilme gayretini, maverai sorgular arasında tamamlayabilme iradesi kuvvetli, kemal ehli bir Karakoç meydan okumasının sukuruna şahitliktir, *Monna Rosa*.

Kalabalıkların siğlaştırmacı ve sıradanlaştırmacı fikirsizliğinden uzak, ideolojik ve siyasi köksüzlüklere inat, insan hakikatinin hem kalbi hem ruhi hem maddi hem manevi vasıflarının, şiirin sonsuzluk atına bindirilerek lisanın ilmekleri arasında sıkıca dokunduğu, davası olma mesuliyetinin göstergesi, *Monna Rosa*.

Çağ ve İlham adlı esere gelince... On dokuzuncu asırla birlikte, dünyada olduğu gibi, Osmanlı coğrafyasında da tartışılan, modern Batı ile geri kalmış Doğu arasında sıkışık kalmış münevverin sorularına, yaşadığı asrın şartları ve bakış açısıyla çözümler üreten bil-

ge Karakoç'u bulduğumuz kitabın adıdır, *Çağ ve İlham*. Daha önce, Mehmet Akif ve Necip Fazıl isimleri etrafında toplanan kutsal dava sahiplerinden bir fert olarak, aynı davaya omuz veren, davası olan Karakoç'u, pek tabiidir ki, asrını keşfettiğimiz rehberin adı da *Çağ ve İlham*'dir. İlahi ve İslami kaynaklı bilginin, akli olana teslimde ortaya koyduğu pasifliğin karşısında, kaynağın ve gayenin ne olduğu, neticenin nasıl vuku bulacağına dair, insana ve insanlığa çözümler üretmeye vazifeli bir bilginin çözüm önerileri ve yürünecek yolun rehberliğini üstlenen de aynı eserd.

İnsan, her şeyden önce yaşadığı asrın karakterini bilmelidir. Bu hakikati öğrenmek için de asrın hangi yüzle ve kaç perdelik oyunlar oynadığını fark eden fark ettiricileri takip etmek bir zarurettir. *Çağ ve İlham*, yirminci asrın oynadığı siyasi, sosyal, tarihî ve ideolojik oyunların görünen ve görünmeyen perdelerinin tamamını aydınlatan yol gösterici metinler yekûnu oldu, benim için.

➤ **Üstat Karakoç'un edebiyatımıza ve şiirimize katkıları nelerdir?**

Karakoç, iki dünya harbinden ilkinin Osmanlı coğrafyasında sebep olduğu yıkımları ve felâketleri dinleyerek; ikincisinin zahmet, sıkıntı ve çaresizliklerini derinden yaşayarak öğrenen neslin ferdidir. İkinci Dünya Harbi, insanlık tarihinin daha önce şahit olmadığı, insanın insana büyük bir kötülükle dokunduğu zaman dilimidir. Yirminci asır zihniyeti, kapitalizmin hâkimiyetini temin adına, başta insan nesli olmak üzere, bütün varlığın ruh değerlerini ayaklar altına alır. İşte tam bu noktada sanat ve edebiyatın hem öznesi hem de nesnesi konumundaki insanı, insanın kendi icadı sanat ve edebiyatın çerçevesi dışına atar. Karakoç, edebiyattan ve şiirden beri kılınan insanı ve insana ait erdemler bütününü, edebiyata ve şiire yeniden taşıyan mütefekkir şairdir. İkinci Dünya Harbi'nin yirminci asra bıraktığı yıkımın çirkin yüzünün ortadan kaldırılmasının yegâne yolu, edibin ve şairin kalemi idi. Devrin zihniyet mimarları marifetiyle edebiyattan ve günlük hayattan kovulan millete ait değerler,

Karakoç'un kalemi sayesinde tekrar yürürlüğe girer. **Köşe** şiirinde sıfat ve kabiliyetleri tek tek anlatılan Leyla, medeniyetin kodlarının tamamını temsilen her türlü fitne ve fesada rağmen, asrın algısına yeniden söylenmiş bir hakikat belgesidir.

Karakoç'un, edebiyatımıza ve şiirimize hediyelerinden birisi de edebiyat tarihlerinin tüm tasniflerini ters yüz ederek, edebiyatın ve şiirin ürettiklerini bütün bir malzeme olarak kabulde direnmesidir. Zira, ilk şiirlerinde hem şekil hem de muhteva yönünden tespit imkânı bulduğumuz halk şiirinin yani sözlü kültürün mahsullerini eserlerine taşır. Dünün şarkılarını ana söyletmedeki özgün yanı, düne ait unsurları ruhsuz olarak algılamaz, aksine yaşadığı asrın gereklilikleri ve şartları çerçevesinde yeniden inşa etmede ustalık gösterir.

Klasik edebiyatın vücut verdiği mahsullerin, eserlerinin arka planını yapan kıymetler olarak kabulle, kendi sanatkârlığının hangi ölçüde özgün, hangi ölçüde ileri seviyede varlık alanı işgal ettiğini gösteren bir mizana karşılık geldiğinin idrakindedir. Mazide üretilmiş ve işlenmiş eserleri inkâra kalkışan zihniyete inat, onların varlıklarını, yazdıklarının sağlamasını yapabileceği, zamana ve şartlara karşı ispat-ı vücut imtihanında muvaffakiyet göstermiş sahici teraziler gibi görür.

Yaşadığımız coğrafyanın ve tarihin, bizi karşı karşıya bıraktığı, Doğu-Batı dünyalarını bilme mecburiyetini esastan halletmiş mütefekkirlerdendir. Batı'yı ve Batı edebiyatını özgün metinler vasıtasıyla çok derin bir şekilde kavramıştır. Asıl öne çıkarılması lazım gelen husus, yaşadığı asrı anlamak için gerekli ilimleri elde etmede örnek bir şahsiyet oluşudur. Özellikle, Ernest Renan'ın **İslâm ve Bilim** nutkunda, Müslüman Şark'ın ataletine dair ileri sürdüğü ithamları tersine çeviren bir münevver olmuştur. Bu tavırla o, istikbalin edebiyatına izleyeceği güzergâhı gösterirken, miskinlik teraneleri ile maziye sığınmaktan da uzak kalabilmiştir.

➤ Sezai Karakoç, günümüze ne söyler?

Karakoç'un günümüze söylediklerinin sayısı bir hayli fazladır. Öncelikle, çok iyi bir Karakoç okuru olmama rağmen daha önce

herhangi bir kişi tarafından ifade edildiğine rastlamadım. Eğer ilk defa bahse konu ediliyorsa, çok özgün bir tespit sıfatıyla teslimi şarttır. Kanaatimizce, Karakoç'un **Gün Doğmadan**'ı, **Herodotos Tarihi**'nden sonra kaleme alınan, manzum medeniyet ve insanlık tarihidir. Yani, bugünün yazgısı, dünyanın yazgısından bağımsız değildir. Hususiyle, yirminci asrda bir medeniyet tasavvuru teklifinde bulunan Karakoç, düşüncesini yapılandırırken, Doğu-Batı ayırımına gitmeden insanın, insanlık tarihi boyunca insanın lehine ortaya koyup geliştirdiği iyi, güzel ve faydalı adımları terazinin kefesinde tartar. İnsanın hakkını ve hukukunu esas almayan bir medeniyetin teklifleri, dün olduğu gibi, bugün de aldatmacadan ibarettir. **Herodotos Tarihi**, dünü bugüne anlatırken nasıl bir vazife ifa ediyorsa Karakoç'un **Gün Doğmadan**'ı hem bugün hem de yarın için çok daha mesuliyetli bir davanın ölçülerini ikaz ve telkin etmektedir. Karakoç'un kalemi aracılığıyla karşılaştığımız hiçbir metinde, ötekini icada asla kapı aralamaz. Kendi konumunu özel hale getirmek için, asla karşısına birisini almaz.

Karakoç, "ölülere değil, dirilere şiir" söylerken, sözle başlayan bir davanın, daima diri ve canlı, dünya ve ahiret dengesini gözetken, fizikle fizikötesini birlikte değerlendiren bir mirasın temsilcisi olduğunu da gösterir. Mensubiyet ve aidiyet hissettiği medeniyet fertlerinin ürettiği sözlü ve yazılı kültürü, şartların cereyan şekline bakmadan, nasıl muhafaza edebileceklerini ispatlamıştır. Şiirin, insana ait gerçeklere temasla yol aldığına, kamuoyu tarafından sahiplenildiğini bizzat ispatlamıştır. Dava sahibi olmak, dışarıdan telkinlerle vücuda gelmez. Dava her zaman var ancak maharet, davaya talip olup sahiplenmektir. Daima diri ve fiil halinde bulunmak, özellikle gayreti seferber etmek, maksadın tecellisine hizmetin en güzeli demektir. Karakoç, bir hafızadır. Zamanın eskitici ve yıpratıcı vasfına karşı, unutulması caiz olmayan vücut, dava erlerinin zihnine kazımıştır. Ayrıca o, mahlûkatın hak ve hukukunu eksiksiz teslim eden hakkaniyetli bir hakîmdir. Şimdilik, son cümle niyetine olsun Karakoç, mahlûkatın kendisine, kendisinin de mahlûkata kefâlet hususunda emniyet duyduğu bir şahitliğin temsilcisidir. /

Prof. Dr. Ahmet SARI
Atatürk Üniversitesi

➤ **Sezai Karakoç'la hangi eseri aracılığıyla tanıştınız? Karakoç'un ve eserinin sizde bıraktığı ilk intibayı paylaşır mısınız?**

Sezai Karakoç'un nesirlerinden ziyade şiirleri hele de **Şahdamar, Körfez, Sesler** beni büyüleyen, çok etkisinde kaldığım şiir kitabıydı. Üniversite yıllarımdaydı, sene 1993, o zaman henüz "Monna Rosa" da münferit bir kitap olarak basılmamış, rahmetli Mahmut Balcı'nın kardeşleri İbrahim Balcı ve Musa Balcı Tekyay kitabevinde "Monna Rosa"yı fanzin halinde, fotokopi halinde çoğaltmışlardı. Dönüp dönüp okuyordum bunu. Bir de o zamanlar bu ırmak şiirde henüz Geyve'nin Gülce olmadığı, akrostişin bozulmadığı zamanlardı. Karakoç şiirindeki hele de ellili yıllardaki şiirlerdeki cinnet halini, imgelerin bir deli bilincinden zuhur ediyor muşçasına coşkulu halini severdim. O imgelerin çarpıcılığı, o metaforların erişilmezliği ile hayran hayran Karakoç okumalarımı sürdürürdüm. Külliyyatı elbette bitirdiğim söylenemez. Elimde dönüp duran Karakoç metinleri vardır.

Biri de **Yitik Cennet**'tir. Bu kitabı da çok erken yaşlarımda okuma imkânım oldu. Felsefeye de meraklı olduğumdan Kierkegaard'ın **Korku ve Titreme**'si ile beraber okurdum. Karakoç eserlerinin bende bıraktığı intiba sönmez bir davanın hele de inandığımız, canımızı feda edebileceğimiz bir davaya, insanın kendini feda ediyordu. Kurban ediyordu. Bir şair-yazar inancına ömrünü vakfedecekse böyle Sezai Karakoç gibi vakfetmeliydi. O bir dava adamıydı. Rahmetler olsun. Dirilişin kurucusuydu.

Diriliş her yönüyle İslam'ı kendine dert edinen birinin derdiydi. Şiirlerinde de düzyazılarında da bunun yansımaları görürüz. Bir dava adamı olunacaksa Sezai Karakoç gibi sessiz, tavır olarak mülayim ama eserlerinin yayılması içinde bir o kadar da çığlık sahibi biri olmalı. Egosunu şişirmek değil bu. Bugün onun büyük şair olmadığını sağ cenah da sol cenah da söyleyemez. Çok da sevilir her cenahta. Kaliteniz ortadaysa buna bir de mütevazılık eklenirse herkes size hayran olur. En başta elbette şahsım olmak üzere.

➤ Üstat Karakoç'un edebiyatımıza ve şiiirimize katkıları nelerdir?

Tüm büyük şairlerin bir "derdi" varsa Sezai Karakoç'un da derdi -bunu olumsuz anlam-
da söylemiyorum, derdimizin bize derman
olduğu biline- "diriliş" davasıydı. İslam'ı eğip
bükmeden, kitabın ortasından sözlerini ku-
rarak, İkinci Yeni'de bir yığın büyük şair İslam'ı
yaşantı ve dava halinde getirmezken
bundan o zamanlarda bile gocunmayan bi-
rinin davasıdır bu. Tüm Karakoç külliyatı as-
lında "diriliş" ruhunu taşır. Allah'ın birliğine,
İslam'ın ve imanın şartlarının gerekliliğine,
İslam topraklarının önemine, hepimizin yitir-
diğimiz ve asude olanın bilincine varmamız
gerektiğini çağırır durur bizlere. Geleneği
terk etmeden yeni şeyler de söyleyebilmeyi;
kendi şiir dilini, kendi nesir dilini bulmayı, me-
tafiziği ve Allah inancını şiar edinmeyi kattı
bana. Tarkovski'nin sanırım konuşmalarında
okumuştum. İslam mesajını okurların ensesi-
ne şaplak atar gibi dillendirmeyi değil de ba-
lın içindeki şeker gibi eritip metinlerde bizlere
sunabilmenin güzelliğini gördük onda. Elbet-
te İslam iklimini metinlerinde alenen göre-
biliyoruz ama metaforlarının, mecazlarının,
teşbihlerinin, benzetmelerinin büyüklüğünü

nasıl inkâr edebiliriz. Bunları öğretti bize.

➤ Sezai Karakoç, günümüze ne söyler?

Şairin ve yazarın angajmanı olur ya da
olmaz, bir partiye üye olur ya da olmaz.
Önemli olan yukarıda da dillendirdiğim gibi
angajman olduğu hangi politik ideoloji ya
da fikir dünyasına sahipse bunu eserlerinde
kitsch ya da bayağı şekliyle sunmamasıdır.
Bu eseri basit kılar. Sezai Karakoç İslam dü-
şüncesi ve akaidini, yaşam tarzını ruhen ve
bedenen yaşayan, bunları fiiliyata da geçi-
ren biriydi ve Allah'ın her noksanlıktan mü-
berra, ezel ebedde sınırsız ve sonsuz oldu-
ğunu düşünüyorsak onun dininin de İslam
davasının da bitimsiz, ilelebed olduğunu
bilmemiz gerekiyor. Yaşadığı zamanlarda
bu hakikati dillendirdiğinden bu hakikat ar-
tık eskimez. Anlattığı hakikat sönmez bir
hakikat olduğundan, sönmez ve ebediyen
sürecek bir hakikati dillendiren de kendini o
ilelebet hakikate eklemiş olur. Sezai Ka-
rakoç o yüzden her daim okunacaktır. Vele-
v ki zaten kısa bir süre önce vefat etmiştir.
Günümüzde de gelecekte de bu hakikatin
sözcüsü olduğu için her daim okunacaktır.
Güncelliğini yitirmeyecektir. ✎

Prof. Dr. Muharrem DAYANÇ
İstanbul Medeniyet Üniversitesi

❖ **Sezai Karakoç'la hangi eseri aracılığıyla tanıştınız? Karakoç'un ve eserinin sizde bıraktığı ilk intibayı paylaşır mısınız?**

Sezai Karakoç'la tanışmam şiir türü aracılığıyla oldu. Karakoç her şeyden önce benim için Türkçenin şairidir hem de en büyüklerinden. Şiirlerinden sonra *Edebiyat Yazıları I-II-III* gelir. Sonra biyografileri: *Yunus Emre, Mevlâna, Mehmet Akif*. Uzar gider bu liste.

Geyveli olmam sebebiyle çok erken denecek yaşta şairini bile bilmeden "Monna Rosa" girdi hayatıma. "Geyve'nin gülleri ve beyaz yatak." dizesi ilk ve tek okuyuşta zihnimde yer etti. Bu şiirin bir dize saltanatı içinde yükseldiğini fark ettim daha sonra. Ama bir yeri var ki ilk okuduğum günden beri "mavidir ateşin rengi" dedirtir bana:

"Bir soğuk, bir mavi, bir garip sızı
Alev alev sardı her tarafımı".

Birçok öğrencim şiiri "Monna Rosa"nın dizeleriyle sevmiştir. Fakat Karakoç'u sadece bu şiiriyle konuşmayı doğru bulmam. Hemen ilk "Köşe"den onun şiir dünyasına doğru yol alınız, bu yol "Sürgün Ülkeden Başkentler Başkentine" kadar sürsün, derim. Küçük bir bilgi daha eklemek isterim bunlara.

Öğrencilik yıllarında sık sık Sezai Bey'in yanına gider anlattıklarını dinledik. Şair konuşmayı pek sevmezdi ve genelde oturduğumuz

odanın sükûnetini teneffüs eder, dönerdik. Birgün durup dururken "Ben Geyveliyim." dedim ve Sezai Bey daha üniversite öğrencisiyken gittiği Geyve'yi anlattı bana. Bu çekirdek anekdottan hareketle "Karakoç'un Geyvesi"ni ve "Monna Rosa"nın hikâyesini kaleme aldım. "Şiirimizin Kadın Kahramanları" adlı seride kitap bölümü olarak Hece yayınlarından çıkacak.

❖ **Üstat Karakoç'un edebiyatımıza ve şiirimize katkıları nelerdir?**

Sezai Bey her şeyden önce benim için bir şairdir. İfade bu hâliyle biraz eksik. Medeniyetimizin şairidir. Geleneği modernle birleştiren, mazmunlardan orijinal imgeler yaratan bir şair. O sadece Türkçeyi asıl kaynağına kavuşturmamış, birçok imgeyle Türk şiirine yeni bir yüz, söyleyiş inceliği kazandırmıştır. Merhametin ve tevazuun şairidir de. Devrinin ve medeniyetinin (buna Batı medeniyeti de dâhildir) nitelikli hemen her kaynağından beslendikten sonra bütün bunlardan kendisini doğurabilen bir sanatkârdır. Özgün bir kalemdir. Her şair kendi şiirlerinden doğar. Benim gözümde yüzyılda bir gelen şiirin müceddidlerindendir o. Onaran, yol açan, yenileyen, hayatını sanatına, davasına adayan ve en önemlisi kimsenin karşısında eğilmeyen.

Modern Türk şiirinin bize açılan bir kolu Sezai Karakoç'un paltosundan çıkmıştır.

► Sezai Karakoç, günümüze ne söyler?

Karakoç'u temelde ikiye ayırırım: insan ve şair. İnsan Karakoç mütevazı, inanmış, akçeli işlere bulaşmayan tam bir asalet sembolü, Mehmet Akif'in bugüne daha yakın olanı, bugüne bakan yüzü.

Sanatçı Karakoç Doğu ve Batı dillerini bilen, medeniyet bahsini bir bütün olarak görüp onun birikimlerinden istifade eden ve bütün damıttıklarını/birikimlerini şiir aracılığıyla insana şırınga eden, aşılıyan.

Dolayısıyla yalnızca yazdıklarıyla değil, hayatıyla da öğüt veren insandır o. Hamaset yapmadan, örnek kişiliğiyle.

İsterseniz bir kere daha tekrar edeyim: O, sözleriyle ve yaşayışıyla mütevazı olun, inanç dünyanızı zinde tutun, dünyaya fazla meyletmeyin, Doğu ve Batı dilleri öğrenin, medeniyetinize katkı sağlayın, der.

Gençler kitap okumaya onun külliyâtıyla başlamalıdır. Çünkü onun yazdıkları hem kılavuz hem gıdadır. *U*

HİSAR

Fikir Sanat Edebiyat Dergisi

BU SAYIDA :

- * Munis Faik OZANSOY
- * Mehmet KAPLAN
- * Mehmet ÇINARLI
- * Ahmet KABAKLI
- * Ümit Yaşar OĞUZCAN
- * M. Sezai KARAKOÇ
- * Mecit DİKMEN
- * Hamdi OLCAY
- * Mustafa Necati KARAER
- * Oktay AKBAL
- * Gültekin SAMANOĞLU
- * O. Fehmi ÖZÇELİK
- * İlhan GEÇER
- * Scherwood ANDERSON
(M. Zeki GÜLSOY)
- * A. Faruk KAKINÇ
- * Özcan EPIKİMEN
- * Doğan ERGENELİ
- * Feridun EVRENSİZ
- * Kemal AYAS
- * Cevat GERAY

Van Gogh'dan

Sayı : 26 Haziran 1952 30 Kuruş

MONNA ROSA

*Monna Rosa, siyah güller, ak güller.
Malatya gülleri ve bezaz yatak.
Kanadı kırık kuş merhamet ister;
Ah! Senin yüzünden kana batacak,
Monna Rosa, siyah güller, ak güller.*

*Artık inan bana muhacir kızı;
Dinde ve kabul et itirafımı.
Bir soğuk, bir garip, bir mavi sızı
Alev alev sardı her tarafımı;
Artık inan bana muhacir kızı.*

*Ular aya karşı kirlî çakallar;
Bakar ürkek ürkek, taşanlar dağa.
— Monna Rosa, bugün bende bir hâl var.
— Yağmur iğri iğri düşer toprağa,
Ular aya karşı kirlî çakallar.*

*Açma pencereni, perdeleri çek :
Monna Rosa, seni görmemeliyim;
Bir bakışın ölmek için yetecek.
Anla Monna Rosa, ben bir deliyim;
Açma pencereni, perdeleri çek.*

*Altın bilezikler, o korkulu ten
Cevap versin kanlı bir kuş tüyüne.
— Bir tüy ki can verir bir gülümsemeye.
Bir tüy ki kapalı geceye; güne-
Altınbilezikler, o korkulu ten!*

*Monna Rosa, siyah güller, ak güller...
Malatya gülleri ve bezaz yatak.
Kanadı kırık kuş merhamet ister;
Ah! Senin yüzünden kana batacak,
Monna Rosa, siyah güller, ak güller.*

M. Sezai KARAKOÇ

—o—

BAŞLAMASAYDI BU SEVGİ

*Başlamasaydı bu sevgi
Kalbin ışıktan rüyası
Özlenen sırtı diyarda
Mest olanların dünyası.*

*Başlamasaydı bu sevgi
Gözlerdeki bir bakışın
Kim ne bilsin peri kızı
Bir kıvılcımla yakışın.*

*Başlamasaydı bu sevgi
Yeşile hasreti yapırağın
Bir arpa boğu yereşen
Ümit, yağmur yüklü toprağın.*

*Başlamasaydı bu sevgi
Damarlarda kan, dallarda su
Nasıl da yaşardık rabbim
Sevmek, kalbimizin buğusu!*

Mecit DİKMEN

*Zambaklar en ıssız yerlerde açar;
Ve vardır her vahşi çiçekte gurur.
Bir mumun ardından bekleyen rüzgâr
Işıksız ruhumu sallar da durur.
Zambaklar en ıssız yerlerde açar...*

*Ellerin, ellerin ve parmakların
Bir nar çiçeğini eziyor gibi.
Ellerinden belli olur bir kadın.
Denizin dibinde geziyor gibi.
Ellerin, ellerin ve parmakların.*

*Zaman çabuk çabuk geçiyor Monna :
Saat on ikidir, söndü lâmbalar.
Uyu da turnalar gelsin rüyâna;
Bakma tuhaf tuhaf göğe bu kadar;
Zaman çabuk çabuk geçiyor Monna.*

*Akşamları gelir incir kuşları;
Konarlar bahçemin incirlerine.
Kiminin rengi ak, kiminin sarı;
Ah, beni vursalar bir kuş yerine!
— Akşamları gelir incir kuşları.*

*Ki ben, Monna Rosa, bulurum seni
İncir kuşlarının bakışlarında.
Hayatla doldurur bu boş yelkeni
O mâsum bakışlar. Su kenarında,
Ki ben, Monna Rosa, bulurum seni.*

*Kırgın kırgın bakma yüzüme Rosa;
Henüz dinlemedin benden türküler.
Benim aşkım uymaz öyle her saza :
En güzel şarkısı bir kuşun söylesin;
Kırgın kırgın bakma yüzüme Rosa.*

"Monna Rosa" ilk olarak 1952 yılında *Hisar* dergisinden yayımlanmıştır.

Pof. Dr. Selami ŞİMŞEK
Gümüşhane Üniversitesi

➤ **Sezai Karakoç'la hangi eseri aracılığıyla tanıştınız? Karakoç'un ve eserinin sizde bıraktığı ilk intibayı paylaşır mısınız?**

Sezai Karakoç'un ilk olarak İslâm'ın Dirilişi adlı eseriyle tanıştım, liseyi bitirdiğim yılın eylülünde. Bu kitabı Erzurum'da Tekyay kitabevinden (Daha sonra Üniversite Kitabevi oldu.) aldım. Müslümanların kardeş olduğu ve fakirliğin, yoksulluğun altında ezilmeme-leri, haksızlığa, zulme başkaldırmaları gerektiği, her yönüyle güçlü olarak ilim, kültür, sanat ve edebiyat alanında önde gelmeleri fikri zihnimde oluşmuştu.

➤ **Üstat Karakoç'un edebiyatımıza ve şiirimize katkıları nelerdir?**

Üstat, son yüzyılın önde gelen düşünce adamı ve şairidir. Geleneğimizden beslenerek yeni bir perspektif ortaya koyma çabasında olmuştur hep. Köklerimizden beslenerek etkisinde kaldığı Mehmed Âkif'in "Doğrudan doğruya Kur'ân'dan alıp ilhâmı/Asrın idrakine söyletmeliyiz İslâmı'ı" mısralarının adeta hem işçisi ve hem de patronu olmuş, "Diriliş" ana özdeyişi ile başlattığı kültür, sanat, edebiyat ve yayın akımını daha sonraları siyasi parti kurarak da farklı bir zemine taşımıştır. Eserlerinde çokça zikrettiği ve düşüncelerini iktibasta bulunduğu Gazâlî, Sa'dî, Mevlânâ, Yûnus, İbnü'l-Arabî, İmâm-ı Rabbânî gibi pek çok İslâm âlim, sûfî ve şairinden derinden etkilenmiş, onlardan aldığı kıvılcımlarla çağını aydınlatmaya ve gelecek nesillere bir ışık bırakmaya çalışmıştır. Şiirde ise Hz.

Peygamber devrinin şair ve şiir anlayışından tutun da klasik edebiyata, tasavvuf edebiyatına ve Cumhuriyet Dönemi edebiyatına fazlasıyla vakıf olmuş, İkinci Yeni olarak da nitelendirilen şiir akımının dikkat çeken şairleri arasına girmiştir. Ancak o, mümin, Müslüman duruşunu şiirlerinde de göstermiş, biçim bakımından devrinin akımına bağlı olmuşsa da içerik bakımından onlardan ayrılmıştır. Âkif ve Necip Fazıl duyarlılığından oldukça beslenen ve daha çok şiirinin muhtevasında bunu yansıtan Karakoç, şiirde yeni bir dil açmış, kendisinden sonra gelen Erdem Bayazıt, Cahit Zarifoğlu, Alaeddin Özdenören, Mehmet Akif İnan gibi daha pek çok şairi derinden etkilemiştir. Bu şairler ilk aklıma gelenler, burada isimlerini sayamayacağımız kadar şair vardır.

➤ **Sezai Karakoç, günümüze ne söyler?**

Karakoç, dünün, bugünün düşünürü ve şairi olduğu gibi yarınındır da. O, Türk-İslâm medeniyetinin savunucusu olarak kaybettiğimiz değerleri tekrar elde etmemizi ve yeryüzüne İslâm'ın güzelliğini yeniden taşıyabilmemizi arzulamaktadır. Bundan dolayıdır ki o, *İslâm'ın Dirilişi*'den *Hızır'la Kırk Saat'e*, *Leyla ile Mecnun*'dan *Yitik Cennet*'e hep bunun peşinde olmuştur. Kimliğimizi, kişiliğimizi, makamımızı, mevkimizi kısacası hayatın bütün alanlarını İslâm'ın güzelliği ile donatmamızı istemiştir. "Diriliş" in adı da amacı da budur. Ne mutlu bu güzelliği gören, okuyan, yaşayan ve yaşatanlara... ۞

Prof. Dr. Mustafa KURT
Gazi Üniversitesi

➤ **Sezai Karakoç'la hangi eseri aracılığıyla tanıştınız? Karakoç'un ve eserinin sizde bıraktığı ilk intibayı paylaşır mısınız?**

Sezai Karakoç'un eserleriyle ilk ciddi teması, Karakoç'un ilk şiirlerini bir araya getiren *Körfez, Şahdamar ve Sesler* adlı kitaplarıyla kurduğumu söyleyebilirim. Üniversite ikinci sınıftaki bu ilk ciddi karşılaşma, bende yeni ve farklı bir şairle karşılaştığım hissini uyandırmıştı. Öyle ki "Köşe", "Köpük", "Kara Yılan", "Ötesini Söylemeyeceğim", "Şehrazat", "Aneler ve Çocuklar" adlı şiirlerden bazı dizeleri şiir defterime not ettiğimi hatırlıyorum. Galiba, coşkulu ve derinlikli bir şair olduğunu düşünmüştüm. Daha o zamanlarda sonraki yıllarda onun eserlerine sık sık döneceğimi hissetmiştim. Öyle de oldu.

➤ **Üstat Karakoç'un edebiyatımıza ve şiirimize katkıları nelerdir?**

Sezai Karakoç, ilk üç kitabıyla İkinci Yeni şiirine, sonraki kitaplarıyla da kendine özgü bir ses ve söyleyişe bağlanabilir. Karakoç'un kültürel birikimimizi modern bir şiir dili ve tekniğiyle yeniden inşa ettiğini düşünüyorum. İnanıldığı değerlerden hiçbir taviz vermeden onları ölümüne kadar savundu Karakoç. İnanıkları konusunda hiç tereddüt göstermedi. Kendini hemen ele vermeyen, okurun-

dan emek isteyen yepyeni bir şiir dili kurdu ve sonraki kuşakları derinden etkiledi. Uzun şiirlerinde lirizmi biraz düşse de onlarda da başka yenilikler getirdi, Türk şiirine. Türkçeye yeni söyleyiş ve imgelerle güçlü sesler kattı. Edebiyat üzerine yazdığı eleştiri metinlerinin Türk edebiyatını ve modern şiiri çok iyi yorumladığını düşünüyorum. Bu bakımdan Sezai Karakoç; iyi bir şair ve fikir adamı olduğu kadar iyi bir edebiyat eleştirmenidir de. Bu yönünün de göz ardı edilmemesi gerektiğine inanıyorum. Döneminde, İkinci Yeni ve modern Türk şiiri üzerine yazdıkları ufuk açıcıdır.

➤ **Sezai Karakoç, günümüze ne söyler?**

Sezai Karakoç, yazdıklarıyla Türkçenin büyük bir şiir dili olduğunu yüksek sesle söyler. Medeniyet ve kültürün sürekli güncellenerek günümüz insanına yol gösterici olacağını söyler. Sezai Karakoç, inanç ve değerlere bağlılıkta samimiyetin ne kadar önemli olduğunu haykırır. İnsan için yaşadığı çağda ne kadar olumsuzluklar olsa da umudun hep var olduğunu söyler. Karakoç, kenarda ve ilkeli bir biçimde durmanın ne kadar değerli olduğunu söyler. Sezai Karakoç'un külliyatı okundukça bize söyleyeceği daha çok şey var. Çünkü onun dizeleriyle "Biz koşu bittikten sonra da koşan atlarız." ♡

Prof. Dr. Gökhan TUNÇ
Anadolu Üniversitesi

➤ **Sezai Karakoç'la hangi eseri aracılığıyla tanıştınız? Karakoç'un ve eserinin sizde bıraktığı ilk intibayı paylaşır mısınız?**

Sanırım birçok kişi "Monna Rosa" şiiriyle Sezai Karakoç'u tanımıştır. Ancak ben Karakoç'la lise son sınıftayken bir akrabamın kitaplığındaki *Hızır'la Kırk Saat* kitabını görmem ve onu okumamla tanıştım. Açıkçası o zamanlar beni etkileyen, büyüleyen şeyin ne olduğunu edebî terimlerle dile getirmem pek mümkün değildi. Sadece bu farklı şiirsel dilin beni kendisine çektiğini, esrarlı dünyasına aldığını hatırlıyorum. Gerek içerik gerekse üslup açısından bambaşkaydı okuduğum şiirler. Nitekim daha sonrasında bu büyük şairi yakından tanımak için onun farklı şiir kitaplarını temin ettim ve şiirleri daha iyi anlamak için onun düzyazılarını okudum.

➤ **Üstat Karakoç'un edebiyatımıza ve şiirimize katkıları nelerdir?**

Karakoç, yerli ve millî kalarak modernist şiirin teknik olanaklarından nasıl yararlanılabileceği noktasında özellikle günümüz şairlerine bir model olmuştur. Bir taraftan geleneksel şiirimizi, kültürümüzü içselleştirmiş, diğer taraftan Batılı biçim ve biçemlerine derinlemesine vâkıf olmuştur. Karakoç'un İkinci Yeni şiiriyle ilişkilendirilmesi tam da bahsettiğim

modernist söylemler dolayısıyladır. Aynı zamanda nitelikli bir entelektüel olan Karakoç, bu entelektüel birikimini şiirlerinde de bizlere sunar. Herhangi biri onu okurken özgün şiirsel imgelerin ardında âdeta İslam tarihinde, Doğu ve Batı şiir geleneğinde bir yolculuğa çıkar. Dolayısıyla engin bir birikimi ve şiirsel coğrafyası vardır Karakoç'un.

➤ **Sezai Karakoç, günümüze ne söyler?**

Sezai Karakoç, kuşkusuz ki kültürel köklerine bağlı kalıp modernist şiir birikiminden nasıl yararlanılabileceğine yönelik arayış içinde olan şairler için bir modeldir. Onun çarpıcı ve özgün imgeleri kendisinden sonraki şairleri etkilediği gibi yaşadığı dönemin birçok önemli şairini de tesirinde bırakmıştır. Ayrıca Karakoç'un şiirinin şu anda da güncel ve klasik olduğunu vurgulamak isterim. Genç şairler onun şiirlerini okuyup iyi bir şairin nasıl olması gerektiğini kavrayabilirler. Bununla birlikte Karakoç bir duruşun, bir tavrın ve bir adanmışlığın adıdır. İnandığı değerlere hep bağlı yaşamıştır. Vefatıyla birlikte ülkemizde çok farklı ideolojilerden insanların ona saygısını doğrudan dile getirmesi, tam da bahsettiğim özellikle ilişkilidir. Bu yüzden Karakoç hem şiiriyle hem de karakteriyle günümüz insanına bambaşka ufuklar açacak büyük bir şairdir.

Prof. Dr. Mehmet GÜNEŞ
Marmara Üniversitesi

➤ **Sezai Karakoç'la hangi eseri aracılığıyla tanıştınız? Karakoç'un ve eserinin sizde bıraktığı ilk intibayı paylaşır mısınız?**

Sezai Karakoç'u ben de çoğu Türk okuyucusu gibi "Monna Rosa" şiiriyle tanıdım. "Monna Rosa" şiirini de çok sevmiş olmakla birlikte Sezai Karakoç'un şiirleri arasında "Sürgün Ülkeden Başkentler Başkentine", "Masal" ve "Balkon" şiirlerinin bende bıraktığı tesir bir başkadır. "Sürgün Ülkeden Başkentler Başkentine"deki söylem ve samimiyet; "Masal" şiir-hikâyesindeki Yedinci Oğul'un onurlu ve kararlı duruşu olağanüstüdür. Yedinci Oğul'un belagat sanatının eşsiz örneği ve manifestoya dönüşen tiradı Türk şiirinde bir zirvedir. "Ötesini Söylemeyeceğim", "Kara Yılan", *Alinyazısı Saati* şiirleri de emperyalizme karşı duruşun belâğ ifadesi olduklarından olsa gerek bu şiirleri sürekli okumak ve okutmak ihtiyacı hissediyorum.

➤ **Üstat Karakoç'un edebiyatımıza ve şiirimize katkıları nelerdir?**

Sezai Karakoç modern Türk şiirinde kendi sesini bulan çok az sayıda şairden biri olup Türk edebiyatında haklı bir yer edinmiş, dünya durdukça da bu yerini hep koruyacaktır. Sezai Karakoç Türk edebiyatında ya da kültüründe daha çok şair kimliğiyle öne çıkmakla birlikte o, Türk hikâyeciliğinde kendi sesini bulmuştur. Ancak onun Türk hikâyeciliğinde ki bu başarı ve hikâyelerindeki özgünlük ne yazık ki tam olarak fark edilememiştir. Dilerim en kısa sürede bu hakkı da teslim edilir; onun hikâyeleri daha çok okunur ve yorumlanır. Onun hikâyelerinden özellikle "Ziyaret" ve "Geç Kalan Adamın Öyküsü" hikâyelerini vurgulamak istiyorum. "Geç Kalan Adamın Öyküsü"nü sonundaki iç ses de "Yedinci Oğul"un tiradı da özeldir. Sezai Karakoç aynı

zamanda çok önemli edebiyat eleştirmenidir. *Edebiyat Yazıları I-II-III*'teki yazıları başta olmak üzere o denemeleriyle de modern Türk eleştiri ve akademisine de önemli katkılarda bulunmuştur. *Mehmet Akif, Mevlana ve Yunus Emre* hakkındaki biyografileriyle özlü bir anlatım ve nesnel bir bakış açısıyla büyük şahsiyetlerin nasıl değerlendirileceğini de göstermiştir. Sezai Karakoç aynı zamanda büyük mütefekkindir. *Yitik Cennet, Fizik Ötesi Açısından Ufuklar ve Ötesi* başta olmak üzere yazdığı eserler okurlarına özgün bir bakış kazandırmayı başarmıştır.

➤ **Sezai Karakoç, günümüze ne söyler?**

Sezai Karakoç kendisine modern Türk edebiyatında haklı bir yer edindiren şiirleriyle kendi sesini bulmak isteyenlere örnek olduğu gibi cesaret de verir. Sezai Karakoç güçlü bir şair ve mütefekkir olduğu gibi, şahsiyet abidesiydi de. O inandığı gibi yaşadı, yaşadığı gibi inandı. İyi bir Müslüman olmak için önce iyi bir insan olmanın gerekli olduğunu düşündüğü ve buna inandığı için hep onurlu duruşa sahip oldu. Bu duruşuyla takdir edildiği gibi, örnek de alındı. O yüzden bence Sezai Karakoç günümüz insanına önce onurlu bir duruşa sahip olmak gerektiğini söyler. O, kendisi gibi büyük şahsiyet abidesi Mehmet Akif'e ilişkin eserini "Boşuna yaşamadın, boşuna savaşmadın ve boşuna ölmedin." şeklinde bitirir. Ben de diyorum ki büyük şair, büyük mütefekkir, yüce insan, iyi ki bu ülke senin gibi mütefekkir ve şahsiyet abidesini bağrından doğurmuş, iyi ki Türk edebiyatı senin gibi büyük şaire sahip olmuş. Ve ne mutlu bize ki senin gibi şahsiyet abidesini görüp tanıma fırsatı bulduk. Eserlerin ve fikirlerinle aydınlandık, aydınlanmaya da devam edeceğiz. Ruhun şad, mekânın cennet olsun inşallah. ✨

Prof. Dr. Mahmut Hakkı AKIN
İstanbul Medeniyet Üniversitesi

➤ **Sezai Karakoç'la hangi eseri aracılığıyla tanıştınız? Karakoç'un ve eserinin sizde bıraktığı ilk intibayı paylaşır mısınız?**

Sezai Karakoç'un ilk okuduğum kitabı *Diriliş Muştusu* olmalı. Üniversite öğrencisiyken okumuştum. Hem üslubundan hem de diriliş metaforunu çok güçlü bir şekilde kullanmasından çok etkilendiğimi hatırlıyorum. Allah ile insan arasındaki ilişkiyi, insanın kendi fitratına dönmesini ve yükselişini nasıl sağlayabileceğini düşündüğümü, yeni sorular sordugumu ve tatmin edici cevaplar bulduğumu hatırlıyorum. Kitabı okuduğumda merhum Sezai Karakoç'u tanıımıyordum. Daha sonra tanışmak nasip oldu. Kendisini birkaç kez ziyaret ettim ve sohbetinden istifade etme imkânım oldu. İlk okuduğumda Sezai Karakoç'un hikmet sahibi bir düşünce adamı olduğunu düşünmüştüm. Gerçekten de öyle biriydi. Farklıydı, bazı yazarlar yazdıklarıyla çelişen bir hayat tarzına sahip olabilirken o özellikle bu konuda çok tutarlıydı. İnanıklarını yazıyordu ve yaşıyordu. Yazdıklarına ve yaşadıklarına da inanıyordu.

➤ **Üstat Karakoç'un edebiyatımıza ve şiirimize katkıları nelerdir?**

Sezai Karakoç'un en çok dikkat çeken özelliği şairliği olmuştur. İkinci Yeni şiir hareketinin önemli bir temsilcisidir. Şiirinde kendisinden önceki nesillerden farklı bir tarz kullanmış ve döneminin etkilerini taşımıştır. Ancak şiiri, zaman ve mekân sınırlarının ötesinde bir kaynağa bağlanmak arzusunda. Şiirini, düşüncelerini sembolik bir üslupla aktarmak için kullandığı güçlü bir aracı olarak kabul etmek mümkündür.

Sezai Karakoç, şiir dışında hikâye ve piyes türünde edebî eserler yazmıştır. Ayrıca tercümeleri de yayınlanmıştır. Düşüncelerini özellikle denemeler tarzında kaleme alma-

sına rağmen edebî bir üslup kullanmış ve bu yönü bütün eserlerine sirayet etmiştir. O edebiyatımıza kendi döneminde kendi dünya görüşüne bağlı olarak bir iddiayı taşımıştır. Sadece Monna Rosa şairi değildir. Diriliş düşüncesini sistematik bir öğreti haline getirmek için çaba göstermiştir. Edebî eserlerinin tamamında da bu düşünce sistematığı fark edilebilir. Bu önemli bir katkıdır. Tezi ve iddiası olan bir anlayışla edebiyat yapmıştır.

➤ **Sezai Karakoç, günümüze ne söyler?**

Sezai Karakoç'un genel çağrısının "kendine dön" şeklinde ifade edilebileceğini düşünüyorum. Çünkü diriliş, ancak kendi içine yönelerek ve yine kendi içinden bir hamleyle gerçekleşebilir. Var olabilmek ve hayatını sürdürebilmek için gayret göstermek gerekmektedir. Bu dünya hayatı gelip geçicidir ve diriliş ahirete imanla doğrudan ilişkili olduğu için bir iman esasıdır. Bu nedenle dirilişe inanmak ve diriliş düşünerek bir hayat sürdürmek onun düşüncesinde merkezî bir yerdedir. Öyle ki insanlık tarihi boyunca zalimler diriliş karşısında konumlanırken peygamberler ve salihler, diriliş temsilcileri olmuşlardır. Onlar insanlara ümit vermiş, insan ile dünya arasındaki ilişkinin geçiciliğini hatırlatmış ve iyiliğin yayılması için kötülükle mücadele etmişlerdir. Sezai Karakoç, sadece bu dünya hayatını gerçek kabul eden maddecî dünya görüşlerinin karşısında olmuştur. Bence onun en önemli mirası mütevazı bir hayatı seçerek hiçbir iktisadi, siyasi vb. güç karşısında eğilmemesidir. Haberi yokken çekilmiş video görüntülerinde elinde bir poşetle Cağaloğlu yokuşundan aşağı yürüyerek inen mütevazı hali, onun hiçbir güç karşısında esir olmadığını, peşine düşse elde edebileceği pek çok faydayı nasıl elinin tersiyle ittiğini gösteren güzel bir örnektir. Bence onun bıraktığı en önemli miras budur. Kendisine Allah'tan rahmet diliyorum.  

Dr. Esmâ POLAT

Şair ve Yazar

➤ **Sezai Karakoç'la hangi eseri aracılığıyla tanıştınız? Karakoç'un ve eserinin sizde bıraktığı ilk intibayı paylaşır mısınız?**

Merhabalar, benim Sezai Karakoç'la ilk tanışmam onun şiirleri aracılığıyla olmuştur. Lise çağlarındaydım, evimize her gün alınan günlük gazetede "Yağmur Duası" şiirinin tamamı bir köşe yazarı tarafından iktibas edilmişti. O şiiri ezberleyinceye kadar tekrar tekrar okuduğumu hatırlıyorum. Şiirin özellikle "İyi ki bilmiyor kalabalıklar/Yağmura bakmayı cam arkasından..." dizeleri hâlen Türk şiirinin en sevdiğim dizeleri arasındadır. Sonrasında, üniversite yıllarında fotokopi edilmek suretiyle çoğaltılmış "Monna Rosa" şiiri günümüzde yer edindi. Ardından, Sezai Karakoç şiirine bilinçli olarak eğildim ve bu şiiri yakından tanımaya çalıştım. Sezai Karakoç'un fikir yazılarıyla tanışmam şiirlerinden sonra olmuştur. Kanaatimce düz yazıları şiirlerinin şerhi mahiyetindedir; dolayısıyla şiiriyet yönü güçlü, şiirden bir cüz mahiyetinde eserlerdir.

➤ **Üstat Karakoç'un edebiyatımıza ve şiirimize katkıları nelerdir?**

Sezai Karakoç şiirimize klasik mazmunlarımızı, mesela peygamber adlarını, Hızır'ı, Leyla ile Mecnun'u, Gül'ü yeniden hediye etti. Bunlar, çağdaş Türk şiirinin yitik hazi-

neleriydi; o hazineleri buldu, onlara modern zamanlara özgü yeni bir nefes üfledi, onları canlandırdı, parlattı ve sahibine iade etti. Sezai Karakoç, modern Türk şiirine metafizik bir boyut ekleyerek onu yeniden derinleştirdi, böylelikle Batı şiirinin taklidi olmaktan çıkardı. Bunu, çağının söyleyiş imkânlarıyla yapması, klasik şiirimizin kadim değerlerini dahi yeniden canlandırdı. Yani, hem geleneksel değerlerimizi söz bahçesinde yeniden diriltti hem de Türk şiirine yeni bir can suyu verdi. O, haddi zatında bir şairdir, büyük bir şairdir ve daha önce de belirttiğim gibi deneme ve makaleleri ile şiirini şerh etmiştir.

➤ **Sezai Karakoç, günümüze ne söyler?**

Sezai Karakoç günümüze, insanlığın yeniden dirilişinin İslam'ın mesajını doğru anlayıp hayatımıza tatbik etmekle mümkün olabileceğini söyler. Bizleri İslam medeniyetini yeniden ihya etmeye çağırır. İslam'ın çağlar üstü ve evrensel nizamının kıymetini bize, yani Orta Doğu coğrafyasının bütün Müslüman halklarına (yitik ülkeye) yeniden hatırlatmak onun bütün eserlerinin ana gayesidir. O, Müslüman toplumların üzerini örten atalet örtüsünü kaldırmak, onları yeniden diriltecek devrimci ruhu uyandırmak için son nefesine değin gayret etmiştir. Yolu ve izi kutludur. Ebedî makamı da kutlu ve ali olsun. /

Doç. Dr. Bahtiyar ASLAN

Bandırma On Yedi Eylül Üniversitesi

➤ **Sezai Karakoç'la hangi eseri aracılığıyla tanıştınız? Karakoç'un ve eserinin sizde bıraktığı ilk intibayı paylaşır mısınız?**

Benim üniversite yıllarım Elazığ'da geçti. O zaman kitaplara ulaşmak bu kadar kolay değildi. Hocam Namık Açıkgoz'le sık sık şiir üzerine konuştuk. Bana farklı şairlerin kitaplarını verir, böylece edebiyat dünyasına intibakımı sağlamaya çalışırdı. Bir gün **Monna Rosa**'nın daktilo edilmiş nüshasını getirdi. Onu o zamanın biraz da sıkıntılı fotokopi makinelerinde çoğalttık ve günlerce sağda solda okuyarak dolaştık. Tam da ruh halimize denk geliyordu sanırım. Kısa zamanda ezberledik. Biliyorsunuz eser kitap olarak basılmamıştı. Böylece Sezai Karakoç'la tanışmış oldum. Tabii şiirin büyüleyici bir etkisi vardı. Karakoç'la aynı ruh ikliminde geçmiştik çocukluğum. Battal Gazi cenkleri dinleyerek büyüdüm ben de. Evimizde Ahmediye, Muhammediye okunurdu. Sanırım **Monna Rosa**'da tüten platonik, mistik, metafizik diyebileceğimiz aşkı ben de okuduğum, dinlediğim eserler aracılığıyla benimsemiştim. Bunu sonradan fark ediyor insan. Kendisine dışarıdan bakmayı öğrenince yani. Birden şiirin atmosferine girmiştim ben de. Yıllarca **Monna Rosa**'yı aradım galiba. Ama sonra sonra asıl meselenin **Monna Rosa** olmadığını, Doğulu bir çocuk gibi sev-

mek olduğunu anladım. **Monna Rosa**, okuyan herkesi kendi atmosferine çeken, büyüleyen bir şiirdi. Şimdiki gençlerde nasıl bir etki bıraktığının merak ediyorum doğrusu.

➤ **Üstat Karakoç'un edebiyatımıza ve şiirimize katkıları nelerdir?**

Bir tez konusu bu soru. Kısa cevaplamaya çalışayım. Şahsiyetiyle kattığı şeyler var. Mesela edebiyata kenarından kıyısından bulaşmış biri olarak söyleyeyim. Yaşadığım şu kısa hayat boyunca tanımaktan şeref duyduğum insanların ilk sırasına onu koyarım. Bunu şunun için söylüyorum: Edebiyatımızda şahsiyeti -bunun içini doldurmak o kadar zor ki; tevazu da doğruluk/dürüstlük de istiğna da feragat de iyi niyet de ve başka bir sürü sıfat da girer- temsil eden ender insanlardan biri. Bunun önemli bir katkı olduğunu düşünüyorum. **Monna Rosa**'yı yazıp da yıllarca bu şiir ve şiir etrafında oluşan meseleye dair hiç konuşmamak... Bu suskunluk büyük bir ahlâk dersidir. Susulabileceğini gösterdi Üstat. Hayatıyla katkı sağladı edebiyata. Siyasi çalışmalarının amacı belki de sadece tarihe not düşmektir. İktidar hırsı olmadan parti kurulabileceğini, şöhret hırsı olmadan edebiyat yapılabilceğini, fikir üretilebileceğini gösterdi. Bunlar devasa katkılardır şüphesiz.

Şiirimize İkinci Yeni rüzgârının -içinde kabul edilmekle birlikte- estirdiği dünya görüşünün, siyaset ve ahlâk anlayışının karşısında durarak katkı sağladı. Geleneği, *Leylâ ile Mecnun*'da, *Hızır'la Kırk Saat*'te, *Taha'nın Kitabı*'nda çağdaş bir yorumla yaşatarak katkı sağladı edebiyatımıza. İslam coğrafyasını ve meselelerini şiire sloganı aşarak lirik bir yorumla sokması büyük bir başarı ve katkıdır. Meseleleri içselleştirmiş bir şair olması bunu sağladı şüphesiz. Şiirinde hiçbir yere, hiç kimseye masaj göndermedi; selam çakmadı. Şahsiyet derken bunu da kastediyorum. Böyle olunabileceğini gösterdi. Hâsılı dedim ya bir büyük tez konusudur bu.

➤ Sezai Karakoç, günümüze ne söyler?

Karakoç'un şiirde ve düz yazılarında ele aldığı meseleler güncelliğini koruyor. İslâm dünyasının meselelerinin hiçbiri halledilmiş değil. Bunun için eserleri vasıtasıyla söylediklerine tekrar tekrar dönmek gerek. Özellikle yeni kuşağın bir şekilde bu eserlerle buluşturulması şart. Ne söylediği biraz da okuyana ilgili. Mesela genç yaşlarda kaleme aldığı şiir ve edebiyatla ilgili yazılarındaki isabetini hayretle okumaya devam ediyorum. Belli hükümlere ulaşmak için belli yaşları beklemek gerekmiyor. Gençler için cesaret verici metinler bunlar. Yani onlara cesur olmayı, erken yaşlarda da iyi metinler üretmenin mümkün olduğunu söylüyor. Karakoç, enteresan şekilde en baştan itibaren belli ilkeler etrafında yazdı. İlk yazısıyla son yazısını yan yana okurken bu ilkeleri esas alırsanız tutarlılığını fark edersiniz. Güncelliğini yitiren yazıları varsa bile onlardaki ilkelerin yeni nesil için yol gösterici olabileceğini düşünüyorum. İzah etmekle bitmeyeceği için şöyle diyeyim: Sezai Karakoç gerçekten mektep şahsiyetlerden biriydi. Belki de sonuncuydu. Eserleriyle çağımıza ve insanımıza çok şey söylemeye devam ediyor. *U*

Metin Önal MENGÜŞOĞLU

Şair ve Yazar

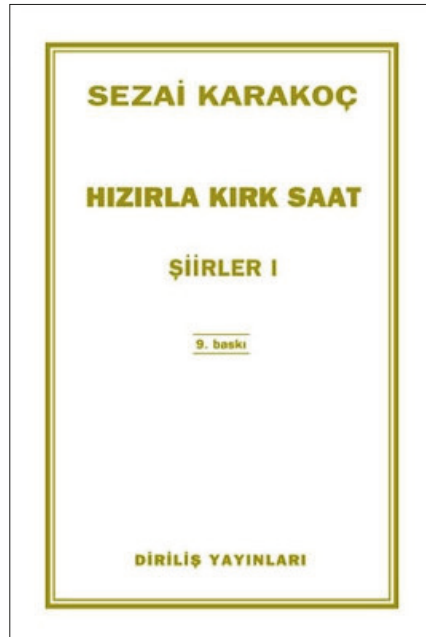
❖ Sezai Karakoç'la hangi eseri aracılığıyla tanıştınız? Karakoç'un ve eserinin sizde bıraktığı ilk intibayı paylaşır mısınız?

1. Malatya'da liseli yıllarımın başında şehrimize konferansa gelmiş bulunan Necip Fazıl'ı sahnede ben takdim etmiş ve *Dua* adlı şiirini okuyarak kendisinden beğeni kazanmıştım. Bu olay beni öylesine etkilemişti ki o tarihlerde üstadın yazı yazdığı *Yeni İstiklal* dergisine bir şiirimi postalamıştım. Şiir yayımlandı ancak Necip Fazıl'ın etkisinden kurtulmam yönünde bir not yazılmıştı altına. Yıllar sonra öğrendim ki bu notu derginin sanat sayfasını Mehmet Yasin müstear imzasıyla yöneten Sezai Karakoç'muş. Sezai Karakoç'un 1967 yılında yayımlanan *Hızır'la Kırk Saat* ve daha önceki yayınlanmış bulunan *Körfez* ve Şahdamar adlı üç eserini aynı tarihlerde okumuştum. Esasen Necip Fazıl ile başlayan tanışmam her ne kadar üniversite hayatımda onun evinde edebiyat sohbetleri ile sürmüş olsa da asıl beni sarsan, silkeleyen ve kendime getiren hatta

ayaklarımı yerden kesen şiirler Sezai Karakoç üstadın kitaplarında idi.

Şunu söylemeliyim demiryolcu babamın istasyona yakın ve kenar mahalle sayılacak bir bölgede kiraladığı evin komşuları olan arkadaşlarım genellikle okumamış, çıraklık ve hatta haytalık yapan gençlerdi. Bense okumayı yazmayı çok seviyordum. Onlarla arkadaşlık yerine kitaplarla arkadaşlığı seçtim. Onların sokaklardaki haytallığından

uzak kaldığım gibi inançlarım gereği tıpkı Necip Fazıl ve Sezai Karakoç'un izinde bir davayı da sanatımla beraber üstlenmeye daha o tarihlerde biraz da onlara öykünecek karar vermiştim. Ayrıca evimdeki 1934 baskılı Mehmed Akif'in *Safahat* adlı eserini de yutarcasına okumaktaydım. Bu üç şahsiyet beni hem bir davayı yüklenmeye hem de has bir sanatın ve estetiğin ardından gitmeye yöneltmiştir. Akif'i görmedim, Necip Fazıl ise bir süre sonra farklı bir kulvarda yürümeye başlamıştı. Üniversite hayatım boyunca yayınevi

ve yazıhanesinde bizzat bulunarak asıl izini takip ettiğim kişi Sezai Karakoç olmuştur. Aynı toprağın insanları idik. Yerel ve evrensel her hususta benzer kabullerin ve redlerin ardına düşmüştük. Bu sebeple ona minnetle ve derin bir sevgiyle bağlanmış ve "Felsefe Sıfır Din Birdi" dizesini ara başlık yaparak Sezai Karakoç adlı bir monografi kaleme almış kendisine de yaşarken beğendirmiştim. Rabbim ona mağfiret etsin, üzerimde ciddi hakları vardır diyorum.

❖ Üstat Karakoç'un edebiyatımıza ve şiirimize katkıları nelerdir?

2. Türkçe edebiyatın deyim yerindeyse özellikle şiir bahsinde muazzam ve farklı bir birikimi vardır ki sanırım başka hiçbir dile nasip olmayacak kadar zengindir. Osmanlı Devleti yaşarken ülkenin aydınları Arapça, Farsça ve Türkçe karmasından yepyeni bir Osmanlı Türkçesi yaratarak "divan edebiyatı" gibi muhteşem bir külliyyat ortaya koymuşlardır. Orada kullandıkları dil aynı zamanda resmî yazışmaların da dili idi. Ancak halkın, ozanların Yunus Emre, Karacaoğlu, Emrah, Sümmani gibilerin kullandığı arı duru Türkçe ise bu kanallarda yaşamasını sürdürmüştür. İki dilli bir toplumdur aslında Osmanlı toplumu. Sanatın okulu olmaz. O, usta çırak ilişkisiyle gelişir. Hele şiir sanatı dile mecbur ve mahkûm bir sanattır. Şiir tercüme edilemiyor bu nedenle. Ayrıca taklit ve kopyaya asla tahammülü yoktur. Kendini daima her dönemde yenilemek durumundadır. Böylece türlü edebiyat cereyanları doğmuştur. Divan edebiyatı, halk edebiyatı, tasavvuf edebiyatı ardından Servetifünun, Milli Edebiyat, Beş Hececiler, Garip Şiiri ve İkinci Yeni gibi daha birçok edebi hareketten söz edilebilir şiir konuşulurken. Mehmed Akif ve Necip Fazıl'ın açtığı bir anlamda yerli ve milli sayılabilecek cereyanın üçüncü kişisi Sezai Karakoç aralarında bulunduğu kuşağın ulaştığı yeni dil ve tarzı bir edebiyat cereyanı halinde başlatan şair olmuştur birçok eleştirmene göre. İkinci Yeni şiiri dediğimiz şiir akımının kurucu şiirleri ilk olarak Sezai Karakoç'ta görülmüştür. **Balkon, Ping Pong Masası, Köşe, Liliyar** vb. şiirler, yepyeni bir dil ve söylemi Türkçe edebiyata kazandırmıştır. Onun bir başka özelliği bu şiir akımını oluşturan diğer bütün öteki şairler İlhan Berk, Cemal Süreya, Edip Cansever, Ece

Ayhan ve Turgut Uyar'dan farklı bir konumda bambaşka bir dünya görüşünün yani Batılı ve Batıcılık karşısında Doğulu ve İslami düşüncenin savunucusu olmasıdır. Şiiriyle yeni bir dil ve anlatım taşımış, şuuruyla da yerli ve millî bir davayı üstlenmiştir.

❖ Sezai Karakoç, günümüze ne söyler?

3. Sezai Karakoç günümüzün dışında biri değildir ve zaten günümüze konuşmuştur. Yirminci yüzyılda doğmuş, yirmi birinci yüzyılda vefat etmiştir. Yeni yüz yıl henüz ilk çeyreğini bile tamamlamamıştı onun vefatında: 16 Kasım 2021. Şurası asla unutulmamalıdır ki Sezai Karakoç bir şairden çok fazlasıdır. Tıpkı Mehmed Akif ve Necip Fazıl gibi o da yalnızca fildişi kulesinde bireysel duygularını terennüm eden benmerkezci bir şair olmamıştır. Üstlendiği dava uğruna hükümetler tarafından kovuşturulmuş, mahkemeye verilmiş, resmi söylemden kendisi de uzak durmuş hükümetler de onu uzak tutmuşlardır. Büyük bir davanın neferi gibi ömrünün son gününe kadar bir soğuk savaşın haklı tarafında yer almıştır. Bu bakımdan yalnızca şiir bırakmamıştır gelecek kuşaklara. Gerçi onun şiiri de bir bakıma dünya görüşünün izleğindedir. Ancak düz yazıları, öyküleri, hatıraları sadece günümüze değil gelecek zamanlara da ışık tutacak kadar değerlidir. Bugün Türkiye'yi yöneten irade birçok politikasında, onun görüşlerini hayata geçirmeye çalışmakta ondan ilham almaktadırlar.

Sezai Karakoç şiiri yerel olandan kalkarak evrensel olana uzanan Müslüman unsuruna hitap ederken bütün insanlığı muhatap alan büyük bir ses ve soluğa sahiptir. Bir yandan Türkçe şiirin geleneksel alt yapısından haber verirken öte yandan dünya şiirine açılan kapılardan da geçmesini bilmiştir. Fransız şiiri Arthur Rimbaud, Amerikan şiiri Edgar Allan Poe, İngiliz şiiri Thomas Stern Eliot ile yakınlık yanında Türkçe şiirin bütün dönemlerine ve Hint Alt Kıtası şiirinin üstadı Tagore; Fars şairleri Hafız Ve Şeyh Sadi ve de Muhammed İkbâl ile akrabalığı vardır. Fuzuli, Baki, Şeyh Galip, Celalettin Rumi ve Yunus Emre'nin yepyeni bir versiyonudur Sezai Karakoç şiiri bence. Onlar, o eskimeyen şairler günümüze gelecek zamanlara ne söylüyorlarsa aynıını Sezai Karakoç da söylemektedir. ✓

Ercan YILMAZ
Şair ve Yazar

➤ **Sezai Karakoç'la hangi eseri aracılığıyla tanıştınız? Karakoç'un ve eserinin sizde bıraktığı ilk intibayı paylaşır mısınız?**

Sezai Karakoç'un şiiriyle 1995'te, üniversite yıllarımın başında Trabzon'da bir yurt odasında tanıştım. *Monna Rosa* şiiri okunmuştu, bir fotokopi kâğıdından. "Zamanın ara odası"nda idik sanki ve "çiçeklenmeyle solmayı birlikte kavıyorduk." Ben Geyveliyim, şiirde Geyve kelimesini duyduğumda hissettiklerimi anlatmaya kelimeler kifayet etmez. Uzun bir süre oracıkta kaldım, ana mihlanarak. Gâlib Dede'nin "Hüsn ü Aşk"ındaki Aşk'ın "kalb diyârı"nı gördüğündeki gibi; "ne nâtuk u ne hâmûş." Hemen hafızama kazınmış şiir.

➤ **Üstat Karakoç'un edebiyatımıza ve şiirimize katkıları nelerdir?**

1.

Şu'arâ Sûresi'nin (26) son dört âyeti şöyledir:

"Şairler(e) gelince), onlara da sapıklar uyar. Onların her vadide şaşkın şaşkın dolaştıklarını ve gerçekte yapmadıkları şeyleri söylediklerini görmedin mi? Ancak iman edip iyi ameller işleyenler, Allah'ı çok çok ananlar ve haksızlığa uğratıldıklarında kendilerini savunanlar müstesna; haksızlık edenler, hangi dönüşü (hangi akıbete) döndürüleceklerini yakında bileceklerdir." (224-227)

İbn Abbâs'tan rivayete göre:

" 'Biz de Muhammed'in söyledikleri gibisini söyleriz.' deyip Hz. Peygamber'i hicveden şiirler söyleyen, çevrelerine onların söyledikleri hicviyeleri ve şiirleri dinlemek üzere bedevilerin toplandığı Abdullah ibnu'z-Ziba'râ, HübeyrebnVehb el-Mahzûmî, Müsâfi' ibn Abdi Menâf, Ebu İzze el-Cumahî ve Ümeyye ibn Ebi's-Salt gibi müşrik şairleri hakkında nazil olmuştur. Ayetteki şairlere tabi olan "azgınlar"dan maksat işte o şairlerin Hz. Peygamber'i ve getirdiklerini hicveden şiirlerini dinlemek üzere onların çevrelerinde toplanan bedevilerdir."

Ebu'l-Hasen Salim el-Berrâd'dan rivayet:

" 'Şairlere gelince; onlara da ancak azgınlar tabi olurlar.' âyet-i kerimesi nazil olunca Hassan İbn Sabit, Abdullah İbn Revaha ve Ka'b İbn Mâlik, Hz. Peygamber'e ağlayarak geldiler ve:

'Ey Allah'ın elçisi, elbette Allah, bu âyet-i kerimeyi indirirken bizim şair olduğumuzu biliyordu.' diye sızlandılar da bunun üzerine Allah Teâlâ bu âyet-i kerimeyi indirdi ve Hz. Peygamber de onları çağırarak kendisine inen 'Ancak iman etmiş, salih ameller işlemiş olanlar müstesnadır...' âyet-i kerimesini tilâvet buyurdular."

Ebu'l-Hasen'den bir rivayet:

" 'Şairlere gelince onlara da ancak azgınlar tabi olurlar.' âyet-i kerimesinin nüzulü üze-

rine ağlayarak Hz. Peygamber'e gelenler Hassan İbn Sabit ve Abdullah İbn Revâha olarak verilmekte, Ka'bîbn Mâlik'in ismi zikredilmemekte ve Hz. Peygamber'in, âyet-i kerimenin: 'Ancak iman etmiş, salih ameller işlemiş, Allah'ı çokça zikretmiş ve zulme uğratıldıktan sonra zafer kazanmış olanlar müstesnadır...' kısmını okuduktan sonra 'İşte bunlar sizsiniz.' buyurduğu ayrıntısına da yer verilmektedir."

Şairlerin bu kadar zemmedilmesinden sonra, şaire ve şiire dair meselenin istisnası ortaya konuluyor. Bu istisnaların birincisi, "iman edip güzel işler yapmak"; ikincisi, "Allah'ı sık sık anmak"; bir de, "zulme maruz kalınca kendini savunmak."

Sezai Karakoç şiirinin matrisi "Şu'arâ suresi"dir.

Sezai Karakoç şiirinin matrisi "muhabbet"tir.

Sezai Karakoç şiirinin matrisi "güzelliktir"tir.

Sezai Karakoç şiirinin matrisi "aşk"tır.

2.

Sezai Karakoç'un şiirine baktığımızda Has-sân b. Sâbit, Kâ'b b. Züheyr, Abdullah b. Revâha'yı görürüz, Sevgili Efendimiz'in şairlerini...

Sezai Karakoç'un şiirine baktığımızda Ahmed Yesevî'yi, Yûnus'u, Hz. Mevlânâ'yı görürüz. Sezai Karakoç'un şiirine baktığımızda Niyâzî-i Mısrî'yi, Eşrefoğlu Rûmî'yi, Aziz Mahmûd Hüdâî'yi görürüz.

Sezai Karakoç'un şiirine baktığımızda Gâlib Dede'yi, Mehmed Âkif'i, Yahya Kemal'i görürüz.

Sezai Karakoç'un şiirine baktığımızda Rimbaud'yu, T.S. Eliot'ı, Rilke'yi görürüz.

3.

Necatigil'in "Gerçek" dergisinde yayımlanan bir söyleşisinde şiirin mitos ile ilişkisi üzerine söyledikleri bir bakıma Türk şiirinin kendi edebî geleneğinden kopuşunun metinlerarasılık dolayımında örtük de olsa dile getirilmesi olarak değerlendirilmelidir:

"Batı şiiri hiçbir zaman mitolojiden ayrılmamıştır. Bugün Avrupa şiirinde, bütün Batı şairlerinde mitos imajlarına rastlarsınız. Bizde niye olmasın bu? Serâpâ istiareler dünyasıdır menakıbnameler, dervişlerin hayatları. Modern şiir, Batı'da Hristiyan mitoslarından yahut Yunan mitoslarından yararlanıyor. Bizde bakir ne kadar çok, değerli menkıbeler var. Kerametleri, dervişleri düşünün."

Sezai Karakoç Necatigil'in sözünü ettiği yolda yeni yollar açmış, derinden yürümüştür.

➤ Sezai Karakoç, günümüze ne söyler?

Karakoç'un şiiri ile Adorno'nun "Lirik Şiir ve Toplum Üzerine" başlıklı yazısında belirttiği kişisel muhalefet hususu arasında bir paralellik olmalıdır:

"Şiir, protestosunda, her şeyin farklı olacağı bir dünya görüşünü dile getiriyordur. Lirik ti-nin maddi şeylerin üstün gücüne karşı o çok kişisel muhalefeti, dünyanın şeyleşmesine karşı, modern çağın başlangıcından, sınıai devrimin hayattaki baskın güç haline gelişinden beri insanların meta tahakkümü altına girişine karşı bir tepki biçimidir."

Söz konusu olan son derece kişisel bir muhalefet biçimidir. Karakoç'un şiiri öznel ama bireyci değildir.

Karakoç, adeta Octavio Paz gibi "şiir bilin-meyene el atmalı" der; Rimbaud gibi "bilin-meyene ulaşmak" gerektiğini düşünür; Rilke'nin "Görünmez'in arılarız" dediği aileye dâhildir.

T.S. Eliot'un "bilgelik ve şiirsel söyleyiş gibi iki erdem bir kişide bir araya geldi mi o zaman büyük ozanla karşı karşıya bulunuyoruz demektir." cümlesiyle ifade ettiği hâle tas-tamam tekabül ettiği yani "bilgelikle şiirsel söyleyiş"i bir araya getirdiği için büyük şairdir Sezai Karakoç. ✓

Şaban ABAK
Şair ve Yazar

GELECEĞİN MİMARİ SEZAI KARAKOÇ'TUR

❖ **Sezai Karakoç'la hangi eseri aracılığıyla tanıştınız? Karakoç'un ve eserinin sizde bıraktığı ilk intibayı paylaşır mısınız?**

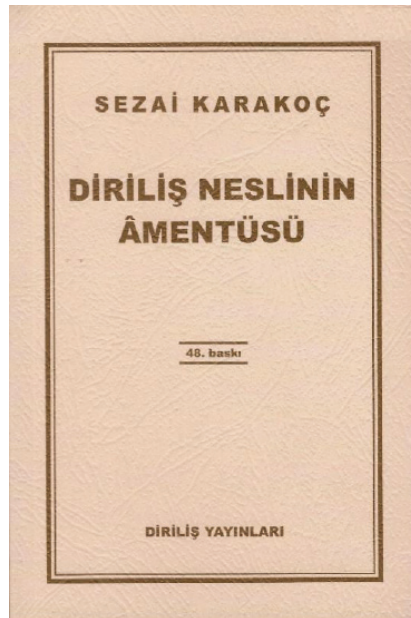
Erzurum Lisesi'nin ortaokul kısmında parasız yatılı öğrenciyken sık sık İl Halk Kütüphanesi'ne gider, bir kitap seçerek oturup orada okurdum. Sonra kütüphaneden ödünç kitap alınabildiğini de öğrendim. Ortaokulda geceleri etüt sınıfında kitap okuduğumu fark eden lise 1'deki bir ağabey bana Sezai Karakoç'un "Diriliş Neslinin Âmentüsü" adlı ünlü kitabını hediye etti.

İtiraf etmeliyim ki bu kitabı okumayı denedim ama anlamadığımı fark edince bıraktım. İki yıl sonra lise 2'deyken yeniden başlayıp okuyunca bu sefer de çok etkilendim. Karakoç, tam da benim içimde fırtınalar koparken, gençlik heyecanlarıyla dolup taşarken adeta susuzluğunu çektiğim engin ufukları önüme sermiş, yüce bir ideal ve erdemlerle donanmış kişilik ve karakter sahibi, millet bilincine ermiş bir insan olmanın yollarını aydınlatmıştı. Kitap bir gençlik manifestosu gibiydi. Öyle ki hem Meh-

met Âkif Ersoy'un "Âsım'ın nesli" diye idealize ettiği genç kuşakların güncellenmiş bir yol haritasıydı, hem de Tevfik Fikret'in "Halûk'un Âmentüsü"ne bir reddiye ve bir alternatif idi. (Bu iki ""âmentü"nün bir karşılaştırması henüz yapılmamıştır.) Büyük İslâm Uygarlığını bir ideal olarak ana hatlarıyla tanımlayan ve bu uygarlığı gerçekleştirecek genç kuşakların edinmesi gereken bilgi, beceri ve değerleri işaret eden; böylece genci ve gençliği yücelten bir eserdi.

Kendini de bir "Diriliş eri" olarak tanımlayan Karakoç, Diriliş fikrini, bu fikrin temel ilkelelerini açıklıyor; büyük düşüncelere açık, zeki ve ülkü sahibi gençlerin bir "Diriliş eri" olarak yetiştirme sürecinin formülünü anlatıyordu.

Sonraki yıllarda Karakoç'un bütün eserlerini sırayla okurken, Diriliş Neslinin Âmentüsü'nü tam zamanında; lisedeyken okumanın isabetini anladım. Ancak fark ettim ki bu eseri her iki üç yılda bir kere yeniden okumak da gerekiyormuş. Bir kitap insana 20 yaşında, 40 yaşında ve 60 yaşında manevî heyecan ve aşk telkin eder mi; ediyor! Dirilip tazelenme ruhu, azimle ve fedakârca çalışma şevki, ihlâs ve samimiyet aşılarmı, evet!

➤ Üstat Karakoç'un edebiyatımıza ve şiiirimize katkıları nelerdir?

Türk edebiyatı tarihçileri, son 2 bin yıllık zamanı dönem dilimlerine ayırırken, kabaca İslâm öncesi dönem, İslâm dönemi ve son 2 yüzyılı da Batı etkisindeki dönem diye adlandıırırlar. Sezai Karakoç, "modern Türk şiiri"nin şüphesiz en büyük şairlerindendir; pek çok uzman ve eleştirmene göre 20. Yüzyılın en büyük şairidir. Ancak şiirin ve diğer edebiyat eserlerinin gerek duyuş ve düşünüş evrenine gerek Türkçe konusundaki özenine bakarak diyebiliriz ki Karakoç, yukarıda sözünü ettiğim dönemsel sınıflandırmalara uymuyor. Çünkü Karakoç, eskinin en eskisi kadar köklü, yeninin en yenisi kadar taze bir şiir yazmıştır. Eleştirmenlere göre 1955'lerden sonra başlayan Türk şiirindeki büyük atılım Karakoç'la başlamıştır. Adı Sezai Karakoç'la birlikte anılan ve Ankara Siyasal Bilgiler Fakültesinde aynı sınıfta, aynı sırada oturduğu, aynı evde kaldığı en yakın arkadaşlarından Cemal Süreya ise bu büyük atılımın ikinci ismi olarak anılır. Evet, adına sonradan "İkinci Yeni akımı" denilen çağdaş Türk şiirindeki bu son büyük yükselişin öncü ismi Sezai Karakoç'tur, ancak Karakoç'un başlattığı asıl büyük akım "Diriliş Akımı"dır.

Diriliş Akımı, ilhamını İslâm medeniyetinden alıp geleceğin insanını doğurmaya yönelmiş bir ruh donanımıyla ve en yüksek bir sanatçılıkla, sade ama zengin bir Türkçeyle yepyeni bir şiiri hedeflemiştir. Bu akımın şah eserlerini de yine Karakoç'un kendisi vermiştir. İlginçtir ki önce şiir görüşünü ve anlayışını (poetikasını) yazmış, sonra eserini vermiştir.

Eserleriyle çağına adeta damga vurmuş; çıkardığı ünlü Diriliş Dergisi ile büyük bir aydınlar, sanatçılar topluluğunu yetiştirmiş; hatta kendisini doğrudan okumamış olanları bile dolaylı yollardan etkilemiştir.

Bu çağın adına "Karakoç çağı" dersek abartmış sayılmayız.

➤ Sezai Karakoç, günümüze ne söyler?

Ne söylediğini duymamız için ona kulak vermemiz, eserini titizlikle okumamız gerekir. Büyük fikir ve sanat adamlarının ne söylediklerini sadece kendilerinden tam olarak öğrenebiliriz, aracılardan değil.

Yine de sorunuza cevaben diyebilirim ki bu çağa ve gelecek çağa; özellikle önümüzdeki yüzyıla dair fikirleriyle ışık tutan, yol gösteren, eğitimden dış politikaya, ekonomiden sinemaya kadar bireysel ve toplumsal hayatımızın hemen her alanında parlak bir gelecek vizyonu çizen Karakoç'tan başka düşünürümüz yok denecek kadar azdır. Sohbetlerinde sık sık, düşünce ve tasarılarının 30 ile 50 yıl sonra güncel olacağını; bu sebeple yazıp söylediklerinin gerçekleşme süresinin sabır gerektirdiğini hatırlatırdı.

Bugün lisede okuyanın 25 yıl sonra ülkeyi yönetirken ihtiyaç duyacağı ana fikir, Diriliş dünya görüşüdür.

Sezai Karakoç, büyük Türkiye'nin, güçlü ve birleşik İslâm blokunun bugününden çok yarınını gözeterek; geleceğin anıtsal yapısının adeta planını çizmiş; hatta inşaatına başlamış bir mimardır. Sezai Karakoç, medeniyetimizin yeryüzü ölçeğinde bir kere daha ihtisamla yükselişinin mimarıdır.

Bu son söylediklerimin daha iyi anlaşılması için kitap okuma alışkanlığı olan, zekî ve toplumsal konulara ilgi duyan genç okurlar için Karakoç'un iki kitabını öncelikle okumalarını önemle tavsiye etmek isterim. Bu iki kitap, "Yapı Taşları ve Kaderimizin Çağrısı" ile "Fizikötesi Açısından Ufuklar ve Daha Ötesi" adlı eserleridir. İlki 2, ikincisi 3 kitaptan oluşmaktadır her birinin okunma süresi bir haftadır.

İyi okumalar, üstün başarılar dilerim. Dirilişin çağrısını duyan, Dirilişi ruhunda yaşayan, zihninde inşa edip eliyle ve diliyle eserini veren genç Diriliş Erlerine selâm olsun! 🌸

Mustafa UÇURUM

Şair ve Yazar

➤ Sezai Karakoç'la hangi eseri aracılığıyla tanıştınız? Karakoç'un ve eserinin sizde bıraktığı ilk intibayı paylaşır mısınız?

Liseye giderken üye olduğum bir özel kütüphane vardı. Oradan sürekli kitaplar alırdım. Bize yardımcı olmaya çalışan abinin söylediklerindense kendi seçtiğim kitapları okumayı tercih ederdim. Kitaplıkta *Diriliş Neslinin Amentüsü* ismini görür görmez kitap beni kendine çağırırdı. "Amentü" ifadesi çok iddialı geldi bana. Bu, Sezai Karakoç ismi ve kitabı ile ilk tanışıklığımdır.

Kitabı aldım, okumaya başladım. Kitabın ilk cümlesi "Kendimin bir diriliş eri olduğuma inanıyorum." İşte, bu dedim. Çıktığı tepeden insanlara seslenen bir yazar değil karşımdaki. Önce kendine seslenen bir dava adamı. Kitabı bitince gördüm ki "Amentü" ifadesi rastgele seçilmemiş.

➤ Üstat Karakoç'un edebiyatımıza ve şiirimize katkıları nelerdir?

Sezai Karakoç, tam anlamıyla örnek bir şahsiyet olarak yaşamış ve dava adamlığı kimliğini hayatının her aşamasına nakış nakış işlemiş bir üstat idi. İkinci Yeni akımının en yoğun olduğu dönemde yaşamış olmasına rağmen onlarla birlikte hareket etmemiştir. Çünkü o, yerli ve millî sese sahip bir şairdir.

Perspektifi geniş bir şairdir. Doğu'yu bildiği kadar Batı'ya da hâkim bir edebiyat adamıdır. Geleneği özümseyen ve kendi ruhunda şekillendiren bir sentez ustasıdır.

Onun şiiri edebiyatımızın açılımları en yoğun olan şiirdir. Bir altyapısı olan ve dayanağı gelenek olan bir sese sahiptir Karakoç şiiri.

Sessizliğin yerini bir yer altı kaynağı gibi gü-rültüsü içinde özgün duruşa sahip olan bakış açısını edebiyatımıza kazandıran bir bilincin sahibidir Karakoç.

➤ Sezai Karakoç, günümüze ne söyler?

Karakoç, bir diriliş eri olarak umudunu hiç yitirmeden yaşamış ve eserler vermiş önemli bir şahsiyet. Dünya bir diriliş üzerine kuruludur. Diriliş umudu, insanı ayakta tutan sonsuz bir kudretin bizlere verdiği bir müjdedir. Karakoç da bu umut ile seslendi dünyaya. Bizlere, kendi sesinin sahibi olarak ayakta kalacağımızı ve beklenen diriliş gerçekleş-tireceğimizi şiirinde, yazısında ve daha da önemlisi yaşantısında sürekli en gür seda ile söylemiş bir dava adamıdır Karakoç. Yiğit düştüğü yerden kalkar sözünden hareketle, bu toprağın insanı da Anadolu ruhu ile tekrar dirilişe geçecektir. Karakoç bunu söylemiş ve bizlere sonsuz bir miras olarak diriliş muştusunu emanet etmiştir.

Şakir KURTULMUŞ

Şair ve Yazar

► Sezai Karakoç'la hangi eseri aracılığıyla tanıştınız? Karakoç'un ve eserinin sizde bıraktığı ilk intibayı paylaşır mısınız?

Üstat Sezai Karakoç'un ilk eseri ile lise birinci sınıfta tanıştım. Okulda bir şiir yarışması olmuştu, orada derece alınca kültür edebiyat kolu başkanı olan Mustafa Özçelik bana çeşitli kitaplar verdi ödül olarak. Bu kitaplar arasında küçük ebatta basılmış olan **Gül Muştusu** adlı şiir kitabı Sezai Karakoç'la buluştuğum ilk kitap oldu. "Gelin gülle başlayalım atalara uyarak" sözüne bağlı kalarak, biz de gülle başlamıştık okumaya. İlk anda okuduğumu pek anlayamamıştım fakat okudukça anlamaya başladığımı ve sevdiğimi gördüm. Üstat, bu kitapta "gül"e derin bir mana yüklemiştir. Muştusu ile de gelmekte olan, beklenen, geleceği tahmin edilen herhangi bir güzellik, iyi haber, sevindirici bir haberin müjdesi verilirken kullanılır. Sezai Karakoç bu kitapta "gül" ve "muştusu" kelimeleri ile bir terkip oluşturmuştur. **Gül Muştusu** diriliş erlerinin medeniyet yolculuğunu, umutla beklenen adalet, huzur ikliminin, yeni bir medeniyetin gelişini anlatır. Böyle derin anlamlar yüklü bir kitapla okumaya başlamak benim için de güzel bir başlangıç oldu. Ardından diğer kitaplarını temin edip okumaya başladım. **Hızır'la Kırk Saat; Körfez, Şahdamar, Sesler** ilk elde okuduğum kitaplar oldu.

► Üstat Karakoç'un edebiyatımıza ve şiirimize katkıları nelerdir?

Sezai Karakoç; şair, düşünür, sanatçı özelliği taşıyan, edebiyatımızdaki ender şahsiyetlerden birisidir. Şiirde olduğu gibi düşüncede de edebiyatımızın en üst noktasındadır. Onun zirvede oluşu, dünya diline, edebiyatına, düşüncesine yakınlığı ile de ilgilidir. Doğu'ya ne kadar yakınsa Batı'ya da o kadar yakındır. Yakın olmayı, bilmek anlamında kullanıyorum. İslam medeniyetine vakıf olduğu gibi aynı zamanda Hristiyan medeniyetine de vakıftır. Bu özellikleri nedeniyle Sezai Karakoç'un şiiri evrenseldir. 60'lı yıllardan başlayan dönemden itibaren edebiyat dünyası onun eserleri ile zenginleşmiş, sanat ve kültür insanlarını besleyen, yetişmelerine destek veren edebî eser-

lerle buluşmalarına yol açmıştır. Bugün edebiyat dünyamızda yeri olan pek çok isim onun eserlerinden beslenmiştir. Bu beslenme, Sezai Karakoç şiirinin edebiyatımıza katkılarının bir tezahürü olarak belirmiştir. Bu etki bugünkü edebiyat dünyasında yaşayan sanatçılar, kültür adamları ve onların eserlerinde apaçık görülmekte ve bundan sonraki yıllarda yazılacak eserlerde de görülmeye devam edecektir.

► Sezai Karakoç, günümüze ne söyler?

İslam coğrafyası uzun yıllardır bir kaos ortamı ya da kargaşalı bir durumdadır. İçinde bulunulan şartlarda insan çaresizlik içerisinde büyük güçlere karşı nasıl durabiliriz, nasıl kendi şartlarımızı oluşturabiliriz şeklinde endişeli arayışlar içerisinde. Bu endişelerden kurtulup kendi ayakları üzerinde duracak, yeniden ayağa kalkabilecek hâle gelmesini arzu etmektedir. Bu ortamda, umudu olmayanların yeniden bir umut taşıyor olmaları, yeniden canlanan düşünceleri ile dirilecek; bu umutla yeniden hayatla buluşturacak bir çağrıya, bir sese ihtiyaç duymaktadır. İçinde bulunduğu açmazdan çekip çıkaracak bir ele ihtiyaç duymaktadır. Umutla bekleyen, arayış içindeki bu insana uzanacak el, ulaştırılacak ses, çağrı Sezai Karakoç'un "diriliş düşüncesi" ile gelmiştir. Sezai Karakoç, diriliş düşüncesi ile yeni bir neslin inşası için yol açmış, umutla yeni bir gençliğin sesi olmaya kendini adanmış bir öncüdür. Bilge bir aydın olarak, dirilişle yeni bir düşünce yöntemi ortaya koymuş, olaylara Müslümanca bir tavırla yaklaşmıştır. Gençlere daima umut aşılamış, onları yeni ufuk çizgileri ile buluşturmaya çalışmıştır. Diriliş sadece bir düşünce ekolü, bir fikir akımı olmakla kalmamış, kültür alanında, sanat ve edebiyat alanında yol gösterici özelliği ile öne çıkmıştır. Onun zengin birikimi ile ortaya koyduğu eserleri, konuşmaları, tavırları ile beslenmiş olan bizler, bugün onun bize miras olarak bıraktığı eserler üzerinde yoğunlaşmalıyız. Diriliş düşüncesine bağlı nesillerin yetişmesinin devamı için üzerimize düşen sorumlulukların bilincine vakıf olarak çalışmalı, daha çok çalışmalıyız.

Necip TOSUN

Öykü Yazarı ve Eleştirmen

➤ **Sezai Karakoç'la hangi eseri aracılığıyla tanıştınız? Karakoç'un ve eserinin sizde bıraktığı ilk intibayı paylaşır mısınız?**

Kitaba ilgisiz, hatta ilerleyen dönemlerde kitaba karşı bir aile içinde geçti hayatım. Yoksulluk, kitabı, neredeyse lüks harcama hâline getirmişti. İlerleyen dönemlerde eve kitap alırken ailemden saklayarak eve soktuğumu hiç unutamam. Ancak okulla, öğretmenlerle, ödevle ilişkilendirerek kitap almama izin verildi. Ortaokul ve lisede yazdığım kompozisyonlar hocalarımla ilgisini çekerek. Lisede kültür edebiyat kolu başkanlığı ve geceler, anma günleri etkinlikleri, duvar yazıları... Ama hepsi bilinçsiz uğraşıları. Daha sonraları neredeyse el yordamıyla Sezai Karakoç'u keşfettim. *Diriliş Neslinin Amentüsü*'nü lise yıllarında okudum ve çok etkilendim. Kuşkusuz dirilişin ne olduğunu bilmiyordum ama o samimi, gür ses beni etkilemişti. Lise yıllarında okuduklarım arasından en çok bu kitap etkiledi.

Bu dönemde Sezai Karakoç'tan okuduğum ikinci kitabı *Monna Rosa* olmuştur. Bu kitabın basımını o dönemde Sezai Karakoç yasakladığı için daktilo ile yazılmış ve çoğaltılmış olarak elden ele dolaşan nüshasından okumuş çok etkilenmişim. İlk gençlik dönemlerimizde bu şiirleri ezbere okuyamamak ayıptı. Gündelik hayatımızda, arkadaşlar arasında her olayda *Monna Rosa*'dan bir dize ile olayı özetlerdik. O kadar etkisi altındaydık.

➤ **Üstat Karakoç'un edebiyatımıza ve şiirimize katkıları nelerdir?**

Hiç kuşku yok ki Sezai Karakoç, son yüzyılın en güçlü sanat ve düşünce adamlarından biridir. Sezai Karakoç kendinden sonra gelen kuşaklara büyük bir yol açıcı, öncü işlevi görmüş bir yazardır. Gelenekten yararlanarak güçlü bir modern edebiyat algısı oluşturmuş bir yazardır. Batı ve Doğu şiir anlayışını çok iyi analiz etmiş olan Karakoç, bu birikim üzerine şiirini inşa etmiştir.

Aslında Sezai Karakoç, Türk edebiyatının en güçlü, en saygın kalemelerinden biri olarak her dönemde (söz edilmese bile) her kesimi etki-

lemiştir. Ama onun asıl önemi Türk şiirinin en önemli çıkışı olan İkinci Yeni hareketinin kurucu öncüsü olmasıdır.

Sezai Karakoç, bir şairin, büyük şiir birikimimizdeki pek çok ismin yanında özellikle Yunus Emre ve Mevlânâ'dan beslenmesi gerektiğini düşünür. Karakoç her ikisi için de bağımsız kitaplar yazmıştır. Diğer yandan yeni Türk şiirinin ise üç yazarın anlayışı üzerinde kurulacağını ileri sürer: Yahya Kemal, Mehmet Âkif ve Necip Fazıl. Ona göre, şiirin güncel, sosyal görevini Âkif'ten, tarih ve gelenek yanını Yahya Kemal'den ve nihayet hayat ve ölüm yorumunu Necip Fazıl'dan izleyerek yeni şiirin temelleri atılmalıdır.

Sezai Karakoç Türk şiirini derinden etkilemiş güçlü öncülerden, yol açıcılardan biridir.

➤ **Sezai Karakoç, günümüze ne söyler?**

Sezai Karakoç'un sanat algısı hem Doğu kültür ve edebiyatını hem Batı kültür ve edebiyatını çok iyi tanımasından kaynaklanan eşsiz bir birikimi yansıtır. Ülkemiz edebiyatçılarının eksik yanı tek yanlı bir sanat algısıyla edebiyatçı kimliği oluşturmalarıdır. Bu anlamda Sezai Karakoç sanat görüşünü ortaya koyarken âdeta bütün coğrafyaları bütün zamanları dolaşır. Cemal Süreya'nın deyişle: "Öyle bir Müslüman ki Marx da bilir, Nietzsche de bilir, Rimbaud da bilir. Salvador Dali de sever. Nâzım da okur."

Felsefeden dine, sinemadan edebiyata sonra bilime ve tarihe yaslanarak söylediklerini temellendirir. Şiirinde, sanat anlayışında; Attar, Senai, Mevlânâ, Câmi, Yunus Emre, Fuzulî, Bakî, Nefî, Nabi, Nedim, Şeyh Galib, Mehmet Âkif, Muhammed İkbâl, Yahya Kemal, Necip Fazıl Doğu dünyasından okuduğu, etkilendiği isimler olurken Charles Baudelaire, Arthur Rimbaud, Rainer Maria Rilke, T.S. Eliot, Ezra Pound, Apollinaire Batı'dan etkilendiği isimler olur.

Sezai Karakoç'un bugün bize söylediği Doğu ve Batı'yı bütün kökleriyle bilmeden, sağlıklı bir sanat-edebiyat anlayışı ortaya konamayacağını ortaya koymasındır.

Hüseyin AKIN
Şair ve Yazar

➤ **Sezai Karakoç'la hangi eseri aracılığıyla tanıştınız? Karakoç'un ve eserinin sizde bıraktığı ilk intibayı paylaşır mısınız?**

Sezai Karakoç'u önce isim olarak orta son sınıfta öğretmenlerimin dilinden işitmiştim. Çok önemli bir şahsiyet olduğunu söylüyor fakat bu cümlelerin içine dolduracak bir cümle kuramıyorlardı. Bu durum, bu ismin bende ki gizemini daha bir artırmıştı. Ardından lise 1.sınıfta üstada ait bir şiirle tanıştım. "Kara Yılan" şiirinin son bölümleriydi. "Ben aşkı göğsümde kurşun gibi taşıyorum" dizesi beni ziyadesiyle sarsmıştı. Bu şiire, hafızam beni yanıltmıyorsa, o zamanın çok okunan yazarı Hüsnü Aktaş'ın *Medeni Vahşet* kitabının giriş kısmında rastlamıştım. Sezai Karakoç'tan okuduğum ilk kitap ise İslam Toplumunun Ekonomik Strüktürü oldu. İslam'ın ekonomik sistemini tercüme müelliflerden değil, yerli bir isimden öğrenme isteğimin neticesiydi bu.

➤ **Üstat Karakoç'un edebiyatımıza ve şiirimize katkıları nelerdir?**

Üstat, inanç umdeleri ve medeniyet unsurlarıyla Müslüman dünyanın sözcüsü olan bir şiir yazmıştır. Çağdaş ağ ve tuzaklara düşüp yakalanmadan orijinal ve sahih bir şiirin temsilcisi olmuştur. Onun şiirinde geleneğin en sağlam biçimde yorumlanışını görüyoruz. Yazdığına yabancılaşmayan bir şair olarak dünya şiir hafızasındaki yerini koruyacaktır.

➤ **Sezai Karakoç, günümüze ne söyler?**

Sezai Karakoç, günümüze çok yönlü ve çok katmanlı çürüme, tekli ve çoklu ölümlere karşı dirilişe çağırıyor. Ölü toprağı serpilmiş toplumu silkeleyip kendine gelmeye çağırıyor. ✓

Dr. Fikri KULA
Aksaray Üniversitesi

➤ **Sezai Karakoç'la hangi eseri aracılığıyla tanıştınız? Karakoç'un ve eserinin sizde bıraktığı ilk intibayı paylaşır mısınız?**

Sezai Karakoç ile tanışmam Üstadın en çok sevilen ve okunan kitaplarından *Diriliş Neslinin Âmentüsü* adlı eseriyle oldu. Bu kitap, Karakoç'un inandığı davanın gerçekleştirilmesi uğruna teşekkülü için hayatını adadığı "diriliş nesli"ne bir kılavuz ve İslam davasını omuzlayacak gençlere rehber niteliğinde olması açısından önemlidir.

Karakoç bu eserinde davasını *"Benim inandığım ve bağlandığım dâva, ilk insan ve yol göstericinin, dünyayı dolduran inkârâ karşı özgür inanç gemisinin kaptanı olan Hazreti Nuh'un Ebedi Kurtuluş Sancağını uygarlıklar başkentine diken, Ateş imtihanından geçmiş ve Kurban şifasıyla azapların zehrini eritmiş Hazreti İbrahim'in, toplumu yönetecek altın kuralları sütunlar gibi ufukumuzda yükselten ve onları kıyamete kadar tarihin levhası olarak belirleyen Hazreti Musa'nın, ölüleri diriltten, ölü gönülleri diriltici soluğun sahibi Hazreti İsa'nın ve nihayet en büyük insan, en büyük yol gösterici, bütün insanlığa ışık tutucu, fiziği ve fizikötesini aydınlatıcı son Peygamber Hazreti Muhammed'in (sav.) dâvasıdır."* ifadeleriyle açıklar. Onun inandığı davayı medeniyetlerin kurucuları

olarak gördüğü peygamberlere dayandırması, bu eseri okuduğumda etkilendiğim hususların başında oldu. Allah'ın elçilerinin yaratıcılarından aldığı buyrukları dünyaya yansıtma ve örnek alması ve bu doğrultuda davasını gerçekleştirmek için mücadeleye girişmesi, Karakoç'un ideali uğrunda samimiyeti yansıtmaya açısından dikkate değerdir.

Yazar, bu eserinde ortaya koyduğu görüşlerin bir nesil âmentüsü olduğunu vurgulayıp bunun hem tek kişiye ait olmanın derinliğini hem de toplumun koro sesi gibi çoğul özelliğini taşıdığını, en soyuttan en somuta uzandığını ifade eder. Hedeflerinin en önemlilerinden birinin sadece geçmişteki İslam yaşantısına hayran olmakla yetinmeyip bunu bugün de gerçekleştirmek ve İslam medeniyetinin kendini tam anlamıyla çağda yansır bulması için çalışmak olduğunu vurgular. Buradan hareketle de her Müslüman'ın bir varoluş mücadelesine girerek kültür ve medeniyete bağlılığı inancının ayrılmaz bir unsuru hâline getirmesi gerektiğini savunur. Karakoç'un bu düşüncelerini ilk okuduğumda birkaç kez tekrarladığımı ve yeniden okuduğumu hatırlıyorum. Onun bir ideal belirleyip bunu gerçekleştirmek için uzun bir tefekkür süreci geçirdiğini, bu sa-

tırların yoğun bir düşünme ve çalışma evresinin mahsulleri olduğunu anladım. **Diriliş Neslinin** Âmentüsü'nün bende uyandırdığı bu intiba ve tesirlerden sonra elimden geldiğince üstadın diğer eserlerini okumaya ve anlamaya yöneldim.

❖ Üstat Karakoç'un edebiyatımıza ve şiirimize katkıları nelerdir?

Sezai Karakoç, başta şiir olmak üzere, hikâye, piyes, deneme, inceleme-monografi, hatıra, günlük, köşe yazısı ve düşünce alanlarındaki eserleri, çevirileri ve dergiciliği ile Türk edebiyatının en önemli şahsiyetlerindendir. Kaynağını İslam'dan alan, gelenekten beslenen ve geleceğe uzanan sanatı ve düşüncesi ile son dönem Türk edebiyatına âdeta damga vuran Karakoç, kendisinden sonrakiler için de öncülük vazifesi üstlenmiştir.

Karakoç'un edebî eserlerinde, özellikle de şiirlerinde dinî metinlerin ve anlatıların büyük önem arz ettiği görülür. Çocukluğunda, geceleri mum ışığı altında babasından dinlediği **Gazavatname, Siyer-i Nebi, Muhammediye** gibi kitaplar onun kimlik inşasında önemli rol oynamış olup daha sonra da kalemine yansımıştır. O, dört yaşındayken evdeki kitaplardan kendi kendine okumayı öğrenmiş, küçük yaşlarından beri âdeta bir okuma sevdasına tutulmuş ve yaşlıları oyun oynarken o sürekli kitaplarıyla vakit geçirmiştir. Ortaokul yıllarında yatılı okul için gittiği Kahramanmaraş'ta okumalarına büyük bir tutku ile devam eder. Mehmet Âkif, Namık Kemal, Abdülhak Hâmid, Süleyman Nazif, Tevfik Fikret, Ziya Gökalp gibi isimlerin eserlerini okur. Gördüğü bir afiş sayesinde **Büyük Doğu** ile tanışır. **Büyük Doğu** ve Necip Fazıl Kısakürek ile tanışmasının hayatında önemli bir yeri olup ileriki yıllarda üstat kabul ettiği Çile şairinin edebî anlayışına ve davasında yanında yer alır. Karakoç ortaokul yıllarındaki okumalarının önemini okudukça "eski kültürümüzün zengin ufuklarına açılmıştım" ifadesiyle vurgular.

Dinî ve geleneksel birikimlerinin yanı sıra lise çağında Batı edebiyatına yönelen Karakoç, hemen hemen bütün Batı klasikle-

rini okur. Okumalarıyla zenginleştirdiği dilini sanatın üst dili ile şiirlerine yansıtır. O, dinî referansları kuvvetli, gelenekle bağını sürdüren ve Batı medeniyetinin sanatının yapıtaşlarına hâkim bir şiir ortaya koymuştur. Şairin şiirlerinde gelenek, metafizik, hemen tüm yönleriyle insan, farklı cihetleriyle aşk, zaman, ölüm, şehir ve medeniyet bağlamında İslam medeniyeti ile Batı medeniyetinin birbirinden farklılaşan unsurları kendine has üslubuyla yer alır. Karakoç, düşünce dünyasının ve ufkunun genişliği, ideali ve davası uğruna oynattığı kalemiyle Türk edebiyatında ve özellikle de şiirinde hem zamanında hem de kendisinden sonrakilerde etkilenilen bir isim olmuş ve olmaya da devam edecektir. Bu açıklamalardan hareketle bence Sezai Karakoç için Türk şiir sanatının yönlendiricilerindendir denilse sanırım yanlış olmaz.

❖ Sezai Karakoç, günümüze ne söyler?

Ufuk açıcı bir mütefekkir olan Karakoç, "düşüncede, inanışta, edebiyat ve sanatta, aksiyonda diriliş" şeklinde sistemleştirdiği "diriliş" görüşü ile bir mektep oluşması ve bu mektep etrafında "diriliş nesli" teşekkül etmesi için yoğun çaba göstermiştir. Hayatı boyunca sergilediği düşünce ve sanat faaliyetleri ile İslam medeniyetinin yeniden dirilişi için çalışmış ve tüm insanlığı, özellikle de Müslümanları bu uğurda birleşmeye çağırmıştır. Hayatı ve hayatıyla uyumlu olan sanatıyla ardında iz bırakan isimlerden olmuştur. Sezai Karakoç'un düşünceleri ve eserleri güncelliğini korumakta olup günümüz insanına, özellikle de gençlerine hitap etmektedir. Karakoç, dünyada ve özellikle de İslam coğrafyasında yaşanması muhtemel sıkıntıları fikir yazılarında ve yaptığı toplantılarda geniş bakış açısıyla yıllar öncesinden ortaya koyup çözüm önerileri sunmuştur. Karakoç'un fikriyatını benimseyip eserleriyle yetişen diriliş nesli bu günlerde üstadı genç nesle tanıtmaya ve görüşlerini aşılama-ya çalışmaktadır. Sezai Karakoç'un eserleri okunup düşünceleri anlaşılmasına çalışıldıkça da görüşleri günümüzde etkisini sürdürmeye devam edecektir. ۞

Özcan ÜNLÜ

Şair ve Yazar

➤ Sezai Karakoç'la hangi eseri aracılığıyla tanıştınız? Karakoç'un ve eserinin sizde bıraktığı ilk intibayı paylaşır mısınız?

Sezai Karakoç ismiyle, neredeyse çocuk yaşlarda tanıştım. Sonra ise Cahit Zarifoğlu'nun dikkatimi onun üzerine çekmesiyle. Sanırım 17 yaşlarımda idim. Maveria dergisine gidip gelirken kaliteli okumalar yapmam için bana verdiği *Diriliş Neslinin Amentüsü* isimli kitabıyla... Bu kitap, modern şiirimizin geleneğe sıkı sıkıya bağlı bir temsilcisi tarafından sanki bir kimlik inşası reçetesi gibi gelmişti. Hâlâ da böyle düşünürüm. Diriliş nesli; Asım ve Büyük Doğu gençliğinin/neslinin sacayaklarından biri. O yüzden bu esere çok büyük anlamlar yükledim. Orada "biz"i anlatıyordu Sezai Karakoç. Kim olduğumuzu, nasıl olmamız gerektiğini. O yüzden bir reçete diyorum. Bugünün gençliğine de çok bereketli bir aynadır bu kitap. Sonraki yıllarda kendisiyle tanıştıktan sonra bu eseri ve diğer eserlerinin kıymetini daha iyi anladığımı söyleyebilirim.

➤ Üstat Karakoç'un edebiyatımıza ve şiirimize katkıları nelerdir?

Sezai Karakoç'un edebiyatımıza kattıkları meselesi bence doktora çalışması yapılacak genişliktedir. Yaşadığı 80 küsur yıllık hayatında, ömrünün belli dönemlerinde yazdığı şiirleri, günlükleri, gazete yazıları ile bir bütün olarak düşünmek lazım Üstat'ı... O, var olan bir medeniyetin yeniden ihyası için kalemini oynattı ömrü boyunca. Modern Türk şiirini inşa eden kalemlerden biri oldu hiç şüphesiz. Muhafazakâr hatta İslamcı diye anılan bir şair nasıl olur da "öteki"nin tekniği, metodu ve imge dünyasıyla şiirler yazabilir sorusunu hep sordurtmuştur. Bu bir başarıdır. Aslında onun imge dünyası çağdaşlarının imge

dünyasından tamamen farklıdır. Çöl vardır, bülbül vardır, aşkın metafizik gerilimi vardır, Kudüs vardır, cami vardır... Ama diğer bazı şairler gibi yapmaz o sembolik bir imge harcı örerek duvarını tamamlar. O yüzden modern Türk şiirini inşa ve ihya eden birkaç büyük isimden biridir Sezai Karakoç. Hatta şöyle de diyebiliriz; ne o bir diğerine benzer, ne de diğerleri ona. Dünyayı bir "sürgün" yeri olarak gören kaç şair vardır ki edebiyatımızda.

Teknik olarak da üstün bir şiir kurgusu vardır Sezai Karakoç'un. Büyük bir şiir söylemiştir. Ve bu büyük şiir sonsuza dek yaşayacaktır diye düşünüyor ve düşünüyorum.

➤ Sezai Karakoç, günümüze ne söyler?

Sezai Karakoç'un günümüze söylediği en önemli şey, hiç kuşkusuz, "kendinizi tanıyın!"-dır. Bu öyle bir uyarıdır ki, bütün ideolojilerden, sosyal kavramlardan, tanımlardan farklı; yüksek bir seciyeye tekabül eder. Hazreti Bilal gibi, Hazreti Ömer gibi, Hazreti Ali gibi ve Selahattin Eyyubi, Fatih Sultan Mehmet gibi ardılları ile aynı safta sayar okurunu. Ve onlar gibi ve onlar kadar dikkat ve rikkat kesilmemizi ister çağa. Şiiri su gibidir. Hırpalamaz, sessiz ve derinden akar. Nehri belli, okyanusu bellidir. Yazıları kurşun gibidir. Uyarır, öfkelendirir, hedef gösterir. Müslümanın başına ne geldi ise bunun nedenlerini sıralar tek tek ve bunların hiçbirini yaşanmasın için kurar cümlelerini.

Sezai Karakoç'tan günümüze ve yarına kalacak olan en önemli şeylerden biri de hasbiliği ve harbiliğidir. Artistlik yapmadan büyük insan olabilmenin yolunu yordamını göstermiştir hepimize. Hem de bugün için itibardan hayli düşmüş olan sözün, edebiyatın ve fikrin direnciyle...

Şahin TORUN Eleştirmen

➤ Sezai Karakoç'la hangi eseri aracılığıyla tanıştınız? Karakoç'un ve eserinin sizde bıraktığı ilk intibayı paylaşır mısınız?

Ben Sezai Karakoç ile -isim veremesem de- öncelikle şiiri vasıtasıyla tanıştım. Bu manada belki öncelik olarak *Şahdamar*'ı söyleyebilirim. Takiben *Körfez ve Sesler* de benim için hem Sezai Karakoç'u tanımak hem de onun "...gerisini söylemediği..." şeyleri söylemeden önce söyledikleriyle anlama gayretini öğretiş dolayısıyla muhteşem bir değere sahip olduğunu da ifade etmeliyim. Bu çok önemli bir husustur. Zira bu öğrenişle Sezai Karakoç şiirinden de öte, bencileyin okur-yazar takımının şiir denilen büyük ve eşsiz fenomeni nereye kadar sevip sevmeyeceği ve şiiri sevmenin ya da sevmemenin ne demeye geleceğini açık etmesi bakımından da oldukça had ve hudut belirleyici bir olgunluğa taşımıştı beni. Öyle bir şeydi ki bu, "ruh ne demektir", "gelenek nasıl anlaşılmalıdır", "bir vaktin çocuğu olmak ne manaya gelmektedir", "varlık ve zaman bir imana sahip olarak nasıl anlamlı kılınabilir" gibi devasa soruların, bir tek ama bir o kadar da sağlam bir duruşla nasıl da kolay bir şekilde cevaplanabileceğini göstermesi bakımından da zamanı ve zemini varlığımla birlikte sarsarak yerine koyan bir büyük farkında oluşu beraberinde getirmişti. Ruh, zaman, mekân ve ben... Sonra poetik olan, sonra anlam arayışı ve sonra çaba. Velhasıl, şöyle bir soru sordurmuştu bana bu okuma süreci.

Değil mi ki, bir *Şahdamar*'a sahip olarak ve bir *Körfez*'in tam andacında durarak işittiği *Sesler*'e karşı verdiği sesin ne demeye geldiğini düşünse düşünse "Ben burada olmasaydım ne eksik olurdu?" diye sormanın da zamanının geldiğini göstermişti aynı zamanda.

➤ Üstat Karakoç'un edebiyatımıza ve şiirimize katkıları nelerdir?

Sezai Karakoç'un şiirimize kattığı en değerli şey, onun işaret ettiği "değer"in kadim varlığıdır bana göre. Bu da "değer"in ne demek olduğunu, değerli olanın nasıl anlaşılacağı ve bu anlamın keşfi için varılması ve orada durulması gereken bedii zaviyenin karakterini göstermekten başka bir şey değildir.

Onun dikkatimizi çektiği hemen her şey de işte bu değeri gösteren karakterin bedii olana mecburiyeti ve onu görebilme kabiliyetine ayarlıdır. Zira gördüğünü ortaya koyan gözün de onu ifade eden sözün de özü bu ayar da saklı olmuştur hep.

İşte onun, bu, aslında söylemeden söylemeyi başardığı ve tam da yaşadığı döneme denk düşen dilsel yeteneği ki, İkinci Yeni'yi de kapsayarak aşan bir gerçekliğin zamanın orta yerine dikilişinin kesin ispatı hükmündedir.

Bu da yaşadığı ve yazdığı modern zamana ilismekten çok farklı biçimde o zamanın içinde başka hiçbir biçimde değil, olduğu gibi durarak yaşamak ve yazmakla kaim bir büyük varoluşun en açık ifadesidir.

➤ Sezai Karakoç, günümüze ne söyler?

Bir ruhtan söz eder hep Sezai Karakoç ve bu ruhu ele veren söz ile o sözleri doğuran en hasından bir dilden söz eder. Onun sözünü ettiği ruh da söz de dil de her ne ise ondan ses veren ve salt hakikat olan bir büyük çabanın ürünüdür. ✍

Osman ÖZBAHÇE

Şair ve Yazar

❖ Sezai Karakoç'la hangi eseri aracılığıyla tanıştınız? Karakoç'un ve eserinin sizde bıraktığı ilk intibayı paylaşır mısınız?

Karakoç'un her kitabı ayrı bir hazinedir. *Dirilişin Çevresinde*, birer *Diriliş Muştusu*'dur. *Diriliş, Ruhun Dirilişi*'dir. *Ruhun Dirilişi, İslâm'ın Dirilişi; İslâm'ın Dirilişi, İnsanlığın Dirilişi*'dir. Ondan okuduğum ilk kitap *Hızır'la Kırk Saat*'ti. Lisedeyken okumuştum. Yine lisedeyken *Şiirler III. Körfez, Şahdamar ve Sesler*'i tek kitapta toplayan üçüncü kitabı okumuştum. O sıralar şiire ilgi duymuyordum. Bu nedenle bu kitapların ilk intibaları yok hafızamda. Şiirlerini, şiire karar verdikten sonra okudum. Şiire karar verdikten sonra şiirlerine koşut düzyazılarını da okudum. *Diriliş Neslinin Âmentüsü* ondan okuduğum ilk kitaplar arasında. Bir *Diriliş Nesli* ve bu neslin bir âmentüsü vardı. Ana çerçevesi, uyulması gerekli kurallar bütünü, değerler manzumesi, temel noktalar. Karakoç'un kitapları temel noktalarla doludur. Hepsini ana damar, ana fikirdir. Bir insanın böyle konuşabilmesi, yazabilmesi için dünyayı okuması, hatmetmesi gerekir.

Karakoç'un düşünce dünyası, âmentüsü "diriliş"tir. Âmentü inanç esası, credo demektir. İnsanın varlık şartı, ruhu, özüdür. Milletler de böyledir. Onlar da bir öze, ruha sahiptir. Onların da âmentüleri vardır. Karakoç kendini milletin âmentüsüne adanmış bir yazardır. *Diriliş* bir milletin basübadelmektir. Biz Birinci Dünya Savaşı'nda metre metre, santim santim çöktük. Yıkıldık. İyice ölsün diye üzerimize beton döktüler. Ne yaparlarsa yapsınlar başaramayacaklar demektir *diriliş*. Tekrar dirileceğiz demektir. Karakoç bu nedenle *Diriliş Neslinin Âmentüsü*'ne düşmana karşı çıkan sözlerle başlar. İlk cümlesinde ben savaş adamıyım, der. Bir cephe var ve ben o cepheye bir askerim. Lâkin benim savaşım tankla topla değil. Kalemle. Yazıyla. Şiirle. Sanatla. Edebiyatla. Edebiyatta bir savaş. Edebiyatta savaş adamı olmak. Başka söze gerek yoktu benim için.

❖ Üstat Karakoç'un edebiyatımıza ve şiirimize katkıları nelerdir?

Türkiye'de asıl modern İkinci Yeni'dir. İkinci Yeni'nin kurucusu Karakoç'tur. Sezai Karakoç bir taraftan asıl modern, modernist şiiri

başlatan şairdir. Bir taraftan da İslâm kültürünü, yaşantısını modernist şiirde kuran şairdir. Dünya içinde dünyadır.

Türk şiirinde Karakoç'u vitrin üstünlüğüyle değerlendirmek de ideolojik yaklaşımlarla değerlendirmek de şahsi hırs ve çıkar çabalarıyla değerlendirmek de yüzeysel değerlendirmedir. Yeni şiir, neo-realizm jargonuyla çıkış yapan Karakoç, sonradan İkinci Yeni denilen şiirin ilk örneklerini vermekle kalmamış, yine bu yıllarda bu şiirin teorisini geliştirmiştir. 50'li yıllar boyunca akımın sözcülüğünü üstlenmiş, akımı savunmuştur. 50'lerde bugün İkinci Yeni olarak bilinen şairler de dâhil olmak üzere akıma karşı çıkan herkesi güçlü bir biçimde cevaplamıştır. 50'lerin ikinci yarısında merkezinde Karakoç'un olduğu büyük bir İkinci Yeni tartışması yaşanmış, bu tartışmada akımı güçlü bir biçimde savunmuş, yeni şiirin gerekliliğini Türk edebiyatına kabul ettirmiştir.

❖ Sezai Karakoç, günümüze ne söyler?

Tarih tekerrür etmiş, *Diriliş* nesliyle Asım'ın nesli yeni bir boyut kazanmıştır. Karakoç, Tek Ülke Bütün Dünya perspektifidir. Bunun şartı da yolu da Müslümanların birleşmesidir. Bakın, *Diriliş Neslinin Âmentüsü*'nde ne diyor: "Müslümanların Birlik İdeali her gencin gönlüne silinmez bir biçimde yerleşecektir. Müslümanların...birliğe doğru koşmaları hayat memmat meselesidir. (...) Durmadan birleşme, durmadan yaklaşma, durmadan kaynaşma." Başka bir yerde: "Bin yıllık ömrüm olsa, ömrüm boyunca konuşmam ve yazmam nasibimde varsa hep Müslümanların birleşmesinden, bir araya gelip şuurlu birliklerini oluşturmalarından bahsederim. Bundan bıkmam ve yılmam. Çünkü bundan daha büyük bir dava bilmiyorum. Tüm faaliyetim, İslâm'ın bir savunması ve bu savunmanın özü de Müslümanların uyanıp dirilmeleri, birleşmeleri ve kendilerini dış âleme karşı koruma gücüne ermeleri yönündedir zaten."

Bu sözlere eklenebilecek tek söz hakikat için samimiyettir. Bu dünyada, "Anılmaya Değer Olan" tek şey hakikat için bir araya gelmiş insanların dağılmasıdır. Bundan daha acı bir şey yoktur. /

Mustafa BAŞPINAR

Hikâye Yazarı

➤ Sezai Karakoç'la hangi eseri aracılığıyla tanıştınız? Karakoç'un ve eserinin sizde bıraktığı ilk intibayı paylaşır mısınız?

Sezai Karakoç eserleriyle tanışmam üniversite yıllarımın başlarında oldu. Kıymetli Hoca'm Prof. Dr. Turan Karataş, bir gün dersine Karakoç'un *Monna Rosa* kitabıyla, sanırım bu kitabın yıllar sonra yeniden basıldığı yıldır, gelmiş ve bize oradan şiirler okumuştur. Dersten çıkar çıkmaz soluğu kitabevinde almıştım. Sezai Bey'in minik kitaplığıma giren ilk kitabı *Monna Rosa*'dır. Rüzgâr şiiri beğendiğim şiirlerdendi. Sonra hayatıma Yağmur Duası girdi, onu daha çok beğendim. Ve Monna Rosa geldi ardından. Bilhassa Aşk ve Çileler bölümünü çok beğenmiş ve tamamını ezberlemiştim. Buraya kadar anlattıklarım şunu göstermektedir ki, ben Karakoç'u önce şair kimliği ile tanıdım. Yakın dönemde bir şairin ölçülü, uyaklı bir şiirler yazmış olması ve bu şiirlerin çok beğenilmiş olması hoşuma gitmişti. Ayrıca Müslüman bir kalemin böylesine güzel ve etkili bir aşk şiiri yazmış olmasından da daha çok mutlu olmuştum.

➤ Üstat Karakoç'un edebiyatımıza ve şiirimize katkıları nelerdir?

Sezai Karakoç'un edebiyatımıza ve şiirimize katkıları hususunda söz söyleyebilecek bir donanıma sahip olmadığımı ifade etmek isterim. Karakoç okumalarım her ne kadar uzun yıllara dayansa da bu hususta temkinli olmak istiyorum. Ancak başkalarından ödünç alarak şunları ifade edebilirim. İkinci Yeni şairlerinden biri, İkinci Yeni'ye biçim yeniliğini Sezai Karakoç'un getirdiğini ifade etmiştir. Bu içeriden söylem önemli diye düşünüyorum. Yine Karakoç'un modern şiirimizin büyük isimlerinden biri olduğu hemen bütün kesimlerce kabul edilen bir başka gerçektir. Şiir başta olmak üzere farklı edebî türlerde yetkin eserler verdiğini de göz önünde tutar-

sak Karakoç'un kim bilir kaç nesli daha cömertçe besleyeceğini söyleyebiliriz.

➤ Sezai Karakoç, günümüze ne söyler?

Hayatım boyunca üç güzel insanı kendime rehber edindiğimi belirtmek istiyorum. Bu isimler Hz. Peygamber, Mehmet Akif ve Sezai Karakoç'tur. Gücün karşısında boyun eğmeyen, doğruluğu kendisine her zaman rehber edinen ve hep hakkı söyleyen bu isimler sadece zamanları için değil; asırlar sonrası için bile çok şey söyleyen şahsiyetlerdir. Sezai Karakoç hayattayken sergilediği tutumuyla hepimize örnek olmuştur. Ömrünün son demlerinin muhafazakâr bir iktidar dönemine denk gelmesine rağmen iktidarın kendisine iltifat edişine itibar etmemiş, çağındaki pek çok aydının düştüğü zayıf durumlara düşmemiştir. Göz önünde olmaktan rahatsız oluşu, kişiliğini gizlemesi ama eserlerinin önde olmasını arzu etmesi saygıya değer değil midir? Bu yönleriyle bizlere örneklik teşkil etmekte değil midir? Günümüz insanı ve bilhassa entelektüelleri Sezai Bey'in bu tarz tutumlarını örnek almalılar.

Öte yandan Sezai Bey'in şiiri ve düşüncesi hep diri kalacaktır kanaatindeyim. Çünkü o, büyük bir şair ve bir düşünce adamı. Şiire gönül düşürmüş her gencin, onun şiirinden beslenmesi kaçınılmazdır. Müslüman yüreklerin iman ettikleri dinin yorumlanması ve bu dinin adeta felsefesinin yapılması hususunda da Karakoç'un kapısını çalmaları gerekmektedir. Sezai Karakoç; *İslam, İslâm'ın Dirilişi, Ruhun Dirilişi, Yitik Cennet, Diriliş Muştusu, Diriliş Neslinin Âmentüsü* gibi kitaplarıyla bizlere inandığımız ve iman ettiğimiz dine farklı bir gözle bakmamızı ve onunla daha sahici bir ilişki kurmamız gerektiğini göstermiştir. Özetle o hem yaşamıyla hem de eserleriyle hep diri kalacaktır.

Ergün ENGİN

Erzurum Büyükşehir Belediyesi Kültür ve Sosyal İşler Daire Başkanı

❖ Sezai Karakoç'la hangi eseri aracılığıyla tanıştınız? Karakoç'un ve eserinin sizde bıraktığı ilk intibayı paylaşır mısınız?

Sezai Karakoç ile ilk tanıştığım eser, maalesef diyebileceğim şekilde **Sütun** olmuştur. Lise öğrencisi olduğum dönemde, önem verdiğim bir büyüğüm **Sütun** kitabını verdi elime ve muhakkak okumalısın dedi. Hatırladıkça keşke yapmasaydı diyorum. Zira Sezai Karakoç'u önemseyecek kadar tanışmamı en az 3 yıl geciktirmiştir **Sütun**. İlgisi daha çok edebiyata olan çok genç bir adam için **Sütun** oldukça ağır, anlaşılmaz ve karışık geldi bana. Yazan, derin adam izlenimini oluştursa da okuma zevki, yazarını tanıma arzusu oluşturacak bir kitap değil **Sütun**. Günlük, ağır konuların yazıldığı gazete yazılarının bir araya getirilmiş halidir bu kitap ve daha sonraları tekrar okuduğumda çok şeyler söylemiştir, yeni ufuklar açmıştır bana. Fakat o gün için hayal kırıklığı idi. Demem o ki her kitabın okunabileceği dönemler vardır. Hele de Sezai Karakoç gibi büyük bir şair ve mütefekkinin kaleminden çıkmışsa o vakit kitabın zamanını beklemek daha mühimdir ya da bu kitabı önerenlerin acele etmemeleri lazımdır.

❖ Üstat Karakoç'un edebiyatımıza ve şiirimize katkıları nelerdir?

Kafiyesiz şiir ile de ahenk, musiki ve derin söyleyişin yakalanabileceğini göstermiştir Üstat. Eski edebiyatımızdan ve çok itirazlar geliştirdiği Batı edebiyatından da etkiler görülebilir şiir ve düşüncesinde. Bunu bir eksiklik olarak da görmez. Neredeyse bütün şiirleri dil olarak gayet açık olsa da anlam olarak çok geniş bir dünya getirir önümüze. Bir şiir okuyucusuna, edebiyat meraklısına, bir kez tanışmak yeterlidir şiirini sevmesi ve vazgeçilmez görmesi için. Şiirine aşına olanlar ise düz yazılarından da alamaz kendini. O adamın, şairin yazdığı bir yazıdır; der oku-

runa her yazdığı. Herhalde bir edebiyatçıyı, şairi, en çok da ayırt edilebilir olması büyük yapar; diğerlerinden farklı hale getirir. Karakoç, kendi sesiyle seslenen ve her yapıtında o sesi gösteren, tavır ve üslup sahibi bir şairdir. Gelenek ile bağı aşikâr ama geleceği kurma çabası, geçmişe öykünmekten çok daha ileri gitmiş bir diriliş sevdalısı, rehber ve öncüdür o. Bana, bize kattıkları, edebiyatımıza kattıklarından daha önemlidir. İnsan yapan, insanı olgunlaştıran, insanı ayağa kaldıran bir bilge ve sessiz bir eylem adamıdır Sezai Karakoç.

❖ Sezai Karakoç, günümüze ne söyler?

Günümüze de yüzyıllara da sesi ulaşacak. Zira çağrısı insanadır ve insancadır. Hikmeti kuşanmış; zarafeti, letafeti baş tacı etmiş; çağ açmış; çağ kurmuş ve çağ aşmış bir sözün sahibidir Karakoç. Günümüze ne söyler deyince bahsetmezsek çok eksik kalacak. Yol gösteren, put kıran tarafını da açıkça beyan etmeliyiz ki örnekliğini ortaya koymuş olabilelim. O, asla başkaları ne der düşüncesiyle hareket etmediği, yaşamadığı gibi, başkalarının yaptıklarını, yapamadıklarını da ne yapması gerektiğinden daha önemli görmedi. Hatta hiç önemli görmedi. İslami düşünceyi, oldukça sade bir şekilde şahsiyetine karmış, gösterişe en ufak itibarı olmamış ve bulunduğu ortamları da riyakârlıktan temizlemiş, basit ama büyük bir yaşamak ustasıdır Sezai Karakoç. "Bayram hediyenizi iade ederiz / Biz mahcup ve onurlu çocuklarız / Başımızı kaldırıp bir bakmayız" derin anlamları bir yana, bizi her dizesiyle saf insanlık yüksekliğine çıkartan ve bağımızı güçlü tutarsak ayağımızı da o yükseklikte sabit tutan; bizi düşmekten, yuvarlanmaktan koruyan; cankurtaran bir iptir Sezai Karakoç sözü. O düşmeyecek söze açmalıyız kulaklarımızı, zihnimizi ve kalbimizi.

SEZAI KARAKOÇ
DİRİLİŞ OKUMALARI

*“Davamız ve dava için kavgamız hakikat davası,
hakikat savaşıdır.”*

İNSANLIĞIN DİRİLİŞİ

Gökçe Aybüke İSHAKOĞLU

12/B

Sezai Karakoç bu eserinde insanlığın içinde bulunduğu buhran ve tükenmişliğin sebeplerini ve bu tükenmişliği bir dirilişe çevirecek çözüm yollarını anlatıyor. İslam medeniyetinin yetkinliğini nasıl bir mücadeleyle kazandığını ve sonrasında Rönesans'la Batı'nın bunu kendi lehine nasıl çevirdiğini ve İslam medeniyetinin buna bir çözüm yolu bulamayışını, insanların Batı'ya ya cennete koşar gibi hayranlıkla ya da nefretle yaklaşım faydalanabilecekleri yönleri kaçırımlarını ele alıyor.

Rönesans öncesi ve sonrası dönemlere değinen Karakoç; insanın mı yoksa çevrenin mi değiştiğini, onun aslında kim olduğunu ama kim olmak istediğini belirtir. Buna bağlı olarak nerede olduğunu ama nereye gitmek istediğini, hatta ne istediğini bilmeden ama buna rağmen körü körüne Batı'ya yönelen, gittikçe kendi özünden uzaklaşıp yeni arayışlar içerisinde oradan oraya savrulup yıpranan insanlığa seslenir. Batı'nın aslında ne olduğunu, insanın yüreğinden tank gibi geçen kelimeleriyle anlatmış Sezai Karakoç.

Amerika'nın keşfi, okyanusların aşılışı, insanı gizli bir şekilde geçmişte kurduğu medeniyeti küçümsemeye itti; yeni bir anlam bulacağını sandı insanoğlu. Rönesans yeni değil, yenilenmişti. Antikiteden ilham almıştı, yeni

bir medeniyet gelmiş değildi, eski bir medeniyete güçlü bir özenti söz konusuydu.

"Ruhtaki merak duygusu geçici olmaya mahkûmdur." der, Sezai Karakoç. Çünkü insan değişmemiş, çevresi değişmiştir. Batı'nın tüm bu var olma veya var olamama sancılarının nedenlerini açıklar. Batı, Afrika'yı da katarsak, Doğu'yu öylesine yere sermişti ki gün geldiğinde ölüm döşeğinden bir bardak su istese onu sunacak eli bulma umudu bile kalmayacaktı.

Krizin kaynağı Rönesans'a kadar dayanıyordu onun için. Temelde iki eksikliği vardı: Yeterli orijinal öz ve İslam'a ilgisi yoktu. İslam'a olan ilgisinin zayıflığı Rönesans akımının metafizik temelini zayıf bırakıyordu.

İnsanlık bu ilahi ve insani öz yoksunluğunu bugüne kadar hissetmemişti. Çünkü Avrupa, uygarlık olarak ancak Avrupa sınırları içinde kalıyor, dışa taşamıyordu. Dışarı taşışı, sadece istila için oluyordu. Ancak iki cihan savaşı Batı'yı sarsınca Asya ve Afrika ülkeleri rahat bir nefes alabildi ve kendilerine dönme ihtiyacı hissettiklerinde, kendilerini ezen gücün ne olduğunu araştırmaya başladılar.

Problemin bir Batı açısından görünüşü bir de Asya ve Afrika ülkeleri açısından görünüşü vardı. Batı,

kendi dışındaki medeniyetleri benimseme-
se de zaman zaman baskısını hissetmekte
ve gelişen dünya şartlarına uymak zorunda
kalmıştı. Batı dışı dünya ise bir yandan Ba-
tı'yı benimseme zorunluluğu duymakta bir
yandan da kendi dünyasının yavaş yavaş göç
ettiğini acı acı görmekteydi. Ne Batı ne de
diğerleri, içine yavaş yavaş gömüldükleri bu-
nalımın ciddiyetinin farkındaydı.

Orta Çağ'a karşı çıkar gibi görünüp İslam'ın
yolunu kesmek ve onun yerini almak isteyen
Rönesans, artık tükenmeye yüz tutmuştu.
Görünüşte uygarlık olarak bütün dünyaya
yayılmakta, gerçekteyse fazla yayılmak-
tan etkisini yitirmektedir. Bir bakıma Batı
uygarlığı, bütün insanlık tarafından emil-
mekte ve böylece öz potansiyeli içinde eri-
yip kaybolmaktadır. Görünüşte o, bütün
dünyayı tutmakta, gerçekteyse artık şifasız
hale gelmektedir. Sezai Karakoç, durumu şu
cümleleriyle anlatır: "Dinlediği yok dünyanın.
İnsanlık Batı'yı içiyor. Evet, insanlık Batı'yı
içiyor. Fakat bu içiş, onu şifaya götürmüyor.
Hatta yavaş yavaş zehirliyor onu."

İnsanlık uyanmaya başlıyor ve Batı'dan he-
sap sorma gücüne erişmeye çalışıyor. Görü-
nüşte Batılılaşıyor, gerçekteyse Batı'yla he-
saplaşabileceği bir eşit güç düzeyine ermeye
çalışıyor.

Rönesans'a vücut veren vaka İslam'ın varo-
luş vakasıdır. Bir nevi Rönesans, İslam'a karşı
Hristiyanlığın eski Batı medeniyetini imdada
çağırmasıdır. Gelecek zamana karşı geçmiş
zamana sığınmak. Bu davranış ona göre işe
yaramazdı çünkü antikite bütünyle geri ge-
lemezdi. Çünkü antikitenin bütünyle geri
gelmesi, Hristiyanlığın yok olması demekti.
Rönesans'la birlikte Hristiyanlık, belki de yok
olmaktan kurtuldu yoksa İslam'ın içinde eri-
yip gidecekti.

Batı'nın İslam'a karşı ruhunu böylesine do-
natma girişimi, sadece korkudan mı kaynak-
lanıyordu? Hayır. Hatta en zayıf zamanında
bile saldırı Batı'dan geliyordu. Peki, bu ce-
saret nereden geliyordu? Şüphesiz İslam'ın
hoşgörüsünden!

Rönesans'ın doğuşunun temel faktörü gu-
rurdu. Batı, İslam'a teslim olsaydı, insan-
lık büyük ilerlemeler kaydedecekti. Fakat
İslam'ı benimseyiş ona yok oluş gibi geldi.
Antikiteye tutunmayı, geçmiş benliğinden

hız alarak yeniden var olmayı denedi. Böyle-
ce insanlık Rönesans'tan bugüne sonuçsuz
bir geriye dönüşü izledi. Rönesans'tan bu
yana tek ilerleyiş teknik alanda oldu. O da
İslam'dan alınmış araştırmalara dayanıyor-
du. Yüzlerce yıl bunun üzerinde çalışan Batı,
bugünkü büyük teknik ilerlemeye ulaştı ve
İslam dünyasını geride bıraktı. Böyle olun-
ca da tüm gözler Batı'ya çevrilmişti. Sezai
Karakoç'un deyişiyle "Yani insanlık Batı'ya
şunu söylüyordu: Dünyaya hâkim olmak ist-
tedin. Pekâlâ, işte oldun. O halde senden
hayatın yaşanmaya değer olduğunu kabul
edebilmemiz için yeni bir yorum ve anlam
istemekteyiz. Bu sorumluluğa hevesli olan
sendin. Bunu sen kendin yükledin. Şimdi
cevap ver."

İnsanlığın ihtiyacına cevap verebilecek bir
metafizikten yoksun oluşunu, kendisine itiraf
bile edememişti. Batı'yı bunalımdan bunalı-
ma sürükleyen bu ışsızlık, bu cevapsızlıktı
işte.

Çağımızda devrimi, bir radikalizm gibi an-
lamamak gerekir. Rönesans sonrası Batı'sı-
na ayak uydurmuş bütün doğu yapıları eski
kültür ve gelenek baskıları altında sıkışmış
ve bir devrim izlenimi uyandırmıştı. Fakat
İslam ülkeleri için devrim veya Batılılaşma,
kendi medeniyetine ihanetten başka bir şey
değildir. Şüphesiz, radikal bir değişime ihti-
yaç vardır İslam ülkelerinde. İsterseniz buna
devrim deyin, isterseniz -daha doğru bir ad-
landırmayla- Diriliş deyin. Diriliş içe doğru
radikal bir değişimdir, daha sonra dışa doğru
yansıması olacaktır. Diriliş, Batı ütopyalarına
set çeken bir öze dönüş değişimidir. Şöyle der
Sezai Karakoç: "Gelen diriliş erleri çağın alını-
na 'Devrim yok Diriliş var.' sloganını yazacak-
tır. Ya da 'Gerçek devrim, Diriliştir.' sloganını.
Ya da devrimi, bugünkü anlamında kullanan
bir deyiş içinde 'Devrimin ötesi var: Diriliş.'
sloganını."

Geleceğe yönelik, geçmişi değerlendiren, ra-
dikal bir öz değişime kendini adanmış ve şart-
ların realist baskısını göz önünde bulunduran
insanlığın günü geldi. Ölümünden, ruhun ölü-
münden ruhun dirilişine çıkacak "Diriliş İnsan-
nı"nın günü, gelip çattı. Karakoç, bu kıymetli
eseri ile Batı ve Doğu ikilemindeki insanın
dirilişinin yollarını ortaya koymaya çalışıyor.
İnsanlığımızın dirilişini erkene çekmek için bu
eser ilk durağımız olacaktır. ✓

VAR OLMA SAVAŞI

Elif Miraç BİTLİSLİ
12/D

Yazıya öncelikle eserin ismiyle başlamak istiyorum. Neden **Var Olma Savaşı**? Aslında hepimiz doğduğumuz andan itibaren etrafımızla bir savaş halindeyiz. Meydana çıkmak, görünmek, yaşamak, var olmak savaşı. Kimi zaman sıfırdan yeni bir benlik ortaya koyarız, bazen de eskiden geleni örnek alır veya taklit ederiz. Bizden önce kim varsa onun üstüne bir şey koyup kendi savaşımızı devam ettiririz. Sezai Karakoç **Var Olma Savaşı**'ni Osmanlı Devleti'nin yıkılmasının ardından kurulan yeni Türkiye Cumhuriyeti üzerinden anlatır. Evet, Osmanlı Devleti yıkılır fakat onun parçalarından kalan yeni bir ülke oluşturulur. Bu ülke her ne kadar kendine özgün, yeni bir yapı olarak gözüke de o sadece Osmanlı Devleti'nin var olma savaşını devam ettirmeye çalışmıştır. Ölüme ya da dirilişe kadar...

Yaşadığımız bu topraklar bize birçok şey öğretir. Aslında biz de var olmayı bu yerde öğreniriz. Bu savaşı, bu topraklar üzerinde veririz. Kültürümüz buna göre şekillenir. Peki, bu ülke bu kültürü nereden öğrenmiş, neyi taklit etmiş veya nasıl almıştır? En basit tanımıyla kültür, bizi oluşturan değerlerin tamamıdır. Bu hususta Türkiye, kültürünü Osmanlı'dan almıştır. Hatta Osmanlı'nın yıkılışından sonra kurulan devlet, sadece "var olmayı" amaç edinmişti. Arkası sonra gelecekti, arkası sonra geldi fakat bu sonra gelen ne yazık ki bin yıllık devlet ve millet geleneğine uygun yeni bir oluşum yerine, onu terk edip Batılılaşma yönünde atılan adımlardır. Hepimizin sürekli duyduğumuz o problem yani yanlış Batılılaşma.

Sezai Karakoç'a göre bizim ihtiyacımız olan dışarılarda, Batı'da aranmamalıdır. Örneğin eğitim, eğer bir öğrenciye ortaöğretimden

itibaren ezberciliği değil, hakikati; sınavı değil, çözümü öğretirsek lisede onu gerçek problemlerle uğraşmak zorunda bırakırsak bu kişi zaten üniversiteye geçtiğinde ne yapması gerektiğini bilen, akli başında, ülkesi için çalışan bireyler olacaklardır. Burada her şey devlete kalır. Devlet kolay yolu seçip hazır bir kültürü, eğitim sistemini kendi öğrencisine uygularsa öğrencisinden hiçbir şey beklememelidir. Sezai Karakoç'un da söylediği gibi nasıl olsa "Zakkum ağacından hurma beklenmez."

Ülkedeki var olma problemine sadece eğitim açısından bakmayalım. Bu duruma geniş bir çerçevede bakacak olursak kimi problemi kanunlarda bulur, kimi yöneticide, kimi halkta, kimi ise ekonomide. Aslında Türkiye'nin genel problemi "Devleti, devlet yapmaktır." Asıl sorun buradan doğmaktadır. Osmanlı'nın yıkılmasından beri Türkiye Cumhuriyeti, devlet yapılmaya çalışılmış fakat bu durum beraberinde birçok sorunu getirmiştir. Sezai Karakoç "Teşhissiz tedavi mümkün değildir." der. Teşhis koyduğumuza göre ihtiyacımız olan tedavidir. Tedavi ise iyi bir yönetimle başlar. Kimileri, filozoflar devleti yönetmelidir demiştir; kimileri, hâkimler yönetmeli demiştir. Oysa bir yöneticide aranması gereken ilk husus hakikat, iyi ve güzel üçlemesidir. Yani yönetim derken sadece onu yöneten kişi değil, prensipler ve idealar da anlaşılmalıdır. Derdimiz ise politika, kültür ve ekonomi planlarındaki gelişmeler olmalıdır.

Suni dertler, icat edilmiş problemler değil; hakiki dertler ve problemlerle karşılaşma yürekliliğini gösteren yöneticiler, dünyada neler olup bittiğini bilen genç ve gerçeği özünde bilen halk olmalıdır. Çünkü bir ülke, bir devlet parça parça değil; bir bütün olduğunda var olmuştur. Gerçek var oluş, nasıl

var olunmasını bilmekle mümkündür. Var olma savaşından biraz uzaklaşıp bu eseri diğer yönleriyle ele alacak olursak şunları söyleyebilirim. Belki de Sezai Karakoç'un ülkemiz üzerine bu kadar yorum yapması kendisinin siyasi kişiliğiyle alakalıydı. Kendisi 1990'da Diriliş Partisi'ni kurdu ve 7 yıl, partinin genel başkanlık görevini yürüttü. Böylelikle siyasi hayatı başlamış oldu. 2007 yılında bu parti kapanınca yeni partisi Yüce Diriliş'i kurdu. Bu eseri, bundan 40 yıl öncesinde yazmasına rağmen düşünceleri, tavsiyeleri hâlâ günümüzde etkisini kaybetmemiş nitelikte. Hatta bu eserinde günümüzdeki ekonomik krizden bile bahsediyor. Kendisinin ne kadar başarılı ve ileri görüşlü bir siyasetçi olduğunu söylemek, görüyorum ki o kadar zor değil.

Yazımı, merhum Sezai Karakoç'un bize bir tavsiye niteliğinde söylediği ve yorumunu sizlere bırakmak istediğim şu sözlerle bitirmek istiyorum: "Bataklıktan hoşlanan ruhlar sevmezler böyle gün ışığının işlerini. Yarasalar, mağara loşluğu ve karanlığından hoşlanırlar."

ŞEHZADEBAŞI'NDA GÜN DOĞMADAN

Sezai KARAKOÇ

Yerleşecek yer aramak
Camiinin avlusunda
Soğuk bir taşta oturmak
Gün doğmadan Şehzadebaşı'nda

Başı avuçlara almak
Kuşların kanatlarını toplamak
Gecenin çatıkâtından
Gün doğmadan Şehzadebaşı'nda

Yüzü gözü toz içinde
Şiirden mest develerin
Gül dökülür heybesinden
Gün doğmadan Şehzadebaşı'nda

Yoldan geçen birkaç çocuk
Kubbeyi tutan aydınlık
Mezarlarda yeni sesler
Gün doğmadan Şehzadebaşı'nda

Lale gibi çeşmeleri
Menekşeden sebilleri
Türebeleri bir şellale
Gün doğmadan Şehzadebaşı'nda

Külahıyla Yunus Emre
Sarığıyla Akşemseddin
Kavuşuyla Mimar Sinan
Gün doğmadan Şehzadebaşı'nda

Tek başına veli ağaç
Dallarıyla taşır göğü
Köklerine bağlı Toprak
Gün doğmadan Şehzadebaşı'nda

Kafdağından daha yüksek
Çin Seddinden daha uzun
İçimizde med ve cezir
Gün doğmadan Şehzadebaşı'nda

Gün doğmadan şehzadeler
Ellerinde meşaleler
Şehzadebaşını gezerler
Gün doğmadan Şehzadebaşı'nda

Cin Halkından kefileler
Katır sırtında geçerler
Kıra kıra kemanları
Gün doğmadan Şehzadebaşı'nda

Kızaran ufka selam
Süleymaniyeden beyazıttan
mutlaka olmak isterim
Gün doğmadan Şehzadebaşı'nda

Gün de doğar gün de doğar
Bir gün mutlaka gün doğar
Gün doğmadan neler doğar
Gün doğmadan Şehzadebaşı'nda

"ZAMANA ADANMIŞ SÖZLER" VE MASAL ŞİİRİ

Berat DEMİRAL

12/D

Zamana Adanmış Sözler; Üstat Karakoç'un 1960-1975 yılları arasında kaleme aldığı ve içerisinde "Çağırdığım fecirde yoğrulacak bir yapı" ile başlayıp "Bir adak diliyoruz kurban gençliğinde" ile biten "Sürgün Ülkeden Başkentler Başkentine", "Masal", "Fecir Devleti" ve "Şehzadebaşı'nda Gün Doğmadan", "Kara Yılan" gibi en güzel şiirlerinin bulunduğu 5. şiir kitabıdır. Bu yazıda bilhassa "Masal" şiiri üzerinde durulacaktır.

Masal şiiri, Sezai Karakoç'un Batılılaşma özelinde bilhassa yabancılaşma konusunu ele aldığı önemli bir metindir. Şiirde yabancılaşmanın kültürel yansımaları üzerinde durulur. Şiirin genelinde altı çocuğunu Batı'ya kurban veren bir babanın trajedisini görmekteyiz. Bu trajediyi ulvi bir çıkışla sonlandıran yedinci oğulun, nasıl da babasına yaraşır bir evlat olduğuna şahit oluruz. Dramatik kurgusu ve yüksek sesiyle tam bir Sezai Karakoç şiiri diyebiliriz bu metne.

Şiir, birinci oğlun Batı kapılarında törenlerle karşılanmasıyla açılır. Ancak fiziksel ve ruhsal zayıflığı nedeniyle bu oğul, bir şafak vakti haince öldürülür. Baba, kararludur ve birinci oğlunun "öcünü almak" üzere ikinci oğlunu Batı'ya gönderir.

İkinci oğulsa Batı imtihanını, birçok aydınımız gibi duyguları yüzünden yani "tutulduğu bir kız" nedeniyle kaybeder ve bilinmez bir rüzgârla savrulur gider. Baba hâlâ Doğulu bir babadır ve Batı karşısında yenik olmayı kabullenemez. Bundan olacak ki üçüncü oğlunu "işin künhüne varma"sı için Batı'ya yollar.

Üçüncü oğlun imtihanı kalbiyle değil cebiyeldir. O, makam ve mevki sahibi olunca unuttur her şeyi. Neticede o da kaybeder Batı sınavını. Babasına bir çek gönderir. Çekin ne olduğunu bilmeyen baba, onun değer(sizliği) ini "köpeklerle atmakla" biçer. Ancak baba, bildiğinden ve "kafasına koyduğundan vazgeçmez." Bu kez dördüncü oğlunu, Batı uygarlığını yorması için gönderir. O da özü değil boşluğu arar. "Yani gerçeği kabukta arar." Batı'nın ilmini almış ve fakat kendi ilmini almadan, kendini bilemeden silinip gitmiştir.

"Beşinci oğul, bir şairdir." Batı'nın ruhunu ve şiirini sezer. Büyük şiirler kurar. Fakat asıl olanı yani Doğu-Batı çıkmazını çözemez. O büyük şiiri kurması gerekirken küçük şiirin mısralarında mesken tutmayı tercih eder. Beşinci oğul çöllerde yitip kaybolmuştur.

Sıra altıncı oğula gelmiştir. Nihayetinde o da "Bir gün karanlıklara karışır gider." Bu yenilgi, babanın hazin sonunu getirir. Baba, bütün bu yenilmişlik karşısında daha fazla dayanamaz ve acısından ölür.

Sezai Karakoç'un, şiirin son bölümüne kadar sakladığı iksir artık ortaya çıkar. Şiirin ismi olan "Masal", türü gereği artık burada kendini hissettirir. Kardeşlerin en küçüğü, büyür ve "hayırlı evlat" olur. Onun yapması gereken bir şey vardır. Öncelikle, ölen kardeşlerinin intikamını (öcünü) alacak daha sonra da "babasına layık bir oğul" olduğunu ispatlayacaktır. Evet, yedinci oğul, Batı seferine çıkmadan önce "hayatın sırrına erer." Bu sebeple o, bütün karizmasıyla ve inancıyla tam bir Doğuludur artık. Kendi özünden ve imanından aldığı kuvvetle Batı'nın karşısında hakikati haykıran "ideal bir tip"tir. Bir İslam ve hakikat uygarlığı savaşıdır. Yedinci oğul, "Tanrıdan aldığı ilhamla bir çukur -mezar- kazar ve içine girer." Uzun bir müddet sonra çukurdan "nurdan bir sütun yükselir göğe". Batılıların kaldırmakta aciz kaldığı bu sütun, yedinci oğlun onlara verdiği unutulmaz derstir. Bu sütun aynı zamanda "diriliş"tir. Doğu'nun Batı'ya karşı yeniden dirilişidir.

Sezai Karakoç, yazdığı hemen her türden eserde, Batı'nın yanlışına yanlış demeyi, doğrusuna doğru demeyi bilmiştir. Bu şiir özelinde de Doğulu bir baba ile oğullarının Batı'yla giriştiği mücadeleyi ortaya koyar. Kesin bir zaferle sonuçlanan bu mücadelenin en önemli çıktısı Sezai Karakoç'un idealist bir tip aracılığıyla Batı karşıtlığı ve İslam inancı tezini ortaya koymaktadır. Bundan hareketle de kendisinin tabiriyle son söz olarak diyoruz ki "Batı, hep devrim ihraç etti. Şimdi de diriliş ithal etsin." ✓

DİRİLİŞ MUŞTUSU

Elif Şule AKTAŞ
Erzurum Lisesi 11/B

Sezai Karakoç ülkemizde diriliş ekolünün kurucusu ve temsilcisi olarak ismini duyurmuş bir düşünür, şair ve kültür adamıdır. Diriliş düşüncesi toplumda İslam inancını merkeze almıştır. Karakoç'un İslami kimliği "diriliş" kavramı ekseninde döner. Karakoç'a göre "diriliş" ümmetçe yeniden doğuştur. Muştu kelimesinin anlamı da "müjde"dir. Kitabın adı da **Diriliş Muştusu** yeniden doğuş müjdesi anlamına gelir. Bu doğrultuda Karakoç'un Allah'a ve ahirete inandığını görürüz. Karakoç bu dünyadan göçüp, öbür dünyaya gidecek diriliş muştusuna ereceğimizden bahseder bu kitapta.

Yazıma bu kitabı kendi cümlelerimle yorumlamaya çalışarak devam etmek istiyorum. "Diriliş eylemi, bir meşaleyi en elverişsiz şartlarda bile söndürmeden elde tutma, yüksekte tutma girişimidir." Allah'a inancımızı ve öbür dünyaya inancımızı asla pes etmeden sabırla sürdürmemizi asla o meşaleyi elimizden bırakmamamızı söylemektedir, Karakoç. Bu cümleyi, Sezai Karakoç'un Şahdamar şiirindeki "Biz yarış bittikten sonra da koşan atlarız." mısrasıyla daha iyi anlayabiliriz.

"Dirilişçi sabırlı, arayıcı, mücadeleci, alinteri döken, asla pes etmeyen, kendini eleştiren, başkasını eleştirirken kendini onun yerine koyarak eleştirendir. Yanlış karşı kafası, çirkine karşı kalbi, batıla karşı ruhuyla başkaldırarak direne direne dirilişe giden kişidir."

"Varoluşun bir adayış, bir adanış olduğunu hiç unutmayacaktır."

"Suda kendini gören at ürker ve nehri geçemez."

"Evet, kendini gören, kendini aşamaz. Kendini aşamayan zirve noktasına eremez. Kendini arayan yitirmeden bulamaz."

"Arı da sinek de balla uğraşır. Ama bu iki uğraşma bir midir?"

Burada arıyı ve sineği iki farklı insana benzetelim. Arı o bal peteklerini doldurduğu gibi

insan da bu dünyada yaptıklarıyla, ibadetleriyle bu dünyayı öbür dünya için dolduracaktır. Ancak sinek, yani boş insanlar sadece başarılı olan insanların yaptıkları güzel şeylere batıp bu dünyadan göçecekler.

Karakoç bir diriliş kapısından bahseder. Karşımıza ne kadar bu kapının benzeri çıksa da ne kadar yalancı kapılar çıksa da (Bence bu yalancı ve benzer kapıları şeytana benzetmiştir Karakoç.) tüm bu olanlara karşı, şeytana karşı direnerek, bu kapıyı diriliş muştusuyla zorlayarak öbür dünyada mutluluğa, cennete ulaşacaktır.

"Çağımızda insanoğlunun mutsuzluğunun asıl kaynağı, öteki dünyaya inanmamasıdır."

"Öteki dünyaya inanmak budur çıkış yolu."

"Bir neyin dışa açılan pencereleri olan delikleri bir bir kapanırsa artık o neyden ses çıkmaz olur. Ney, o ilahi musikin kaynağı olmaktan çıkmış, alelade bir değneğe ya da sopaya, çöpe dönmüştür."

Burada Karakoç, neyi insana benzetmiştir; neyin deliklerini ise her bir ibadete benzetmiştir. Yani insan ibadetlerinin hepsini yerine getirirse harika bir musiki ortaya çıkacak öbür dünyada mutlu olacaktır. Ancak ibadetlerini yapmazsa neyin delikleri kapanacak o ilahi musiki ortaya çıkmayacak ve insan da mutsuzluğun esiri olacaktır.

"Ben aynası tertemiz, passız ve lekesiz olmalıdır, saatin gelip kendini onda seyretmesi için."

Öbür dünyaya gitme zamanı geldiğinde, insanın tertemiz ve ibadetlerini tam yapmış olması gerekir, diriliş muştusuna erip cennete gidebilmesi için.

Sözlerimi şu cümleyle sonlandırmak istiyorum: "Diriliş özgürlüktür." Özgürlüğün Allah'a tutsak olmak ile sağlanacağı hakikatini hatırdan çıkarmadan özgür olmak dileğiyle. 🌸

YİTİK CENNET

Muhammet AKPINAR

12/D

Bu kısa yazıda size *Yitik Cennet* adlı kitaptan bahsedeceğim. "Âdem'le Havva'nın Cennet-te öncesiz sonrasızmışcasına mutlu bir hayatı yaşadıkları zaman gibiydi hayatımız Batının soluğu bize gelmeden önce." cümlesiyle başlayan *Yitik Cennet* Eylül 1974'ten 1976'ya kadar aylık Diriliş dergisinde, Zülküf Canyüce takma adıyla yayınlanmıştır. Hem edebî hem felsefi bir kitap ve eserde 9 peygamberden bahsediliyor. Bunlar sırasıyla Hz. Âdem, Hz. Nuh, Hz. İbrahim, Hz. Yusuf, Hz. Musa, Hz. Süleyman, Hz. Yahya, Hz. İsa ve son olarak Peygamberimiz Hz. Muhammet.

İlk 8 peygamber cennetin kapısını temsil ederken Hz. Muhammet cennetin ta kendisidir. Sezai Karakoç her peygamberi medeniyet ve devlet benzetmesi şeklinde yorumlayarak "ideal devlet nasıl olmalı" sorusuna cevap vermeye çalışır. Karakoç, öncelikle kitaba neden *Yitik Cennet* demiştir ondan başlayayım. Hz. Âdem'i anlatırken şöyle der: "Cennet'i bulmak için yitirmek gerekiyor." Yani Hz. Âdem'in cennetten kovulması sonrası cenneti bulma çabasından ötürü kitaba *Yitik Cennet* diyor. Şimdi ise ilk peygamber Hz. Âdem'den bahsedeyim. Hz. Âdem ile ilk açılan kapıda insanın toprak ile imtihanından bahseder. Toprakta yaratılan insanın aslına düşüşü, dirilişin gerçekleşmesi için gereken düşüş anlatılır. Bir devletin varoluş yolculuğu Hz. Âdem'in cennetten kovulup dünyaya gelmesiyle başlar. Ve Karakoç şöyle devam eder: "Daha dünyadayken dünyadan çıkmak gerek. Ölmeden önce ölmek gerek."

İkinci kapıda ise Hz. Nuh'tan bahsediliyor. "Nuh'un gemisi bir nevi kurtulanların sembolüdür. Çünkü Hz. Nuh gelmekte olan cezayı açıklıyor. Fakat insanoğlu onu alaya alıyordu. Bunun sonucunda sadece inanlar kurtulacak, inanmayanlar helak olacaktı."

Üçüncü kapıda Hz. İbrahim'den bahsediliyor. İnsanın ateşle imtihanından. Hz. İbrahim ile inancın temellenmesine öncülük edilmiş, inanmışlar milleti ve toplumu kurulmuştur. Karakoç'un dediği gibi "En büyük sınav, ateş imtihanı. Ateş yakacak bir şey bulamayacak sende. İşte, İbrahim olmak bu!

Dördüncü kapıda Hz. Yusuf'tan bahsediliyor. Karakoç'a göre devleti kuracak olan odur. Çünkü iftira, ihanet, devlet düşüncesi gibi olaylar hep onun başına gelmiştir ve doğruluk ahlakını bize öğreten peygamber odur.

Beşinci kapıda Hz. Musa'dan bahsediliyor. Firavun ile savaşından, asa mucizesinden ve yeni doğan bebeklerin öldürülmesine rağmen onun kurtulmasından bahsediliyor. Hz. Yusuf'la kurulan devletin yasasını ve düzenini Hz. Musa kuracaktır. Firavun'u karşısına alacaktır.

Altıncı kapıda Hz. Süleyman vardır. Hz. Süleyman bütün dünyayı avucunda tutan rüzgârla bile iletişime geçen peygamber. Bundan dolayı Karakoç'un dediği gibi hikmet, devlet; devlet, hikmettir artık. Bu olanlardan sonra *Yitik Cennet* bulunmuştur artık.

Yedinci kapıda Hz. Yahya vardır. Onun görevi ise başkaldırı köprüsü olmak. Hz. Yahya yalancı dünya taklidine yani mücevherlerle kıymetli taşlara indirdiği yumruktur. Hakikat kılıcıdır. Başkaldırıya karşı Hakikatin kurbanıdır. Sezai Karakoç'un İslam medeniyetine ve hakikat anlayışına gitgide yaklaşılmaktadır.

Sekizinci kapıda ise Hz. İsa vardır. Dirilişin simgesidir Hz. İsa. Diriliş mucizesi insanda yeniden gerçekleşmiştir. Yahudilere göre Hz. İsa din bozguncusu ve din uydurucusuydu. Ama aslında dirilişin mucizesidir ve cennetin son kapısıdır. Artık *Yitik Cennet*'in sekizinci

kapısı da bulunmuş ve bütünlük tamamlanmıştır. Karakoç'un da dediği gibi cennet diriliyordu ruhta.

Son olarak Hz. Muhammet'ten bahsediliyor **Yitik Cennet**'te. Karakoç'un dediği gibi "O, cennetin bir kapısı değil; cennetin ta kendisidir. Her peygamber O'nun bir cephesiydi. Bütün cepheler O'nda bütünlendi." Kitapta da bahsettiği gibi "asıl kurtuluş gemisi onun getirdiği İslam'dır. Hz. İbrahim O'nun milletini kurdu. Hz. Yusuf O'nun hükümrانlığını inşa etti. Hz. Musa O'nun toplum kuruculuğundan bir muştuydu. Hz. Süleyman O'nun devletini nakletti. Hz. İsa ise O'nu muştulamıştı." Sezai Karakoç yazmış olduğu bu denemesi için şu cümleleri kullanıyor: "Bu denememde içten dışa, özden kabuğa doğru gittik. Hakikatin kendisi karşımızdaydı. Büyük kapılardan birine girip öbürüne ulaşıyorduk. O kapılar olmasa da sadece bu kapı bulunsaydı yine kâfiydi ama yaradılış hikmeti bu kapılar kozmosunu gerektiriyordu." Evet, görüldüğü üzere Sezai Karakoç, **Yitik Cennet** kitabıyla hem peygamberler tarihi anlatmış hem de İslam medeniyetine giden hakikat kapılarını paylaştırmıştır.

SAMANYOLUNDA ZİYAFET

Cemil ŞENER

11/D

Bu yazıda Sezai Karakoç'un *Samanyolunda Ziyafet* kitabından bahsetmeye çalışacağım. *Samanyolunda Ziyafet*; Üstat Sezai Karakoç'un 1962 yılından 2004 yılına kadar yazmış olduğu, dergi ve gazetelerden alınmış yazılardan oluşmaktadır. Bu kitap, Sezai Karakoç'un oruç hakkındaki yazılarından oluşmaktadır. Bununla birlikte Üstat'ın yaşadığı dönemin yaşantısından kareler yansıtmaktadır.

Ben şahsen bu kitabı, ilk aldığımda oruç ile ilgili yazılarla karşılaşacağımı sanmıyordum. Fakat kitabı bitirdikten sonra insanın oruca bu kadar fazla ihtiyacının olduğunu, ramazan ayının sadece kişinin kendisini değil toplumsal yararı olduğunu, orucun ruha ve bedene etkisini ve daha nicelerini bu kitap sayesinde anlamış oldum.

Kitabında ismi olan *Samanyolunda Ziyafet* yazısında ne demek istediğini şöyle anlatır: "Üstün insanların davetlisi olduğu bir tabiatüstü ziyafet, bir gök sofrasıdır." Bence burada biz Müslümanların dininin ne kadar hoş ve güzel olduğundan bahsetmektedir. Dünyanın herhangi bir yerinde orucunu açan

kişiyi görmesek de onunla gök sofrasında olacağımızdan bahsediyor.

Oruçla biz aslında erken yaşlarda tanışırız. Oruç tutmayı ilk duyduğumuzda bir varlık gibi düşünürüz. Biraz daha büyüdükten sonra fark ederiz ki kimse bir şey yemiyor ya da içmiyor. Sonra nedenini merak ederiz ve ailemize sorarız. Onlar da bize "Oruç tutuyoruz." derler ve ardından bize orucu açıklarlar. Çocuk biraz daha büyüdükten sonra ailesi yavaş yavaş alıştırmaya çalışır. Zaten çocuk buna dünden razı. Çocuk ilk başta öğleye kadar zar zor dayanır ama azmini asla kaybetmez. Bir iki ramazan sonra hedefine ulaşır ve tam gün oruç tutar. Karakoç, bir sözünde şöyle der: "Çocuk büyüklüğünü ilk beleyleyecek olanı oruç olarak görür." İşte bizim karakterimiz de ilk kez tam oruç tattuktan sonra kendisini büyükleri gibi hissetmiştir. Ardından bir düşünceye dalar. Kendisinden bir süre yemek yememesini ve su içememesini isteyen bu buyruk nereden geldi? İşte o vakit ona Allah'ı öğretirler. Üstat'ın dediği gibi "Oruç ve namazladır ki kutsal bir dünyaya girer çocuk. Sözle değil, bizzat o dünyanın içinde yaşar mutlak gerçeği."

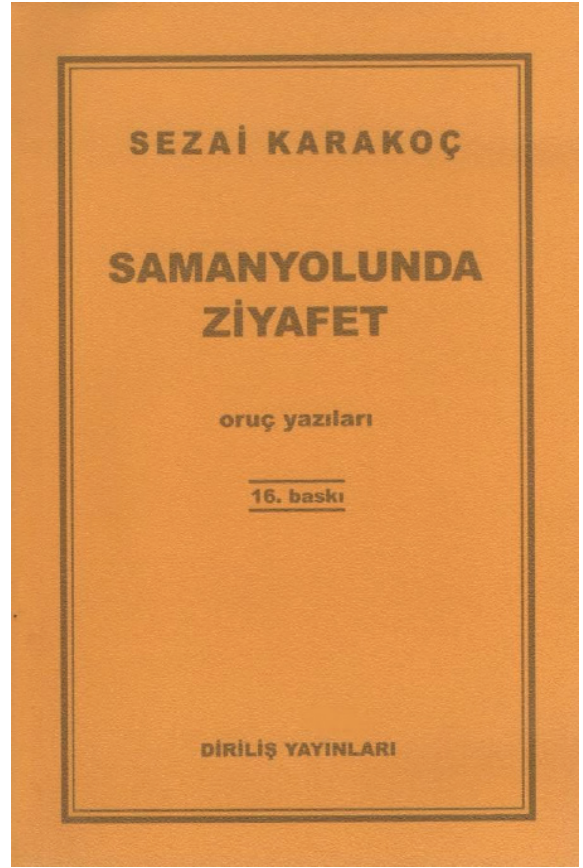
Biz Müslümanlar için en önemli gecelerden biri ise Kadir Gecesi'dir. Ramazan ayı sadece orucu değil, aynı zamanda böylesine güzel ve muhteşem geceyi de beraberinde getirmektedir. Özellikle Kadir Gecesi'nde teravih vakti gelince neredeyse herkes camilere akın ediyor, Allah'ın evinde diz çöküp Allah'a dua ediyorlar. Karakoç ise "Altın Gece" adlı bölümde şöyle der: " Sen öyle Bir altın gecesin ki saçtığın altın ışıklarla, önüne ve arkana dizilen öbür geceleri de radyum ışıkları gibi yüreklerinden geçerek altına çevirirsin inanlar için."

Beni etkileyen bir diğer parçası ise "Oruç da Acıkır" isimli bölümdü. Bizlere orucun da bizler gibi canlı ve diri olduğunu onun da acıktığını söyler. Peki, oruç açlığını nasıl giderir? Bu soruya ise Karakoç şöyle cevap vermiştir: "Yükseltilen dualar, derinleşen secdeler, Kur'an sesiyle aydınlanan ikindiler, Allah adıyla diriltilecek geceler."

Orucun bir diğer özelliği ise ruhumuzu temizlemesidir. Oruç insanı Allah'a yönlendirir, Kur'an en çok bu ay okunur, namaz en çok bu ay kılınır. Böylece bizler de Allah'a yöneliriz. Karakoç'un bu konu ile ilgili iki sözü bulunmaktadır. İlk olarak şöyle der: "Oruç bir noktadan bakılınca ruhun ve bedeninin dezenfekte edilmesi oluyor." Diğer sözü ise şöyledir: "Ramazan ayının diğer ibadetleri çağıran, toplayan ve sunan bir yanı var. Ramazan şuuraltımızdaki bütün dindarlığı yaşama alanımıza, şuuraltında yatan ve hep yarınlara bırakılan niyetleri şuuraltını dinamitleyerek gün ışığına çıkarıyor. Bir de bakıyoruz namaz kılanların dolaylarında namaz kalmayanları bir çiğ gibi camilere sürüklemiş. Bir de bakıyoruz ki, ruhta kayalık olan bir yer, bir dinamit ile asfalt olmuş."

Kitapta yer alan oruç temalı bir şiirle yazımız sonlandırmak istiyorum.

"Ey oruç, diriltici rüzgâr, İslam baharı
Es insan ruhuna inip yüce ilham dağından
Kevser için, ab-ı hayat boşalt kristal bardağından
Susamış ufuklara insan kalbinin ufuklarına" ♡

İSLAM'IN DİRİLİŞİ

Muhammet Enes KARACA

11/B

Modern Türk edebiyatında doğrudan doğruya temel beslenme kaynağı olarak İslam'ı referans alan, eserlerini bu çizgide veren öncü isimlerden biri de Sezai Karakoç'tur.

İslâm'ın Dirilişi, Sezai Karakoç'un okuduğum ilk eseridir. İnsana çok farklı kapılar açan, insanı dert sahibi yapan bir eser diyebilirim. Hakiki Müslüman olmanın derdine düşürecek bir eser arıyorsanız kesinlikle o eser, bu, diye düşünüyorum.

İslam'ın Dirilişi kitabı, Sezai Karakoç'un Diriliş dergisinde 1966-1967 yılları arasında yayımladığı yazılarından oluşmaktadır. Kitap, İslam'ın Dirilişi ve İslam'ın Çağrısı başlıklarında iki ana bölümden oluşmuştur. Karakoç, ilk bölümün başlangıcında kitabın yazıldığı dönemdeki başta Avrupa ve Afrika olmak üzere birçok medeniyetin içinde bulunduğu durumu kapsayıcı şekilde ortaya koyma gayretinde. İlerleyen alt başlıklarındaysa "diriliş" olarak adlandırdığı öze dönüş mücadelesi için gerekli şartlardan bahsetmiştir.

Kitap toplamda 68 sayfa ve ince bir kitap. Ancak size uzun süre hayatınızı sorgulatıyor. Ve sizi uzun düşüncelere itiyor. Eğer bu kitabı okumaya karar verirsiniz mutlaka yanınızda not defteri bulundurmanızı tavsiye ederim. Ben, birçok cümleyi kitabın kenarına not aldım mesela.

Eser'in en dikkatimi çektiği "Kader" bölümünü paylaşmak istiyorum. "Zira kader inancından kaçanlar bu sefer de başka şeyleri kaderleştirmektedirler." Kadere inanmayan, farkında olarak olmayarak yaratıcıya inanmıyor demektir. Ama derinden bakılınca bu inançsızlıkta menfi bir inanç vardır ki, o da tesadüfe inanmak, tesadüfü tanrılaştırma inancıdır.

"Dindarlar alın yazısını Allah'a, materyalistler maddeye, pozitivistler tabu ve fiziki kanunlara, egzistansiyalistler insana, Camuscüler abese (absürt) bağlıyorlar. Böylece kadere inanmayan, farkında olmadan determinizmi Allah'tan koparıp tabiat, insan ve tesadüfe bağlamaktan başka bir şey yapmıyor."

Genel olarak yazar Müslümanları şuurlaşmaya çağırıyor. Eserin ilk bölümünde yazar Asya, Avrupa ve Afrika gibi kıtalarda İslam'ın durumunu anlatmış kısaca. Bu bölüm, biraz daha tarih içerikli olduğu için bana biraz ağır geldi. Ancak ilerleyen bölümlerde kitaptan çok etkilendim ve bir o kadar da istifade ettim. Sonrasında *düşüncede, inanişta, edebiyat ve sanatta, aksiyonda dirilişten* bahsediyor Sezai Karakoç. Neredeyse yazılardaki her satırın altını çizmek istediğim bir kitaptı. Özellikle ikinci bölüm "İslam'ın Çağrısı" çok etkileyiciydi.

İkinci bölümse yazarın tüm insanlığa yönelttiği çağrılardan oluşuyor. İnsana çağrı, Müslüman'a çağrı, "Yahudi'ye Çağrı", "Hristiyan'a Çağrı" olarak 4 çağrıdan oluşmaktadır. Şimdi bu çağrılardan beğendiğim bölümleri ortaya koymaya çalışayım. "İslam, insanı bir kez daha çağırıyor; bakalım bu çağrıyla ilgilenenler mi?"

"Hemen bir dağa bitişik aydınlık bir kasabada çeşmelerin gün doğmadan insanı çağırışı gibi, baharda tarlaların çiftçileri çağırışı gibi, şubat ayında kar ovasının gece yarısında oyuna doymamış çocuklar arkadaşlarının dili ve sesiyle çağırışı gibi martın çağırışı gibi, haziranın çağırışı gibi, İslam insanı çağırıyor. Müslüman derinleş. Eşyayı olduğu kadar insana ve toplumlara doğrudan derinleş, öyle derin ol ki sendeki çekim gücü, eşya ve insanı bir vehim dünyasının buğuları senin gibi sularına çeksin."

Yahudilerle Hristiyanlar arasındaki fark şuradadır: "Yahudiler, Tanrı'nın kendilerine ait olduğuna inanırken Hristiyanlar sözde daha alçak gönüllü davranarak Tanrı'nın değil de oğlunun kendilerini kurtardığına inanırlar." Yazımı Üstat Sezai Karakoç'un bir sözüyle bitirmek istiyorum. "Müslüman şuurlaş. Çileleş ve şuurlaş. Hazreti Hüseyin sırf bir dünya günü görmek için şehit olmadığını bil ve şuurlaş."

RUHUN DİRİLİŞİ

Ümmügülsüm BİNGÖL
12/D

Sezai Karakoç, şairlik vasfıyla tanınır daha çok. Ancak kendisi hem düşünce yazıları yazmış hem de bir dönem parti kurarak siyasi fikirler ortaya koymuştur. Onun düşünce yazılarının temelini oluşturan "diriliş" felsefesi, Karakoç tarafından birçok esere konu olmuştur. Bu eserlerden biri de **Ruhun Dirilişi**'dir.

Bu yazımda bahsi geçen kitabı kısaca tanıtmaya çalışacağım. İnsanın Allah'a yönelmesiyle kendi cehennemine düşen ruhun dirilişi gerçekleşecektir. "İnsanlığın üstünde ruhun diriliş lambası yeniden yanacaktır." Kitabın ana fikri olarak bunu söyleyebiliriz. Ruhun dirilişi; eşyaya, maddeye, yeryüzüne nübüvvet mührünü basmaktır. Her şeyi -hikmeti gereği- olması gereken yere koymaktır. Buna, yeryüzünü ilahi bir imar faaliyetine tabii tutmak, medeni bir mekân kılmak da diyebiliriz.

Dirilişin ruh merkezli bu boyutu, doğal olarak inanç ve ibadetlere odaklanmaktadır. Karakoç bizleri bunlara ve insanın bunlara karşı durmasına neden olan şeytanın maharetlerine karşı uyarır. Kitabın en önemli yazılarından biri insanın varoluş anlam ve amaçlarının sorgulayan "gök ve yer arasında insanın anlamı" yazısıdır. İnsanın anlam

arayışının yaratılışından itibaren süregeldiğini belirten Karakoç, Hz. İbrahim'in bu süreç içindeki önemini vurgular. Dirilişin kaynağı çıkış yeri ve aynı zamanda evi olan ruhun yeniden inşası ve arınması için Karakoç'un bu temel kitabını zaman zaman yeniden okumak lazımdır. Şiir havasında yazılan bu düşünce yazısı birçok algıyı fark etmemize vesile oluyor. Ruhu diriltten büyü ile tabiatın insanda uyandırdıkları o atmosfere bürünüyor yazar da. Kur'an'dan yola çıkarak peygamberlere, onlara inen mucizelere, onların yaşamına, kavimlerin helak oluşuna değinerek güncel hayatla geçmiş dönemi karşılaştırıyor. İslam'ın kurtarıcı tarafıyla alakalı çağrılar ya-

pıyor. İslam medeniyetinin doğuşu ve ilerleyişi ile ilgili açıklamalara yer veriyor. Üstat'ın bu eseri sayesinde insan olarak kusurlarımızı ve eksikliklerimizi görüyoruz. Eski medeniyet ve uygarlıkların yaşamlarından, inanışlarından yapılan ayinlerden bahsetmekte.

İnsanlığa bahsedilen müjdelerden söz ettiği gibi, insanların ölüm uykusundan uyanıp silkelmesi gerektiğini bize tavsiye ediyor Karakoç. "Ölüm doğum gibidir. Ölmekle öteki dünyaya doğmuş olacağız ama artık o doğuş son doğuştur." (s.148) ✓

KIYAMET AŞISI

Ebutalha BAYRAKTUTAN
12/C

Bu yazıda Sezai Karakoç'un *Kıyamet Aşısı* kitabını tanıtmaya çalışacağım. Öncelikli olarak *kıyamet* ve *aşı* sözcüklerini açmaya gayret edeceğim. Kıyamet, dünya hayatının hatta bütün canlı ve cansız varlıkların son günü demektir. Aşı kelimesi ise belli bir hastalığa karşı bağışıklık kazanmak için vücuda enjekte edilen bir ilaçtır. Peki, o zaman *kıyamet aşısı* ne demektir? Kıyamet aşısı; aşı nasıl vücudumuza işliyorsa kıyamet aşısı da ruhumuza öyle işlemektedir. Her anımızda vücudumuzun bir parçası olmak ve kıyamet gününü bilincimizde taşımak arzusudur.

Sezai Karakoç, kitapta kıyameti saate benzetir. Kıyametin her daim hayatımızla iç içe olduğunu belirtmiştir. Ceplerimizdeki saat, namazın vaktini gösterdiği gibi, önceden bilemediğimiz bir akrep ve yelkovan durumunda kıyameti gösterecektir. Sezai Karakoç'un da dediği gibi "Örümceklerin şu veya bu mevsimde örecekları şu kadar ağdan, ağaçların verecekları şu kadar meyveden, suların şu kadar akışından, denizlerin şu kadar kabarışından, güneş, ay ve yıldızların şu kadar doğuş ve batışından, şu kadar şehit ölümünden sonra bir gün, bir saatte, ceplerimizdeki saat kıyamet deyip duracaktır. Sanki ceplerimizdeki saat, kıyametin kalbi gibi her an atıp durmaktadır. İşıtip duyana ne mutlu!"

İkinci değineceğim konu ise *sabrın zekâtı*-dır. Müslüman'ın en önemli özelliğinden birisi sabırdır. Biz Müslümanların başarısı son yüzyıllarda neden düşmüştür? Çünkü sabrını kaybetmekte olan Müslümanlar oluyoruz. Ya bir adım ileri gidip sabırsızlık ya da bir adım geri çekilip tembellik yapıyoruz. Zekât kavramı ise İslam'ın beş emrinden biri olup elimizdeki şeyleri paylaşmayı öğretir. Zekât sadece para ile olmaz, gülümsemenin bile zekâtı vardır, her şey gibi. Her şeyin zekâtı olduğu gibi sabrın da zekâtı vardır. Sabrın zekâtı, cihattır. Cihat, sabrın dinamiğidir. Cihat sadece savaşmak demek, değildir. Ülken için, dinin için uğraşmak da bir cihattır. Hz. Yunus (as.) nasıl yunus balığının karnında sabrettiyse

Hz. Eyüp (as.) nasıl hastalığa, ölüme sabrettiyse girdikleri cihadı da kazanarak çıktılar.

Bir diğer konum *tövbe kıvamı*'dır. Bu dünyada günahın da bir ödevi vardır; sevabı, toy bir sevap olmaktan kurtarır. Süt kan, aynı kaynaktan gelir ama çok farklılardır. Birini içmek bizim şıarımızken diğerini içmek ise haramdır. Süt kana karışmaya başladı mı sütün kıvamı bozulmaya başlamış demektir ve sütü kıvamına getirecek olan şey ise tövbedir. Biz Müslümanlar gibi Hristiyanların da tövbesi vardır ama aradaki fark Müslüman, tövbe dilemek için direkt Rabbinin kapısına gider; Hristiyan ise papayı aracı olarak görür. Peki, Allah'ın bir aracıya ihtiyacı var mıdır? Günahınız neyse ne Allah'ın huzuruna çıkıp gönlünüzden tövbe ederseniz sütun kana karışıp kıvamını bozmasını da engellersiniz. Müslüman her zaman Allah'ın huzurundadır. Namazda, namazın dışında, iyilik yaparken veya kötülük yaparken her zaman Allah'ın huzurundadır. "Ölmeden önce ölmek" huzurda olduğunun farkına varmaktır. Bu huzura varmak için de insan ile Allah arasındaki putları kırmalıyız.

Ele alacağım bir diğer başlık *kalp medeniyeti*. Bir medeniyet kuracağız, o medeniyet kalp medeniyetidir. Kalp medeniyeti deyince fiziğe kan veren kalp aklımıza geliyor. Peki ya ruha kan veren kalp? İşte o yalnız Müslümanların kalbi. Huzura erdiğimizde kalp çarpıntısı artacak, göğüsten fırlayıp gidecektir. Çağımızın korkunç bir psikotekniği var, propaganda için. Sesler, kelimeler, görüntüler... Fakat kalp, bütün bunların elinden kaçıyor. Vasita olmaktan kurtuluyor. Vasitası kalp olan bir hakikatin tesirini hangi vasita, hangi tesir yok edebilir? Ay diyalogu. Evet, insan Ay'a çıktı. Bununla övünebilir. Ama Ay'ın toprağına çıplak ayakla basamadı. Ay, "Benden sana fayda yok, benden bir şey bekleme. Geri dön ve düşün. Bir şey arıyorsun ama o bende değil. Senin içindedir. Ama sen hep dışında arıyorsun." dedi. Ancak insanoğlu duymadı onu. Ay ile en yüksek diyalogu, peygamber

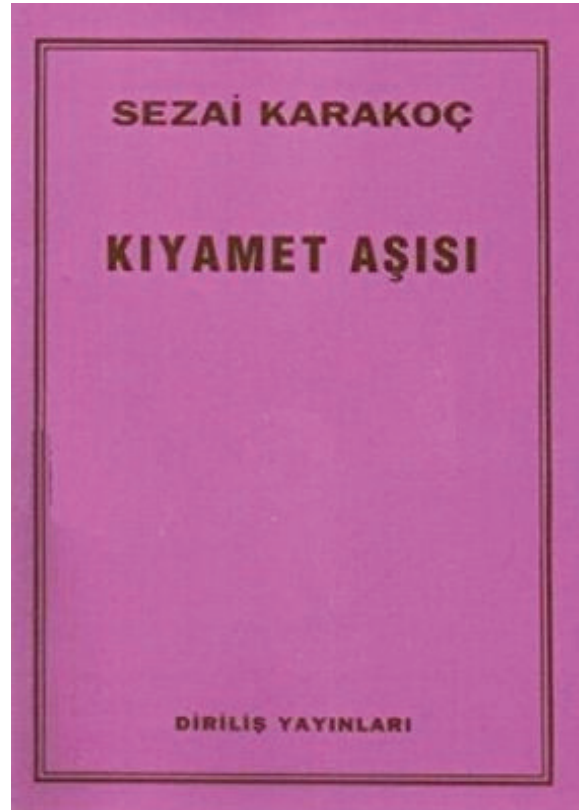
mucizesi ile yani Ay'ın ikiye bölünmesiyle olmuştur. İnsanlar Ay'ı ne kadar sevse onun üzerine şiir yazıp Ay ışığına, güzelliğine, sessizliğine hayranlık duysa da Ay susuyordu. İnsan Ay'a çıktı bir parça toprak kopardı Ay'dan ama Ay hâlâ susuyor ve somurtuyordu. İnsanın gelmemesini istememesinin sebebi acaba insanların bir yamyam bir barbar gibi gelmesi miydi? Cevabı Ay şöyle ilettiler: "Git!" dedi. "Git, mezardaki aylardan, takvim aylarından bir şeyler hecelelemeye çalış. Seni hiç değişmemiş görüyorum insanoğlu. Bir parça değiş artık. Çağlar içinde bazı bazı yüce duygularına beni de kattın. Peygamber okşayışı, bağrımı bir baştan bir başa aşkla yaktı. Bakarsan o izi görebilirsin. O izi gör ve değiş insanoğlu. Bir mucizenin içinden bana bak ve bir daha gelersen, değişmiş olarak gel" dedi Ay, sonra sustu.

Cuma'nın anlamı. Cuma sadece ibadete ayrılan bir gün demek değildir. Cuma, İslam ruhunun yeniden doğması demektir. Cuma, kendisine açılan yeni dünyalarda İslam'da dirilmenin ilk tohumu olacaktır. Tohumu olmadan bir arazi ağaç vermiyorsa cuma olmadan da oradan İslam çıkmaz. Çoğu kişiye göre cuma namazı devlet namazıdır. Devleti var eden ise imamdır. İmam, bir nevi baş demektir. İmam mı toplumdaki öncedir, toplum mu imamdaki öncedir? Toplum ancak bir baş etrafındaki toplanmayla meydana gelir. Cumayı camilerde kılarız, cami sadece ibadethane demek değildir. Bu özelliğiyle mabet ve mescitten ayrılır. Cami; İslam toplumunun Kur'an hükmüyle diri ve sağlam, İslam terazisiyle dengeli bir forumu, agorası ve parlamentosudur. Cuma'nın anlamına kavuşmak imama erişmektir. İslam toplumunun doğmasına doğru koşmaktır.

Kitap bağlamında bahsedeceğim son başlık "kurt ve lamba hikâyesi"dir. Sezai Karakoç, hikâyeyi babasından dinlediği şekliyle anlatır. "Babamdan dinlemiştim: Çocukluğumuzda oturduğumuz ev dağda idi. Evimizin yanında küçük bir ağıl vardı. Bir kış baktık ki arada bir hayvan eksiliyor. Bir, iki, üç... Babam bunun üzerine gece ağılda beklemeye karar verdi. Bir elinde petrol lambası bir elinde ise sopayla beklerken içeriye kurdun girdiğini gördü. Hırsız beklerken kurt ile karşılaşmış. Babam o sırada sopa ile kurda yapıştırmış bir tane. Sesleri duyan biz ağıla gittiğimizde kurdu gördük ama küçük olduğumuz için mahal-

lenin kahvesinden yardım istemeye gittik. Kahvedekilerle dönünce ölü bir kurt gördük ve babam olayı bize şöyle anlattı: Kurt elimdeki lambayı görünce beni parçalamak yerine lambaya yöneldi onu var gücü ile üfleterek söndürmeye çalıştı. Ben de var gücümle uzaklaştırdım lambayı ondan. O sırada da sopa ile vuruyorum kurda. Onun bütün dikkati lambaya odaklıydı. Onu söndürse biliyor ki istediğimi kolayca elde edebilirim. Tüm uğraşlarına rağmen lambayı söndürmeden ben onu öldürdüm."

Anlatılan hikâye, sahip olduğu metaforlar ile Sezai Karakoç'un düşünce dünyasını yansıtmaktadır. Üstat burada kurdu, Batı'ya ve Batılıya; ışığı, inancımıza ve sopayı da İslam'a benzetmiştir. Kurt, inancımızı söndürmek için elinden geleni yapıyor. Bizler izin vermezsek İslam bir darbe indiriyor ya ölene kadar ya da inancımız son bulana kadar. Yazıma Sezai Karakoç'un şu sözü ile son vermek istiyorum: "Ne mutlu, kurdun söndürmek için üfürüşünden lambasını tıpkı insan gibi koruyabilenlere." ♡

LEYLA İLE MECNUN

Eylül Aslıhan KIZILCA

12/B

Leyla ile Mecnun, bilindiği gibi bir Arap hikâyesi olup geçmişi oldukça eskilere dayanır. Hikâye, ilk kaynaklara bakılacak olursa, sıradan bir aşk hikâyesidir. İki ayrı kabileye mensup olan Leyla ile Kays/Mecnun, çocuk yaşlarda mektepte birbirlerine âşık olurlar. Hikâyenin devamında da karşılıklı aşk sürmektedir. Ancak ölüme kadar kavuşamayış söz konusudur. Aşkın karşılıklı oluşu, kavuşmayla neticelenmeyişi ve ön plandaki âşığın (Kays'ın) Mecnun oluşu, bu hikâyeyi asıl ilginç kılan unsurlar değildir nazarımca. Hikâyeyi asıl ilginç kılan, onun şifahi bir halk hikâyesi olmaktan sıyrılarak dünyanın ilgisine mazhar olan bir hikâyeye dönüşmesi ve yazılı edebiyatın en rağbet edilen hikâyelerinden biri hâline gelmesidir. Daha önemlisi ise, Arap dilinde ağızdan ağza anlatılabilen bir hikâyenin başka bir dille, Farsçayla, dünya edebiyatına açılmasıdır.

Leyla ile Mecnun hikâyesi, modern dönemle birlikte tarihî bir hikâye olarak kalmış görünürken Türkçenin büyük bir şairi çıkıp onu kısa süreliğine de olsa diriltmiştir. Bu hikâyenin, aşkın mesajını bu çağa getirmiştir. İlk eserlerinden son eserlerine dek sağlam yeni bir şiir inşa eden ve geçmişle gelecek arasında şiir köprüleri döşeyen Karakoç, *Leyla ile Mecnun*'la da farklı bir köprü kurmuştu. Aynı hikâyeyi işleyen klasik mesnevilerden biraz farklıdır bu eser. Klasik eserlerde hikâyeden bağımsız bir giriş bölümü vardır. Tevhit, münacat, naat ve zaman hükümdarına övgü gibi... Karakoç ise farklı bir giriş yapar. Çölde gece vakti, çadırda ev sahibiyile onun ihtiyar konuğu arasındaki sohbetle başlar eser. Bu giriş şiirselliği yüksek sayılabilecek konuşma-

lar barındırır. Bu girişten ana hikâyeye dair açıktan bir karine/ipucu belirmez aslında. Ama biz söze konu hikâyeyi bildiğimiz için bu girişi, hikâye için bir hazırlık olarak okuruz.

Birinci bölüm, hikâye kahramanlarının doğumları ekseninde şekillenir. Önce Leyla'nın doğumu üzerine anlatılanlar yer alır. İlk Mecnun'dur konuşan. Sonrasında bir yer yaratığıyla bir gök yaratığı konuşur bu doğum vesilesiyle. Devamında rüzgâr, bebek Leyla'ya ninni söyler. Sıra Mecnun'un doğumuna gelir. Onun doğumu da bir kutsiyet hâlesi içerisinde anlatılır. Âdeta bir naattır bu kısım. İkiz Alinyazısı başlığını taşıyan ikinci bölümde, Leyla ile Mecnun'un birbirlerine âşık olma serüveni anlatılır. Şair, bu aşka daha üst bir anlam yükleme eğilimini bu bölümün ilk kısmında açığa vurur. Şiirin ve hatta nazmın da sınırlarını biraz esneterek şu cümleleri kurar burada: "Kabul etmiyorum ki aşkları okulda başlamış olsun / Bir ilk yakınlaşmadan ileri varsın / Gerçi o iklimlerde erken ergenleşir insan / Yine de okul yaşlarında aşamaz o duvarı insan / Ama aşk ki ezeli bir tanışıklıktır / Doğmadan önce başlamışlıktır." Burada klasik hikâyelerde Leyla ile Mecnun'un mektepte birbirlerini görüp âşık olduklarına dair anlatıma gönderme ve bir nevi itiraz vardır.

İkinci bölüm daha ziyade Mecnun üzerinden gelişir. Hemen hemen hep Mecnun'dur anlatılan. Leyla'nın aşkından pek söz edilmez. Klasik hikâyelerde de Leyla geri planda kalırsa da Leyla'nın aşkını anlatan beyitler daha fazladır. Bu durum, anlatılmakta olan aşkın semaviliğinin ve maşukun erişilmez oluşunun bir tezahürü olabilir Karakoç'un eserinde.

Yani bu geri planda bırakışla Leyla'nın kimliği üzerinde bir gizem oluşur ister istemez. Bu bölümde olayların ana çerçevesi klasik örnekleriyle büyük ölçüde örtüşürse de hikâyeye yer yer yeni unsurlar ve kurgular dâhil edilir.

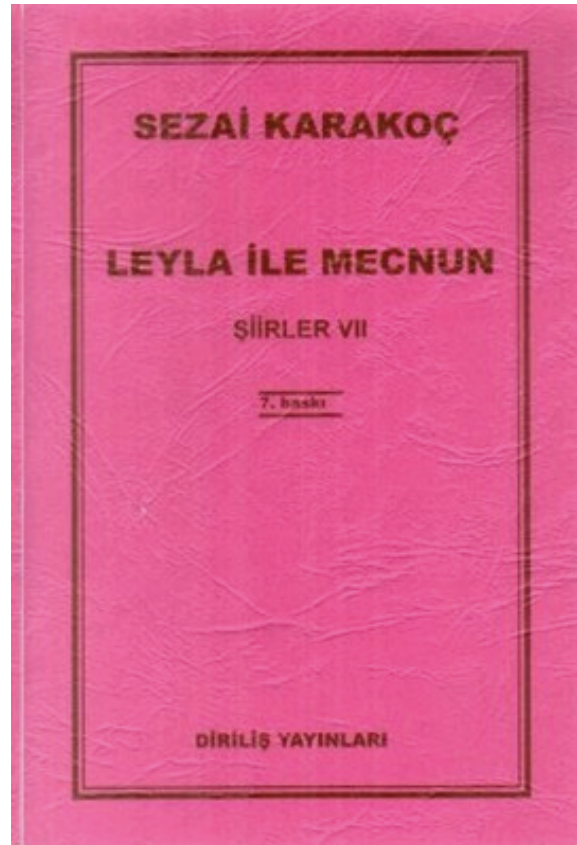
Üçüncü bölüm, çöl destanı veya çöl güzellemesi diye niteleyebileceğimiz bir girişle başlar ve bir bakıma sebep-i telif/yazılış gerekçesi sayılabilecek uzunca bir konuşmayla devam eder. Şairin kuşkusu başlıklı kısımda sebep-i telif, tıpkı kadim şairlerin edasıyla, yer yer de modern bir mantıkla dile getirilir. Buradaki belirgin farklılık, "sebeb-i telif" in giriş bölümünde değil de üçüncü bölümde yer alışıdır. Şair, bu kısımda Leyla ile Mecnun hikâyesi nazmetmede haklı bir üne erişmiş üç şairi, Nizâmî, Molla Câmî ve Fuzûlî'yi zikreder. Bu şairlerin sözleri üstüne söz söylemenin zorluğunu vurgular. Bu zorluk, sahici olmakla birlikte şairane bir teveccüh olarak anlaşılabilir. Çünkü eski şairlerde de önceki şairlere yönelik övgü dozu yüksek ifadeler hep vardır ve daha ziyade bir iltifat mahiyeti taşır. Çünkü bu övgünün ve aşılmazlık ifadesinin ardından şair, kendi şiirinin gücüne vurgu yapmayı ihmal etmez. Eskilerden farklı olarak Sezai Karakoç'un bunu yapmadığını, bir övgüye yönelmediğini söyleyebiliriz. "Parantez" başlıklı kısımda, eleştirilere cevap verisi de günümüz okuyucusuna ilginç gelse de bu tavır klasik şairlerin tavrından pek farklı değildir. Üçüncü bölümün hikâye kısmına oranla biraz uzun olan giriş kısmından sonra asıl hikâyeye dönüş yapılır.

Bu bölümde de olaylar Mecnun üzerinden yürür. Bu kısım, yenilikler ve özgün yönler barındırmaktadır. Bu arada Mecnun çölde bir bilge hâline gelmiştir. Ayrıca Mecnun üzerinden anlatılanlar hep gelmesi beklenen "Rahmet Peygamberi"ne işaret etmektedir âdeta. "Buradan şairin, günümüz insanının âdeta çölleşmiş kalplerinin bu rahmet peygamberinin mesajına ne kadar da susuz olduğunu ifade etmek için bu hikâyeyi vesile kıldığı sonucunu çıkarabiliriz." O, belki de sırf bunu yapmak için bu çöl hikâyesini bize anlatır. Bununla birlikte üçüncü bölümde bir acele sezilmektedir. Klasik örneklerde, belki de şifahi geleneğin bir uzantısı olduklarından, uzun uzadıya anlatılan olaylar burada hızlandırılmıştır. Mesela Leyla'nın başka biriyle evlenişi, Mecnun'un babasıyla annesinin

ölümü bize birkaç dizeyle haber verilir. Sanki şair bu tavrıyla, bu konular üzerinde durulmayıp asıl anlatılana odaklanmamızı ister.

Hikâyenin sonu, dördüncü bölümde nazma dökülür. Kısa bir bölümdür; ölüm olarak görünen ve aslında ebedî diriliş olan bir final. Sezai Karakoç'un düşüncesini yansıtan bir final vardır burada. Hikâyenin sonunda Mecnun da Leyla da birer ışığa dönüşerek göğe süzülür. İki ışık gökte buluşur.

"Fakat baktım bu ölüm değil diriliştir
Tabiatı aşan bir bildiridir
(...)
Anladım onlar ölmediler
Ölüm adına
Ölüm maskesini takınarak
Dönüştüler bir ışığa" ♀

EDEBİYAT YAZILARI 1

Metehan ERDOĞMUŞ

12/C

Sezai Karakoç'un sanatını, şairliğini ve şiir dünyasını anlamak için ilk elden tabii ki şiir külliyyatına başvurulmalıdır. Ancak bu konuda biz okurların işini biraz daha kolaylaştırırsa kendisinin, poetikasını bizzat kendi yazmış olmasıdır. İşte, *Edebiyat Yazıları* bahsettiğim bu poetik metinlerin yer aldığı kitabın adı. Üç ciltten oluşan eserin ilk kitabından bahsetmeye çalışacağım. Kitap "Medeniyetin Rüyası, Rüyanın Medeniyeti Şiir" alt başlığıyla yayımlanmış. Karakoç'un bu eseri, üç ana konu etrafında özetlenebilir. İlki "sanat"tır. Yazarın üzerinde en çok durduğu ikinci konu "şair", üçüncüsü ise "şiir ve gelenek ilişkisi"dir.

Sanat

Sezai Karakoç, sanatı metafizik bir zeminde algılar. Konuya pozitivizm, Marksizm ve kapitalizmin metafiziği hafife almasını eleştirmekle başlar. Ardından metafizik ve soyut kavramlarından ne anladığını açıklar. Sezi Karakoç metafizik ile İslam inancını kastederek: "Bizim anlayışımızda metafizik, temel bir kavram, bir ilkedir, anlayış ve görüştür. Bizim metafiziğimiz Tanrı ve ahiret inançlarıyla şahdamarında gürül gürül canlı bir kan gibi akan bir metafiziktir; İslam uygarlığının temel ilkesi olan mutlaklık âleminin bu dünyaya penceresinden görülen manzarasıdır. Bu dünya, aslında o dünya metnine bir çıkma, bir dipnotudur." (s. 9)

Sezai Karakoç'a göre çağdaş metafizik, İslam'ın dirilişi vasıtasıyla Rönesans'ın yol açtığı problemi giderebilir. Hayatın Rönesans'la birlikte uzaklaştığı metafiziğe, metafiziğin de uygarlığa yaklaşması gerektiğini düşünmektedir.

Sezai Karakoç'a göre Hristiyan sanatında, önce sanat, din için kullanılmak istenmişse de giderek din, sanat için kullanılmıştır. "Oysa İslam'da din ve sanat, birbiriyle ilişkili, fakat bağımsız kurumlar olarak kendi fonksiyonlarını icra etmişlerdir." (s.18)

Şair

Sanatkârın anlayışı çağlardan beri hakikat ve ebedîlik üzeredir. Sanatkâr Tanrı'yı arar. Bununla birlikte yazılarda sanatkârın, şair sıfatıyla daha da özelleştirildiği gözlenir. Dante, Şeyh Galip isimleriyle başlanıp klasik Yunan edebiyatına gidilir ve metafizikle bağ kurulur: "İlyada ve Odise, öğünün din anlayışı içinde, değişmez alın yazsının oluşumunu iç kesitleriyle veren bir destan. İnsan psikolojisi bu kesitlerim iç cidarlarıdır. Yunan trajedyası, bütünüyle, insan hayatında hüküm sahibi olan kesin Tanrı iradesinin ilah adlarına bölünerek perde perde ve makam makam değişimlerini sergiler. İradenin kördüğümleri ve açılımlar. Eski Yunan'da, tapınaklar, ilahların tiyatrosu, tiyatrolarsa, halkın tapınağıdır.

Eski Yunan sanatında, alinyazısı düğümlerine fazla eğiliş, fizikötesini gölgeler. Ama fizikötesi, kulisten ya da sahnenin üstünden de olsa nefes alışlarını duyurur hep.”(s. 26)

Kitapta yer alan “Şair” adlı bölümle beraber sanatkarın şairle özdeşleştiği görülür. Karakoç’a göre şair, hakikatle temas halinde olmalıdır. “Mutlak”la başını diri tutmalıdır. Bunu açıklarken peygamberin şairleri olduğundan ve İslam’ın şiiri reddetmediğinden bahsedilir. Sahabeden şairlik yönü bulunan Hz. Ebubekir, Hz. Ali, İbn-i Abbas ve Hasan bin Sabit örnek gösterilir.

Şiir ve Gelenek

Kitabın “sanat” ve “şair” konularından sonra, “şiir” konusunu yoğun biçimde işlediği görülür. Bu konu etrafında önce eski ve yeni şiir karşılaştırması yapılır. İmge, naat ve gelenek kavramları ele alınır. Sezai Karakoç, sözü, kendi ülküsü olan diriliş ile bağlayarak noktalar.

Eski şiirin önemli bir şubesi olan “naat” ile gelenek bahsine giriş yapılır. Sezai Karakoç, naat bölümüne şöyle başlar: “İnsanın ufku mümindir. Müminin ufku Peygamber. Peygamberin ufku da, mutlak gerçeklerim habercisi, her peygamberi şahsiyetinin katlarında bir yaprak gibi bulunduran son Peygamber... Peygamber nasıl insanın ufkuysa, naat da şiirin ufkudur.” (s.103)

Naat aynı zamanda geleneğin içinde de özel anlamı olan bir türdür ve sanatın hangi doğrultuda gideceğini belirten bir öneme sahiptir. Sanatın, şiirin hangi doğrultuda ilerleyeceği gelenekle beraber ortaya konmuş olup eser verenler gelenekle doğruldukça kendi misyonlarını daha iyi kavrayacaklardır.

Sezai Karakoç, şairin genel çizgilerini ve şiirin oluşumunu “pergünt üçgeni” dediği üç ilkeyle anlatır: ilk olarak “Şair, kendi kendisi olmalı.” daha sonra “Şair, kendine yetmeli.” ve en son olarak da “Şair kendinden memnun olmalı.” Karakoç’un, genel anlamda yukarıda bahsettiğimiz bütün özelliklerden hareketle şiirlerinde, bu üç oluşumu tamamladığını söyleyebiliriz.

SEZAI KARAKOÇ'UN HİKÂYELERİNDE DİRİLİŞ KAVRAMI

Ömer İhsan GÜNAY
10/A

Sezai Karakoç'un Hikâyeciliği

Sezai Karakoç, hikâye ile alakalı görüşlerine "Romanla Hikâyenin Arası Açılıyor" başlıklı yazısında yer verir: "Ne roman bir hikâyenin bir türevi ne hikâye romanın bir logaritmasıdır. Aralarındaki fark, bir kat sayı farkı değil, bir genişlik ve derinlik ayrılığı da değil, bir biçim farkı hiç değil, bir panorama ve bir perspektif farkı da değil, bir varoluş, bir öz farkıdır." (Karakoç, 2007: 56). Bununla birlikte Karakoç, roman ve hikâyenin aralarında bir "doğum akrabalığı" olduğunu ve "birbirlerine yakın noktalardan" doğduklarını ifade eder (Karakoç, 2007: 56). Karakoç, yazısında salt hikâyenin üzerinde durmaktan ziyade, hikâye ile roman arasındaki ilişkiden bahseder. Sezai Karakoç, biri 1978, diğeri 1982 yıllarında olmak üzere iki hikâye kitabı yayımlamıştır. Bunlar *Meydan Ortaya Çıktığında* ve *Portreler* adlı kitaplardır. Karakoç, hikâyeci olma özelliği ile ön plana çıkan bir sanatkar değildir. Daha ziyade düşünce adamı veya şair olma vasıflarıyla toplum nezdinde kabul görmüştür. Zaten yazar bu tarihlerden sonra yeni bir hikâye kitabı yayımlamamıştır. Yayımlamış olduğu bu iki kitapta toplam on yedi öyküsü vardır.

Karakoç'u diriliş düşüncesinin kurucusu olarak düşünürsek eğer, onun bu düşüncelerinin aksettği alanlar olarak vermiş olduğu bütün edebî türler ayrı bir önem ihtiva etmektedir. Bu türler içerisinde elbette ki, düşüncelerin açıkça dışarı vurumunu sağlayan nesrin önemli olduğu düşünülmektedir. Bu nedenle Karakoç'un hikâyeleri, fikir arka planı oluş-

turması nedeniyle önem arz etmektedir. Karakoç, hikâyelerinde üslup ve konu bakımından kendine has bir duruş sergilemiştir. Hikâyeleri, metafizik öğelerle çevrili "diriliş" yüklü metinlerdir. Bu yönüyle anlam katmanları bakımından yoğunluk arz eder ve felsefe yüklüdür.

Diriliş Düşüncesi

Diriliş düşüncesi, Sezai Karakoç'un fikriyatında büyük öneme sahiptir. Yazdığı tüm eserlerde düşüncesinin sistematüğünü bizlere açıklamaya çalışmıştır. Ona göre diriliş, insanlık tarihinin önemli değişim dönemlerinde meydana gelmiş ve gelecekte yine olabilecek somut bir gerçekliktir. Diriliş, Karakoç için hakikati ararken izlediği yol, kurallar ve üstleneceği sorumluluklardır

Karakoç, dirilişi şu şekilde ifade eder: "Diriliş bir sevgi devrimidir." Sevgi öğretilerinin temeli, peygamberlerin öğretilerine, İslam öğretisine, Kur'an öğretisine, onların sevgileriyle yaratıcının sevgisine ulaşma yoludur. İnsanlığı kurtaracak güç, sevginin kendisine yerleştiği gönüllerde yeşerecektir; yüreğinde aşk ve sevgi taşımayan insanlar, yeni bir dünya kuramayacaklardır. Karakoç, "diriliş"in özgür bir ses olduğunu, özgürlüğün sesi olduğunu hatta özgürlüğün ta kendisi olduğunu söyler. "Diriliş, bir özgürlük kültürü ve uygarlığıdır. Doğu ve Batı kültürlerine karşı özgürdür diriliş kültürü. Hakikat uygarlığı olan İslam'ın yeniden açan özgürlük çiçeğidir diriliş kültürü." Çünkü Sezai Karakoç Allah'a inanan insanın özgür olduğuna inanır. Kişi ancak Allah'a inanarak özgür kalabilir. Nef-

sini saran yapma tanrılara ve tanrılaştırılmış insanlara karşı insanı ancak Allah'a olan inancı koruyabilir. Dirilişin ne olmadığını ise şu cümleleri ile açıkça ortaya koyar Karakoç: "Ne kapitalizmin sömürüsü ne Komünizmin terörü ne Batıcılığın anarşizmi ne taklitçiliğin ezberciliği diriliş eyleminin özelliği olabilir. Ve ne hile ne de pasiflik. Ne reklam ve ne de propaganda. Tüm bu tanımlamalardan hareketle diyebiliriz ki "diriliş" kavramı, Sezai Karakoç'un düşünce sistematığının ve fikirlerinin temelini oluşturur. Sezai Karakoç, diriliş düşünce sistemini kendine özgü yepyeni kavramlarla inşa eder. "Diriliş ekolü, diriliş akımı ve diriliş hareketin"e dönüşür zamanla bu fikirler. Bir mimari eser gibi zamanla tasarladığı bu yapıyı inşa eder. Yazdığı eserlerin isimlerinde bunu görebiliriz. *Sütun* ile *Yapı Taşları ve Kaderimizin Çağrısı* bu yapının başlıca elemanlarıdır.

Karakoç'un Hikâyelerinde Diriliş Düşüncesi

Sezai Karakoç, "İz" adlı hikâyesinde bir "diriliş eri"nin serencamını anlatmaktadır. Kahramanımız "diriliş" göstermek suretiyle medeniyeti savunmaya çalışır. Hikâyede geçen ev sembolü yer yer değişik anlam örüntüleri üzerinde yoğunlaşmaktadır. Kahramanımız aslında harabe hâle gelen şehirde bulunan evi sürekli olarak onarmaya, onu ayakta tutmaya çalışmaktadır. Ev, okuyucunun zihninde pek çok karşılık bulur: Medeniyet, örf, âdet, gelenek, tarih, kültür, ilim, sanat, insanlık fıtratı, vb. "Diriliş eri"nin mücadelesi zaten harabe hâlini alan bir şehirde bir tek evi ayakta tutma ideali değildir. O, tüm her şey yok oluyorken, modernizm insan fıtratını bozmaya devam ederken, insanlar değerlerinden uzaklaşır olmuşken, "diriliş eri", tüm bu değerlerin ayakta kalması için bütün gücüyle mücadele etmektedir: "Evin duvarlarını onarıyordu. Düşen taşları yerine koyuyor, eskiyen tahtaları değiştiriyor, kayan pervazları düzeltiyordu. Ama ev, eski ev olmuyordu bir türlü. Bitmez tükenmez bir yıkım içindeydi ev. O yıkıldıkça adam onarıyordu. Ama onarım, yıkılışı durduramıyordu. Onarım, yıkılıştan geride kalıyordu hep. Evle adam arasında bir inatlaşma sürüp gidiyordu adeta." (Karakoç, 1995: 48). Adam, kimsenin kalmadığı bir kentte tek başına bir "diriliş eri"ne yakışır mahiyette sonuna kadar mücadelesini

sürdürmektedir. Hiçbir zaman umutsuzluğa düşmemektedir. Her ne olursa olursun savunma yapacağına ve direnç göstereceğine olan inancı tamdır. Adam o kadar idealist ve dava adamıdır ki yanında veya yakınında bir ikinci kişi olmadığından dolayı kendisine arkadaş olarak kendi gölgesini seçmiştir. Hikâyeye farklı anlam katmanlarından oluşmaktadır. Farklı okumalar ışığında farklı yorumlar ve temalar ortaya çıkabilmektedir. Ancak biz hikâyede diriliş düşüncesinin izlerini aradığımızdan hikâyeye bu pencereden bakmayı ve değerlendirmeyi uygun bulduk.

Hikâyeye genelinde modernizmin yıkıcı etkisi ve bu yıkıcı etkinin çepeçevre sarıp sarmaladığı, insanları varoluşsal sorunlara iten nedenler eleştirilmekte ve bunların karşısına antitez olarak diriliş düşüncesi konumlandırılmaktadır. Diriliş düşüncesi bir ev veya adam üzerinden anlatılmaya çalışılmaktadır. Hikâyede, diriliş düşüncesinin birlikte hareket etme ve cemaat olma fikri işlenmektedir. Tek başına mücadelenin olumlu sonuç getirmeyeceği, kolektif hareket ederek daha sağlam bir mücadele yöntemi benimseneceği vurgulanmaktadır, "diye düşündü, adam." (Karakoç, 1995: 48-49).

Sezai Karakoç, "Bülbül" adlı hikâyesinde, bülbül sembolizasyonu dâhilinde doğumdan itibaren bir insanın hayatını anlatmaktadır. Hikâyenin kahramanı bir bülbüldür. Hikâyede bülbülün yani insanın hayat karşısında doğum ile birlikte başlayan mücadelesi ele alınmaktadır. Annesini kaybeden bülbül, onun gelmesini uzun bir süre bekledikten sonra artık hepten umudunu kesmiştir. Yapayalnız kalmıştır. Ancak daha sonra annesini kaybetmesi onu çok üzmüş ve derin bir yalnızlığa itmiştir. Kahramanımız içine düştüğü yalnızlık hissiyatıyla kendini bir bunalımın içinde bulur. "Bunalım onu düşüncelere götürüyor, düşünceler bir aydınlık getiriyor, bir yüceliş, bir aydınlanış git git ruhunu kaplıyordu." (Karakoç, 1982: 115). Kahramanımız içine düştüğü bunalımdan sıyrılmayı başarabilmiştir. Aslında suyun bulanıklaşması, ardından bazı taşlar yerine oturmuş bir şekilde eskisinden daha sağlıklı olmuştur. Bunalımın kendisini sevk ettiği derin düşünceler, onun ruhunun aydınlığa kavuşmasına vesile olmuştur. Bu bir diriliş ruhunun nişanesidir.

ŞAHDAMAR/KÖRFEZ/SESLER

Tülay GÖNDER
11/D

Şahdamar/Körfez/Sesler şairin eserlerinin birleştirilerek, kronolojik sıraya göre, Diriliş yayınları tarafından basılmış hâlidir. *Körfez* ilk olarak 1959, *Şahdamar* 1962, *Sesler* ise 1968 yıllarında yayımlanmıştır. Bilhassa bu kitaptaki şiirlerinden hareketle Sezai Karakoç, İkinci Yeni şairi olarak kabul edilmiştir. *Körfez*'de 1953-1959 yıllarında Türk Yurdu, Papirüs, Dost, Değişim gibi dergilerde yayınlanmış şiirler yer alır. Üç kitabın müstakil ve son hâli olan bu kitap kendi içinde 3 bölümden oluşur. İlk bölüm olan *Şahdamar* kısmında 19, ikinci *Körfez* kısmında 26, üçüncü ve son bölüm olan *Sesler*'de ise 13 şiir vardır.

Kitap, "Bu adam o adam gelip gider / Senin ellerinde rüyam gelip gider / Her affın içinde intikam gelip gider / Bu şiirimi anlayınca beni anlayacaksın" dizelerinin geçtiği "Kar Şiiri" ile başlar. Kar şiirinde insan-doğa-Tanrı denklemine bir tutkuya ve adanışa şahitlik ederiz. Zannımca yazar, bu şiirde anlaşılmayı ve keşfedilmeyi istemiştir. Sezai Karakoç kendini şiiriyle ifade etmiş, karın ona uyandırdığı hisleri farklı bakış açısıyla yansıtmaya çalışmıştır. Aslında baktığımızda kış, şairin unutamadığı çocukluk günlerini barındıran mevsimdir. 10 yaşındaki Sezai Karakoç'un paltosuz, hatta ceketsiz olarak uzak mesafedeki okula yarım metreyi geçen karda bata çıka gidişini de hatırlatır. Belki de Sezai Karakoç yaşantısını farklı yollarla bu şiire geçirmek istedi. Ayrıca yazarın belirttiği "her affın içinde bir intikam yatar" cümlesinde hiçbir insanın affedici olmadığını, sadece öfkesini tatmin ettikten sonra kabullenışı ifade etmek istemiştir.

Yazarın bir diğer şiiri olan ve serbest şiir tarzında yazılan "Şahdamar" şiirinde dikkatimi çeken "K harfi üzerine yemin edersiniz" cümlesine baktığımda "K" harfinden kastının kemaliz, komünizm veya başkasının fikriyle Kur'an-ı Kerim olabileceğini düşündüm. Ayırı-

ca son bölümlerde geçen "Bununla beraber üzülmeyin bizi biliyoruz / Gün gelecek toprağın altına uzanacağız / Her gece beş sularında sizi / Toplar damarlarımızın içinde bekleyeceğiz" mısralarda, intikam sezmişken, yazar bu sözler hakkında "Burada kastettiğim birlik ve beraberlik çağrısıydı, bir intikam değil." der. Anladım ki diriliş, tek olana birlik olarak gitmekmiş meğer!

Son olarak Sezai Karakoç'un en bilinen, üzerinde en çok konuşulan, onun fikir ve estetik tutumunu ifade eden şiirlerinden biri olan "Balkon" üzerinde kısaca durmak istiyorum. Bilindiği gibi geleneksel mimarimizde balkon yoktur. Balkon hem kelime olarak hem de mimari olarak Batılaşma ile kültürümüze geçmiştir. Bu yüzden balkonun, aslında Batılaşma serüvenimizi veya bize gelmiş -şiirin ima ettiğiyle "içimize sokulmuş"- Batı'yı temsil ettiği söylenebilir. Burada ki temsil, aslında balkonun bütün kötülüklerin müsebbibi olarak görülmesinden değil; bütün yaşadıklarımızın içi ve dışı arasında kurulan karşıtlığın somut göstergesi olmasındandır. "İçimde ve evlerde balkon / Bir tabut kadar yer tutar" mısralarında görüldüğü gibi şiirde çok açık olmayan bir biçimde şiirin iç ve dış olarak iki karşıt durum şeklinde örgütlendiğini görmek mümkündür. İç, evin içidir; dış, evin dışıdır veya şiirde dışın temsilcisi olarak evin dışarıya çıkan tarafı yani balkondur. Evin içi güven huzurdur. Oysa balkon güvensizliği, tehlikeyi ve korkuyu çağırır. Bunu, şiirin sözlerinden anlamak da mümkündür. Aslında Sezai Karakoç'un gelenek vurgusuna rağmen imgesel ve farklı okumalara açık olması yönüyle modernist bir yanı da vardır. Yazımı "Balkon" şiirinin son bölümünü paylaşarak sonlandırmak istiyorum. "Bana sormayın böyle nereye / Koşa koşa gidiyorum / Alnından öpmeye gidiyorum / Evleri balkonsuz yapan mimarları".

MEHMED AKİF

Işıl Berra KÜÇÜK
11/D

Sezai Karakoç, Mehmet Akif isimli kitabında Akif'in hayatını, kişiliğini, çevresini ve sanatını ele alır. Karakoç, Mehmet Akif'i yazarken onun hayatı, yaşadığı dönem ve şiirleri etrafında bir nevi düşünce okuması ve ruh çözümlemesi yapar. Bu durum onun karakterini oluşturan çocukluk yıllarından başlar. Abdülaziz'in tahttan indirilerek damarlarının kesilmesi, yeni padişahın devleti toplamaya çalışması ve ardından patlak veren 93 Harbi, Akif'in zihnini şekillendiren anlardır. Akif eğitimi Abdülhamit'in eğitim planı içerisinde almış, burada hem Batı kültürünü hem de klasik kültürü öğrenmiştir.

"1908'de Meşrutiyetin ilan edilmesi ile birlikte Akif'in hayatında 1918'e kadar sürecektir yeni bir dönem başlar. Bu dönem 'Mütefekkir Akif' dönemidir." der Mehmet Pektaş. Meşrutiyetten sonra birçok görüş ortaya atılır. Akif ise kendini İslamcılık cereyanı içerisinde bulur. Şiirleri yazıları ve çevirileri ile halkı uyarmaya, İslam'a bağlanmaya çağırır fakat cevap alamaz. İstiklal Savaşı'nda da İslamcı ruhun varlığına değinir. Lakin savaş sonrasında üst üste yapılan devrimlerin amacı Akif'i hayal kırıklığına uğratar. Mısır'a gider ve yıllarca dönmez. Hastalanması üzerine Türkiye'ye döner ve burada vefat eder.

Sezai Karakoç, bu kıymetli eserinde Akif'in şiirlerinden de bahseder. Akif'in şiirleri İslam ve realite kavramları ile özetlenir. Sezai Karakoç Akif'in şiirini anlayabilmenin en iyi yolunun onu Yahya Kemal ile bir bütün olarak düşünmek gerektiğini savunur. "Bu şairler aynı medeniyetin şairleri oldukları halde Doğu ve Batı olarak birbirlerinden ayrılırlar." (s.48) "Yahya Kemal, çizdiği dünyayı, gelecek için yapıyor ve yakın bir aksiyonu hedef tutmuyor. Mehmet Akif ise genç nesillere, içinde bulunulan durumu çizerek, bir yön ve yol gösteriyor. Açık bir ödeve çağırıyor." (s.49)

Karakoç, kitapta Akif'i XX. yy.'ın en büyük iki din ve metafizik şairi olan Claudel ve Eliot'la da karşılaştırır. Karakoç Akif'i bu şairlerden içtimai problemleri ele alışı ile ayırıyor. Kitabın sonunda toplumun kendi değerlerinden soyutlanmasın-

dan yakınıyor ve şu sözleri söylüyor. "Türkiye'de son yıllarda yoğunlaşan 'yerli' ve 'millî' vurgusu belki iyi niyetle Batılı odaklara ve uzantılara karşı gündeme getiriliyor olsa bile toplumdaki algılanması 'İslam birliği' ve ümmet bilinci akidelemize zarar verme potansiyeli taşımaktadır." Tam da bugünlerde Akif'i Sezai Karakoç'un gözünden okumaya muhtacız. Yazımı Üstat Sezai Karakoç'un şu sözleri ile tamamlamak isterim. "Akif milletin malı olmuş ve milletin içinde kök salmıştır. Akif'in ruhu dirilmiş ve genç nesillere sinmiştir. Akif toprağa verilirken duvarlara tutuna tutuna gezen biz çocuklar, bugün bu yeni Akifler ordusu, ona sesleniyor ve diyoruz ki boşuna yaşamadın, boşuna savaşmadın ve boşuna ölmedin." (s. 55). ✓

MEVLANA

Efsun TACER

11/D

Bu yazı vasıtasıyla Sezai Karakoç'un *Mevlana* kitabından bahsedeceğim. Kitap toplam 15 bölümden oluşuyor. Bölümler oldukça kısa ve bu 15 bölüm haricinde yazar *ek* adını verdiği bir kısım oluşturmuş. Ek kısmına çok değinmeden size kitaptan genel olarak bahsedeceğim.

Öncelikle Karakoç için Mevlana'nın bazı tanımlarından bahsedelim. Sezai Karakoç'a göre "Mevlana bir düşünür, bir filozof değildir, şair değildir. Hakikatin, varlığın sırrı olan temel hakikatin tercümanıdır. İçselleştirip bu hakikati seslendirmede şiir onun için bir araçtır."

Kitapta direkt olarak Mevlana, Sezai Karakoç'un ağzından şu tasvirle çıkıyor karşımıza: "Ölüme, hayata, zamana yenilmeyen insan." (s.7) Burada üzerimizdeki etkisinin hâlâ yaşıyor olmasından bahsettiğini düşünüyorum ve tabii ki başta onun üzerindeki etkisinden. Ancak her şeyden önce en başa dönüp Mevlana'ya geçmeden evvel Karakoç birçok âlimden bahsediyor. Mevlana'nın babası ve babasının dönemindeki Moğollarla Anadolu mücadelesini başlangıç olarak kabul edebiliriz yazara göre. Dökülen kanlar, insanların tutunuşu birçok cümleyle yazar tarafından anlatılmış. Mevlana'nın büyüüşü bu dönemde geçiyor. Mevlana'nın alacağı manevi eğitim babasının çevresiyle oluşuyordu. Bu sebeple Muhyiddin Arabi büyük rol oynuyordu.

Karakoç 'un sözleriyle Arabi bir köşeye çekilmek yerine ülke ülke dolaşıp bilginleri aramış ve yeni bir şeyler öğretmek için çok çabalamıştı, birçok âlim gibi.

Daha sonra Mevlana'nın öğretim dönemi başlar ve Mevlana Seyyid Burhaneddin'in maneviyatı altına girer. Bir yandan ilim insanları Anadolu'nun her bir tarafına gönderiliyordu bir yandan da Mevlana yöneticilerle ilişkisini kesmeyerek Anadolu'yu, birçok âlimle beraber Moğollara karşı hazırlamıştı.

Bu kitapta bizim için en önemli yer, fark edileceği üzere Anadolu'dur. Anadolu'daki en önemli görev eğitim ve öğretimdi. Mevlana da hem zihin ve akla hitap eden ilimleri öğrendi hem de manevi ilimleri tahsil etti. Bu sırada halk, Moğollar altında ezildi. Ve bunun en önemli sonucu moral çöküşüydü. Bu savaştan sonra zulüm altında bir görev başladı. Mümkünse Müslüman olmalarının yolu aranmalı, manevi silahlarla donanmalıydılar. Vezirler Mevlana'yı ziyaret ederek ondan bu süreçte güç aldılar.

Peki, bu mücadeledeki Mevlana düşüncesi ne idi? Karakoç da tam olarak bu soruya bir cevap oluncasına Mevlana'nın Moğolların ileride Müslüman olacağını sezmesini, Moğollara karşı bakış açısını, *Fih-i Mafih*'te görebiliyor olmamızdan bahsediyor. Ve yine Mevlana'nın başlangıcındaki baskın güçlerden biri Gazza-

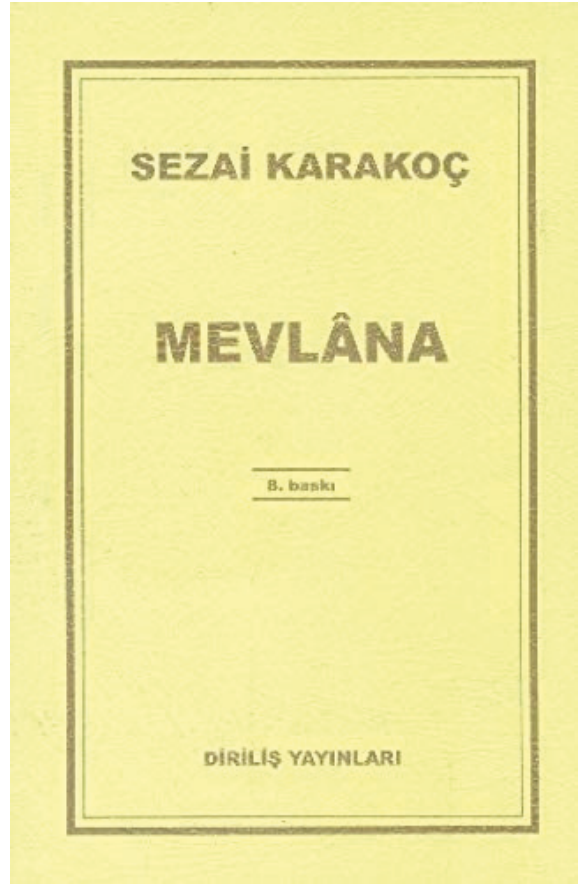
li'ye değinmeden geçemiyor Sezai Karakoç. Gazzali, İslam milletini ruh ve zihin sağlığına kavuşturdu. Bu yüzden "Gazzali 'kafa' dünyasının sembol hocalarından biri iken Arabi 'ruh' dünyasının baş pirlerindendi." (s.29)

İmanın tehlikeye düştüğü noktalarda beliren ışıklardı bunlar Karakoç için. Fark edildiği üzere en çok değinilen kısımlar ilim insanları. Kitabın içinde birçok kez araya giren yazar bize bu sembolleri ve pirleri yakından tanıtıyor. Gelelim **Mesnevi'**ye. **Mesnevi'**nin yazılışı Mevlana'nın "Ben şiir söylemiyorum benim konuşmam böyledir." demesiyle başladı. Güneşin doğuşundan batışına kadar söylüyor, Hüsameddin Çelebi ise yazıyordu. Büyük bir esere göre oldukça kısa ve öz bir açıklama. Bunun gibi Karakoç, eserleri çok net bir şekilde tanımlamış.

"**Divan-ı Kebir**, Mevlana'nın adeta kendinden geçerek ve sanki yine kendine söylediği şiirler." "**Mesnevi**, şimdiki zaman ve gelecekteki dostlara hikâyeler, görüşler öğretmek için hazırlanılmış temel kitap." "**Mecalis-i Seba** ise belli topluluğa sesleniş yedi vaaz ve nasihat bütünüdür." Ayrıca Sezai Karakoç 'a göre nesirden şiire, konuşmadan yazmaya geçiştir.

Birçok âlimin yanında Mevlana'nın yol dostuna değinmeden geçemezdim. Kısaca bahsedecek olursak Sezai Karakoç, "Gönül yolu söz konusu olunca birincisinin kendi varlığını duyması için ikinci bir gönlün gözükmesi şart haline geliyor." (s.36) şeklinde bir ifade kullanmış. Mevlana'nın bu ikinci gönül arayışının Şems-i Tebrizi ile son buluşu, aynı ruhun iki yüzü, bir elmanın, bir olmanın iki yarısı diye bahsedilişi okuduğumda hoşuma giden yerlerden biriydi.

Sonuç itibarıyla aşına olduğumuz bir konuyla bitirmek istiyorum. Hepimiz biliyoruz ki Mevlana en çok "Gel, gel, yine gel! Ne olursan ol yine gel!" sözüyle tanınıyor. Birçok araştırmacıya göre bu söz Mevlana'nın değil bir İran şairinindir. Karakoç bunu kabul etmemekle birlikte eğer ona ait değilse bile "O'nun yoluna ve düşüncesine uyan bir düşüncüyü içermektedir bu şiir." (s.60) şeklinde yorumlar. Ama bu sözün birtakım insanlar tarafından başka yöne çekilmesi ile yazar "Mevlana 'Olduğun gibi kal!' demiyor; 'Gel, değiş!' demek istiyor." (s.62) diyerek bu durumdan ne kadar rahatsız olduğunu uzun bir şekilde anlatıyor. /

YUNUS EMRE

Livanur EĞİLMEZ

11/D

Sezai Karakoç'un kendi anlamsal dünyasında yazma ihtiyacı duyduğu şairlerden biri de Yunus Emre'dir. Ona olan bakışı ile diğer şairlere bakışı arasında belli başlı farklar vardır. Bu incelemeyi yazmasının gerekçelerinden biri kendi idealler dünyasında oluşturduğu İslam hümanizmasının en başat aktörlerinden birinin Yunus Emre olmasıdır.

Sezai Karakoç "Çevre" adını verdiği ilk bölümde, Anadolu coğrafyasının kaderiyle ilgili meydana gelen olayları ve bu çevrenin içinde yetişmenin insana kazandıracağı özellikleri vurgulamıştır. Anadolu için "zeytin altı yaşayış"ı ifadesini kullanan Karakoç, bu ifadeyle uzun bir medeniyetin müjdesini verir. Her ne kadar bu dönemde Moğol ve Haçlı istilaları bu kutlu yürüyüşü durdursa da Selçuklu medeniyeti İslam inancının ilk tohumlarını Anadolu topraklarına ekmiş gibidir. Karakoç, Selçuklular için "halktan kopmamışlardı, halkın içinden aydınlanmışlardı" derken İslam inancının ortaya koyduğu perspektifi anlatır. Mevlana, Hacı Bektaş-ı Veli, Hacı Bayram Veli ile Yunus Emre Anadolu'nun bu yüzyıldaki önderleridir. Anadolu'nun yeniden kuruluşunda Mevlana Celâlettin Rumi metafizik planın mimarıdır. Moğol ve Haçlıların açtığı yaraları sağaltabilecek ruh, Mevlana'nın Anadolu'ya getirdiği metafizik ruhtur.

Yunus Emre çağının çok ötesinde bir düşünce ve inanca sahiptir. Şiir zarının ilk çevresine ölüm duygusunu yerleştirmiştir şair. Daha sonraki katmanlarda Allah sevgisi,

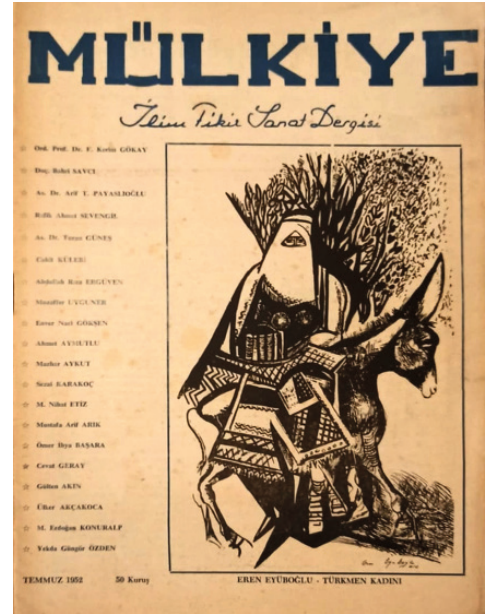
peygamber sevgisi, sahabe-i kiram, veliler, büyük tasavvuf erbabına, Anadolu ermişlerini anlattıktan sonra namaz, oruç, iyi ahlak gibi İslam'ın temel unsurlarına yer vermiştir. Karakoç, Yunus'un şiirleri için "İnsana İslâm'ı telkin eden bir ruh atmosferinin içine sokar." der.

Üzerinde duracağımız son bir nokta Molla Kasım adlı şeriat bilgininin Yunus'un şiirlerini okuması ve değerlendirmesi olayı. Molla Kasım bir ırmak kıyısında oturur ve şiirleri okumaya başlar. Bin şiir okur ve bunları şeriate aykırı bulur, bunları yakar. Sonra bin şiir okur onları da uygun bulmaz, uygun bulmadıkça suya atar. Üçüncü bin şiirin birinci şiirinde kendisinin bu merhametsiz hükmü ima eden bir şiirle karşılaşır. Bu sefer hatasını anlar ve geriye bin şiir kalmış olur. İşte, insanların okuduğu şiirler bu şiirlerdir. Fakat yanan ve suya atılan şiirlere acımanın yeri yoktur. Çünkü bu şiirleri de kuşlar ve balıklar ezberlemiştir. Molla Kasım'ın, 2001'inci şiirde kerametli şiire rastlamasının arkasındaki gerçek, "Yunus'un şiirleri belki tek tek ele alınırsa şeriatla bağdaşmaz gibi görünen şiirlerin bütünü göz önünde tutulursa keramet denecek ölçüde İslam'a ve onun şeriatına uyacağı gerçeğidir." Son olarak Yunus Emre'nin şiirleri İslam'ın sesi olmaktan imtina etmez bir dile sahiptir. Hürdür, ruhu gürbüz, çizgisi keskindir. Çağını bilen, çağdaşına öncülük eden, çağını aşan ve geleceği öngören yanılla bitimsiz bir ruhla hala nefesini bugün bile hissettiğimiz bir renge sahiptir.

RAIN PRAYER

Sezai Karakoç
Çeviren: Eray Akpınar

Skies had been bright, heretofore I came;
Either I'm in the dark about clouds
Or clouds expect something from my name.
Life is a death; love is an abyss,
Skies had been bright, heretofore I came.
I cognize only the rain, and the pavement,
One, drops onto my forehead;
I stay on the other, staring at the firmament.
Neither the town nor the vessels redolent of the waters,
I cognize only the rain, and the pavement..
Somehow, was beguiled my mother at the first night,
She clothed me with a glamoured shirt, it was found out.
Here, the skies shan't bridle my tongue,
Thunders haven't calmed in my deep inside.
Somehow, was beguiled my mother at the first night.
As if from an empty tomb a soul has gone out,
There exists a dead silence in sight,
Whatever came to me came from the heavens divine,
Whatever did to me did the clouds above,
As if from an empty tomb a soul has gone out.
Thanks, the crowds are unaware
Of gazing at the rain, behind the glazing,
Fortunately, from one to another, there a difference lies
-If flowers of heaven for one, for tother it's infernal blazing.-
Thanks, the crowds are unaware.
If we went for rain prayer, confidants,
Clouds would be torn, weather would breed,
There no longer a chance nor a provision survives
It was nothing to rule the skies.
If we went for rain prayer, confidants!
Skies had been bright, heretofore I came;
Either I'm in the dark about clouds,
Or clouds expect something from my name.
Life is a death, love is an abyss,
Skies had been bright, heretofore I came.

YAGMUR DUASI

Ben geldim geleli açmadı gökler;
Ya ben bulutları anlamıyorum,
Ya bulutlar benden bir şeyler bekler.
Hayat bir ölümdür, aşk bir uçurum.
Ben geldim geleli açmadı gökler.

Bir yağmur bilişim, bir de kaldırım:
Biri damla damla alıma dğer;
Dğerinde durur göze bakaram.
Ne yelir, ne deniz koşan gemiler:
Bir yağmur bilişim, bir de kaldırım.

Nedense aldannış ilk gece anem,
Bir kadın gülmüş güldürmüş bana.
İşte vurmadı gökler bana gem,
Dinmedi içinde kopan fırtına.
Nedense aldannış ilk gece anem.

Biri çıkmış gibi boş bir mezardan,
Ortalıkta ülem sessizliği var.
Roma ne geldiyse geldi yukardan
Bana ne yaptıysa yaptı bulutlar,
Biri çıkmış gibi boş bir mezardan.

İyi ki bilmiyor kalabahklar
Yağmura bakmayı cam arkasından,
İnsandan insana çıkür ki fark var;
— Birine cennetse birine zindan —
İyi ki bilmiyor kalabahklar

Yağmur duasına çıksaydık dostlar,
Bulutlar yarılr hava açrdı.
Şimdi ne ihtimal, ne de imkân var.
Göze hükmetmekten kolay ne vardı,
Yağmur duasına çıksaydık dostlar!

Ben geldim geleli açmadı gökler;
Ya ben bulutları anlamıyorum,
Ya bulutlar benden bir şeyler bekler.
Hayat bir ölümdür, aşk bir uçurum
Ben geldim geleli açmadı gökler.

Sezai KARAKOÇ

LİLA OR LUNA

Umut Barış BİNGÖL
12/C

Gündüzler aldı ismini benden,
Gözlerin bir sarhoş portresi ayazda.
Huşu içinde galip hesaplar, günahlar perde
boyuysa,
Zikrim uzaklara hırçın dalgalardan taş du-
varlara
Fikrim riyasız şu yetime, hayalsiz bütün du-
alarına
Secdemi saçlarından ördüm bir düş kırıklı-
ğından,
Sana tutundum ateşten dallar çiçek açma-
dan,
Batan bir geminin adı yalnızlıksa kaptanı bo-
ğulmadan
Gece ilen gündüz bir düş uğruna sen olma-
dıkça;
Denizler yarılrsa yüreğimden kavuşamam
sana,
Nefsim, nefesim noksan
Ve sen olmadıkça tek duam bertaraf olsun
dağlar,
Yine de kavuşamam ben sana

MEKTUP

Sıla ERÖZ
Mezun Öğrenci

çocuk kalsaydım keşke
o zamanlar
Allah'la arama dünya girmemişti
kalbimi yalnızca kaybolan oyuncaklarım kıra-
biliyordu
koşarken
adımlarım gurur yerine taşlara takılıyordu
bayram heyecanı uyutmuyordu yalnızca
çocukluğum
büyümek hiç güzel değil
öğrenmek, bilmek karalıyor kalbi
boya kalemlerinde siyahı kullanmazdın
bilmezsin sen
zaten bilme
omuzlarına babanın elleri değil
günahların konuyor sadece
ayakkabının bağcıklarının düğümlemesiyle
değil
kelimelerin düğümlemesiyle
düşüyorsun insanlıktan
boya kalemlerinin gücü yetmiyor
ölümün kararttığı toprağı yeşertmeye
kaybetmek nedir bilmezsin sen zaten bilme
bir tek şiirle düşünüyor
yüreğinin gölgesi avuçlarıma
şiirlerden tutabiliyorum ellerini
kirpiklerindeki tuzdan ufalanır
gülüşlerin dağarcığıma
içimde alaca bir umut yeşerir
elimi bırakma
ben büyüdüm ama
buralı değilim
kaybolurum.

BİR YÜZÜNCÜ AD

Eray AKPINAR
Mezun Öğrenci

kirlenmez dudakları ekmek öpen çocuğun
akşam olmaz onun diz kapaklarında
gözleri kâbustur, akşamdır, karacadır
saçları kesilse ıslaktır, kıştır, alacadır
kuşları sorsanız peşlerinden koşuyor
haziranda çocuk
hüznü hâlâ çiçek sanıyor
gitmeklerin kenarında duruyor
suya yansıyan bir yüz biçilmiş ona
bu yana geliyor çocuk
korkarak kaçtıkları seçilmiş ona
gittikleri geldiğine benziyorsa
elleri ıslanır, mevsimin kurakları
uzakları artık ayaklarına yetmiyorsa
en taze ekmeklerden kirlenir dudakları
elifbayı, sakızları, takkeli bakkalları
sarı çiçeği, kıratları, arpa boyları
sabah oluyor, henüz kimse yakmadı ışıkları
şadırvanda ağlamıyorsa bir çocuk
kirlenir dudakları
binasız, çirkin, yarım bir bozkır
apansız, argın, çocuğun boynunda
bilmiyordu kuşları mavilere kovalarken:
yazgısı koşarak kaçtıklarının koynunda
dudaklarında bir parça çocukluk kaldıysa
eğil
ayakların hâlâ ona gidiyorsa
ekmek sana dargın değil

DAHA ERKEN

Şevval KURTBAŞ
10/D

İncir ağacının gölgesi kadar serin ruhu
Sessizliğine gömülüyordu yavaşça
Sahipsiz kalmıştı Ege kıyılarında
Kök salmıştı oraya, yerleşmişti ya da
Kalmak için çok geçti, gitmek için daha erken
Kökleri kayaların arasından yeşeriyordu dün-
yaya
Bekliyordu ruhunun da yeşermesini mutlulu-
ğa
Ruhunu dinlendireceği yerler işgal altında
İncirler çiçek açana kadar bekleyecekti oysa
Kalmak için çok geçti, gitmek için daha erken
Ruhunu ve kalbini bırakmıştı bir köşeye
Artık sadece bedenlen vardı hayatta
Ruhu ve kalbi incirleri bekliyordu bir kuyuda
İncirler çiçek açmayacaktı ama
Gitmek için çok geçti, kalmak için daha erken

MAVİ YORGAN KARA TOPRAKTA

Nefise YILMAZ

12/D

Avuç içlerimde asılı yalnız cıvıltılar
Yıldırım düşer parmaklarıma
Kemiğimden sıyrılıyor bilincim
Beyaz libasla
Her şeye dargın hislerim
Bana darılmamıştı henüz
Vakti gelince
Duracaktı bir gece vakti
Ya ben bitecektim
Ya da mavi yorgan kara toprakta
Seçmedim seçildiğimi bilmeden
Oysa en başından beri ben(d)im
Sebebi her şeyin
Seçilenim
Bilmem umutlanarak yaşamayı
Diri topraklarda kan güderim hep
Yılan görsem boynunda ellerim
Cahilim bilmem öldürmeyi
Ölümse çekiyorum
Bir hayat borçlu bana
Kanla bulanmış namlular
Kalbim toprak ben kahverengi
Ne de yakıştı serçeye susmak
Kalbim toprak
Gözler kapalı
Ben kahverengi
Bir güler yüz
Bekliyorum gelmeni

KAFES

Damla Destina DEDEOĞLU

12/C

Yakılıp savruldum ben,
Küllerimden doğdu harlı ateş.
Soludukça yayıldı dumanın,
Soludukça kesildi aldığım her nefes.
Tutsak düştüysem ne çare,
Bir mahkûmu korkutur mu alıştığı kafes?
Ve yakılıp savruldun sen,
Küllerinden yine doğdu harlı ateş.
Soludukça yayıldı dumanım,
Soludukça kesildi aldığın her nefes.
Tutsak düştüysen biçare,
Bir masumu korkutur elbet yaşadığı kafes.
Oysa benim kafesten tek uçuşumdu bu,
Senin ise defalarca kez.

ÖLÜM KASİDESİ

Muhammet Kürşat ORHAN

12/B

Şu hasretim olmasaydı, bu özlemim olmasa
Yaşamaya değer mi sonunda ölüm olmasa
Karanfiller, zambaklar ve laleler, papatyalar
Gözümde olmaz değeri bir dal gülüm olmasa
Yollarımı kuşatsa da zevkler ve güzellikler
Ne anlamı kalırdı ki şu varışım olmasa
Yağsa da üzerime kıymetli taşlar, yakutlar
Var mı bir zerre faydası mezar taşım olmasa
Sanki bir kilit vurulmuş ruhumun hududuna
Hiç tutsak kalır mıydım ben şu bedenim olmasa
Söndüremez hiçbir şey içimde yanan ateşi
Göğsümü aşkla dolduran şu nefesim olmasa
Ne bir kederim kalırdı, ne de bir yaş dökerdim
Bana acılar yaşatan şu kafesim olmasa
Her sabah tekrar tekrar açar mıydım gözlerimi
Ebediyen yumacağıma hevesim olmasa
Üzerimden eksik olmaz gamlı, kara bulutlar
Sana kavuşacağım o bir tek günüm olmasa
Vallahi de yaşanmaz hiç, billahi de yaşanmaz
Ah şu ölüm, ah şu ölüm, ah şu ölüm olmasa

AH SEN

Sena İÇİN
11/B

Şafak sökmeden ay
Yine bir kasım
Damdaki kırlangıçlar
Göç eder akın akın
Odamda bir vazo
İçinde kasımpatılar
Bir tablo ıslıl ıslıl
Sen diyorum ah sen
Masada bir bardak
Yarım kalan çay
Yine bir kasım
Sen diyorum ah sen
Alev, özü yüreğimin
Bencillik bedenim
Ferdâniyet ülkesinin
Ters lalesiyim
Hücum eder damlalar
Kalkamam yataktan
Sen diyorum ah sen
Bulanık her yer neden
Yine bir kasım
Ne yol ne yordam
Sarıp sarmalar boyun borcu
Altı çizili sözleri özlerimin
Benim sırrım kalır
Gözlerini gözlerim
Vapurlar kalkar
Saat beş buçukta
Valizim odada
Yine bir kasım
Ve ben gidiyorum

SOKAK LAMBASI

Nursima PEKER
11/B

Hem varsın hem yok
Hem yakınımdayım hem uzağımda
Sana geliyor muyum belki
Senden gidiyor muyum kesin
Yalnız sokak lambası gibi titriyorum
Seni duyuyorum
Ama sana ışık veriyor muyum emin değilim
Yalnız sokak lambası gibi üşüyorum
Varlıkla yokluğun tam ortasında
Yaşıyor muyum belki
Ölüyor muyum kesin
Bir kuşluk vakti açılıyor gözlerim
Sallanan perdenin ardından tek görünen
Yalnız sokak lambası
Tıpkı bir serçe gibi titriyor
Işığının vurduğu kar taneleri uçuşuyor
Çocukluğu anımsatıyor
Birbirini kovalayan çocuklar
Birdenbire yok oluyor hatıra
Işığım sönüyor belli
Köprüden önce son çıkış
Seni görüyorum, aydınlıktasın
Ama seni aydınlatan o ışık ben miyim bilmiyorum
Cevap da aramıyorum
Artık bir ışığım var mı emin değilim
Sana koşuyorum
Ama ben gitmiyorum
Yol kayıyor ayaklarımdan
Olduğum yerde kalıyorum nefes nefese
Yalnız sokak lambası gibi titriyorum
Karanlığa gömüleceksin
Ben gitsem sen
Sokak lambası gitse şehir
Belki de biz öyle sanıyoruz
Artık hiçbir şeyden emin değiliz çünkü

MÜNACAT

Vahdettin Oktay BEYAZLI

Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmeni

Rabbim:
bağla dilimi
nefsimi çöz at
kurtar aklın sarkacından
ve bir yer kat
bana hikmet burcundan
varlık eşyasının

tövbe kapısını senden
bilirim ki
tutmaz hiç kilit
sabrımla sükutumu
sen güncel tut
ne ki aczim benim

uğrasın zaman aşımına
her gün/ahım
muhkem kıl kalbimi
kapılmasın dünya dalgasına
omzumda yüküm çok
imanımı sen bileyle benim

hakikat perdesi aynamı süsler
gönle inen sükunla
ve yolumu istikamet üzere
çeviren ulülelbab
kaldırıp son defa vurmak için
pişmanlık kapısına
dev gibi bir gürzü içimden

dünya safrasını döker
kaburga kemiğimden vurulduğum zıpkın
amentüye yer aç

göge ağsın kuşku pınarım
şeytan sapması dizimde dermansızlık
hürriyetim sana esirliğimdir
bilirim

fethi oyum oyum hicreti
muştula Rabbim
mağara sanrısı başımda aklım
kurusun yetimi güldürmeyen
yongası canın
som sevinçle geleceğim
yeter ki çağır dört dağ başından
yekinirim beşincisine

duayla ondu onulmaz yaram
tağut soluğundan kalma
kühüne varmak sırrın ve galebe çalmak
anti İslamcılara
çiğne gururumu yok et
sınav kağıdına beni
yanlış başlattığı için

tökezler ayaklarım darülaşkta
ne çok zordur insana
ancak kendiyle olmak
mümin kelle koltukta
eşkali belirir şehri sömüren
acıdan mürekkep sakinlerin

en çok sen yakınsın ve yakışırsın
yama tutmaz çocuk kalbime

DİRİLİŞ ERİ

SEZAI KARAKOÇ
PANELİ METİNLERİ

“İncedir billurdandır yoktur gölgesi Türkiye’de”

DİRİLİŞ ERİ SEZAI KARAKOÇ'UN BİR SANAT ESERİ MAHİYETİNDEKİ HAYATININ ANA HATLARI

Elif KOTAN

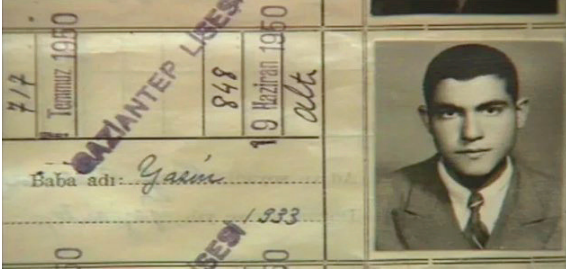
11/B

Sezai Karakoç'un hayatını sanatından ayrı düşünemeyiz. Aslında bir yazarı, düşünce insanını anlatırken hayatı, sanatı şeklinde ifade ederiz ancak Sezai Karakoç için bu durum tam tersidir. Çünkü onun sanatı, hayatıdır. Onun hayat anlayışı ile sanat anlayışı arasındaki bağ çok kuvvetlidir. Sanatını icra ederken de hayatını ve düşüncelerini bizlere aktarır. Onun düşüncelerini, sanatını, böyle büyük ve çok yönlü bir düşünce insanını anlamak, anlatmak ne zor iştir. Çünkü onu anlamak için ilk peygamberden başlayarak insanlığın dönüm noktalarını bilmek gerekir. O; milletin önünde yürüyen bir öncü, diriliş eridir ve sadece yaşadığı çağa değil kendinden sonraki çağlara da ışık tutar, ilham olur. Karakoç'un idealize ettiği şair tipi, aslında bize kendi şahsiyetini yansıtır. O; şairi milletin değerleriyle barışık, zulme rıza göstermeyen ve bir zümrenin insanı olmaktan imtina eden yüksek karakterli bir şahsiyet olarak tanımlar. Ben de bu yazımda onun bir sanat eserine benzeyen hayat hikâyesini dile getireceğim. Sezai Karakoç, 1933'te Diyarbakır'ın Ergani ilçesinde sade bir ailenin çocuğu olarak dünyaya gelir. O, çocukluğu bir dünya cenneti olarak görür. "Çocukluğumuz" şiirini de bu düşüncelerle yazar. Sanatından hareketle hayatını tanımladığı bu şiirini paylaşmak istiyorum.

Annemin bana öğrettiği ilk kelime
Allah, şahdamarımdan yakın bana benim içimde
Annem bana gülü şöyle öğretti
Gül, onun, o sonsuz iyilik güneşinin teriydi
Annem gizli gizli ağlardı dilinde Yunus
Ağaçlar ağlardı, gök koyulaşırdı, güneş ve ay mahpus
Babamın uzun kış geceleri hazırladığı cenklerde
Binmiş gelirdi Ali bir kır ata
Ali ve at, gelip kurtarırdı bizi darağacından
Asya'da, Afrika'da, geçmişte gelecekte
Biz o atın tozuna kapanır ağlardık
Güneş kaçırdı, ay düşerdi, yıldızlar büyürdü

Çocuklarla oynarken paylaşamazdık Ali rolünü
Ali güneşin doğduğu yerden battığı yere kadar kahraman
Ali olmak bir hedef her çocukta
Babam lambanın ışığında okurdu
Kaleler kuşatırdık, bir mümin ölse ağlardık
Fetihlerde bayram yapardık
İslam bir sevinçti kaplardı içimizi
Peygamberin günümüzdeki sahabeleri biz çocuklardık
Bedir'i, Hayber'i, Mekke'yi özlerdik, sabaha kadar uyumazdık
Mekke'nin derin kuyularından iniltisi gelirdi
Kediler mangalın altında uyurdu
Biz küllenmiş ekmekler yerdik razı
İnanmış adamların övüncüyle
Sabırla beklerdik geceleri
Şimdi hiçbirinden eser yok
Gitti o geceler o cenk kitapları
Dağıldı kalelerin önündeki askerler
Çocukluk güzün dökülen yapraklar gibi

Bu şiire bakıldığında iki üç kavramın Sezai Karakoç'un düşünce yapısını oluşturduğunu görebiliriz. Bunlar şah damarından yakın Allah, bu bilgiyi öğreten anne, Hz. Peygamber, herkesin dilinde dolaşan mısraların sahibi Yunus ve bir rol model Hz. Ali. Şiirde de görüldüğü üzere onun anne ve babasının kişiliği üzerinde büyük bir tesiri vardır. Annesinin derin terbiyesiyle ruha yerleştirilen diriliş ateşinin fitili, babanın geceleri aydınlatan terbiyesiyle tutuşturulmuştur. Küçük yaşta okuma sevgisi ile tanışır. Okumak onun için varlığın sebebi hikmetini anlamak için yol göstericidir. Okuma, çocukluğunun başında tadına doyum olmayan bir uğraştır. Savaş yıllarına denk gelen ilkökul yıllarından sonra ortaokulu Maraş'ta okur. Sezai Karakoç, Büyük Doğu dergisiyle ve Necip Fazıl ile bu yıllarda tanışır. "Maraş çocuk yüreğimin ateş aldığı yer. Belki ondan önce rüya âlemi gibi bir iç dünyanın sahibiydim. Derinliğe aday bir dünya..." sözleriyle Maraş'ı anlatır. Liseyi

Gaziantep'te okur ve bu yılları okumak, yazmak ve düşünmekle geçirir. Lise birinci sınıftayken küçük ağabeyi ölür. Bu, onun hayatıdaki tek gerçek olan ölümle ilk yüzleşmesidir. Bu olayı hatıralarında şöyle anlatır: "Ağabeyimin ölümünün eklenmesi sürekli bir hüznün yüreğimde konuk olmasına sebep oldu." Bu hüznün onun peşini hiç bırakmayacaktır. Yaşadıkları onu edebiyata iter adeta. Bundan sonra şiirin iflah olmaz sevdalı olma yolundadır. Lise yıllarından sonra felsefe ya da ilahiyat okumak istediğine karar verir. Ancak burslu okumak için siyasal bilgileri seçmek zorunda kalır. Ankara Siyasal Bilgiler Fakültesini kazanır. Ama kanaatimce felsefe okumasa da büyük bir mütefekkindir, ilahiyat okumasa da bir bilgedir. Ben ölümünden sonrasıyla ilgilenen bir doktorum diyecek kadar...

Bu sırada İstanbul'a gitmeye fırsat bulur. Büyük Doğu dergisinin idarehanesine gider ve orada üstat olarak gördüğü Necip Fazıl ile tanışır. Bu noktada, sanat bilhassa şiir vadisinde beraber yol almış olduğu Necip Fazıl ile müşterek fikirler ve hassasiyetler taşıdığı görülür. Onların dostlukları, davalarında birleşir. Edebî kişiliği bu süreçte oluşmaya başlar. Üniversitedeyken şiirler yazmaya devam eder ve birkaç şiirini çeşitli dergilerde yayımlar. Sezai Karakoç, sanatın hayatı nasıl zengin, canlı ve anlamlı kılacağını okuyarak ve yazarak ortaya koymuştur. Monna Rosa'yı 19 yaşında yazar. "Meyveler sabırla olgunlaşmış." 19 yaşında bir insan bu mısraları nasıl yazar? Şiir, Hisar dergisinde yayımlanır ve çok beğenilir. Üniversiteyi bir yıl gecikmeli olarak bitirir. Bunun nedeni Necip Fazıl'ın onu bitirme sınavları zamanında Büyük Doğu için İstanbul'a çağırmasıdır. Onun idealleri, hayatının her alanına yön verir. Şairlik tarafı iyice ortaya çıkan Sezai Karakoç, 1956 yılında maliye müfettiş yardımcılığı görevine başlar ve Büyük Doğu'nun kültür ve sanat sayfasını

yönetmeye koyulur. Annesinin ölmesi onu çok etkiler. Hatta on yıl sonra yazdığı Hızır'la Kırk Saat şiirinde de bu olayın izleri görülür.

Behçet Necatigil şairin üç burcundan bahseder: gurbet, hasret ve hikmet. Sezai Karakoç'un burcu, hikmettir hiç şüphesiz. Yaşadıklarını şiirlerinde yansıtan Sezai Karakoç'un malzemesi hayatıdır. Pazar Postası'nda Edip Cansever'in Materyalist şiirini eleştiren bir yazı kaleme alır. Sezai Karakoç, söz konusu yazısıyla o dönemde epeyce devam eden bir yazılar zincirinin başlatıcısı olmuştur. O, farklı bakış açısıyla edebiyata yön vermiş bir şairdir.

Sezai Karakoç'un görüşleri ve eserleriyle ortaya koyduğu anlayış göz önünde bulunduğunda, onun metafiziğe dayalı bir sanatı takip ettiği bellidir. Şair, metafizikle İslam inancını kastederek. "Bizim anlayışımızda metafizik temel bir kavram, bir ilkedir anlayış ve görüştür. Bizim metafiziğimiz, Tanrı ve ahiret inançlarıyla şah damarında gürül gürül akan bir metafiziktir. İslam uygarlığının temel ilkesi olan bir mutlaklık âleminin bu dünya penceresinden görülen manzarasıdır. Bu dünya aslında o dünya metnine bir çıkma, bir dipnotudur." Sezai Karakoç, insanımızın şuur kazanması ve benliğine dönmesi için Diriliş adını verdiği bir sistem geliştirmiştir. Edebiyat, Sezai Karakoç'un diriliş perspektifinin bir nevi başlangıç noktası ve onun felsefesine göre kendini inşa etmenin bir yoludur. Sezai Karakoç, her toplumda şairin vazifesi olduğuna inanır. Bu vazife, milletin değerlerini anlamak ve millete ihtiyacı olanı vermektir. O, şairi bir idealin insanı olarak görür. Şair, adanmışlıktır. Şairlik; millete, hayata mana veren değerlere ve sanata adanmaktır. Onun sanatına kaynaklık eden yegâne şey de hakikat medeniyeti olarak tanımladığı İslam'dır. Diriliş düşüncesi çevresinde Diriliş dergisinde yazılar yayımlamaya devam eder. Tüm faaliyetlerini İslam'ın savunması olarak görür ve hayatının sonuna kadar bunun için mücadele eder. Düşünce dünyamızın bu velut ismi, 16 Kasım 2021'de Hakk'a yürür. Ancak eserleriyle, duruşuyla, müstesna bir sanat eseri niteliğinde olan hayatıyla, zamanın ötesine gönderdiği selamla, şu gök kubbenin altında bıraktığı hoş sedayla ölümsüzler kervanına, kendi kavlince diriler arasına katılmıştır diyebiliriz.

SEZAI KARAKOÇ'UN SANAT, ŞİİR, ŞAIR VE GELENEK GÖRÜŞÜ

Nisa Ceren DELİOĞLAN

10/D

Cumhuriyet Dönemi Türk edebiyatının en üretken isimlerinden olan Sezai Karakoç, ortaya koyduğu farklı türden eserleriyle her kesimden insanın dikkatini çekmiş ve takdirini kazanmıştır. Gerek ilk eserlerini yayımladığı yıllarda, gerekse sonraki dönemlerde geniş bir etki alanı oluşturmuştur. Karakoç'un bilhassa şiir ve düşünce yazıları üzerinden oluşturduğu bu etkinin temelinde, şüphesiz kendine mahsus bir sanatçı kişiliğinin gücü mevcuttur. Onun sanatçı kişiliğini, yani şiir, şair ve gelenek düşüncesini ele alacağımız bu yazıda; kendisinin sanatçı tavrını barındıran *Edebiyat Yazıları*'dan referans almaya ve genel anlamda şiire bakışını ortaya koymaya gayret edeceğiz.

Edebiyat Yazıları üç kitaplık kısa bir seridir aslında. Fakat buna rağmen üç bin kitapla eş değerdir içindekiler. Çünkü bu üç kitapta Karakoç; sanata, sanatçıya, kültüre, geleneğe, şiire, şaire, edebiyata dair görüşlerini yoğun bir biçimde ortaya koyar. Daha genel tabirle kendi şiir evrenini ve hakikat anlayışını bu yazılar üzerinden okura sunar.

Sanat, dünya içinde yeni bir dünya kurmaktır. İnsanın kendi yaratılış sırrını aradığı bir alandır. Sezai Karakoç da bu düşünceden hareketle sanatı, önce metafizik bir eylem olarak ele alır. "Öteki dünya" kavramının üstünde durur. Ölümü, üzerinde yaşadığımız dünyayı anlama olarak görür. "Öteki dünyayı anlamayan, gerçekte bu dünyayı da anlamamıştır. Ölümü görmeyen, hayatı da yaşamamıştır. (...) Hayatımızı yöneten ilke, sadece, zekâ değildir; zekânın güçlenmiş ve olumsuzluklardan olanca arınmış akıl, ondan daha güçlüsü gönül ve hepsinden daha

güçlü, ruhumuz vardır." (Karakoç, 2012: 9) cümleleriyle bunu ifade eder. Metafizikle İslam inancını kastederek. Metafiziğin, hayatın ve dinin bir bütün olduğunu söyler. "Evet, hayatımızı metafiziğe ve metafiziği uygarlığa birleştirmeliyiz. Dinin içindedir o. Din de onunla kucak kucağıdır. Öyle ki, bizim anlayışımızda, din, uygarlık ve metafizik, birbirine kopmaz bağlarla kenetlenmiş, birbiriyle iç içe geçmiş, birbirinden ayrılmaz, somut bir hakikat bütünü, yaşantısı ve tarihidir." (Karakoç, 2012: 11) diyen Karakoç; Rönesans ile ortaya çıkan modernizmin, kutsala verilen önemi azaltmasına karşı çıkar, kutsallığın önemini vurgular.

Sanat, onun için, sanatçının Tanrı'yı taklit etmesidir. "Sanatçı, işi, Tanrı'nın yaratışını taklide yeltenme cinsinden bir iş olmakla birlikte, O'nun gibi yoktan var edici değildir elbet. Onun işi, yaratıştan bir yaratış çıkarmak, varlıklardan yeni bir varlık, var olanlardan yeni bir var olan türetmektir." (Karakoç, 2012: 13). Sanattan hareketle sanatçıya bakışını da açmak gerekir Karakoç'un. Sanatçı, ona göre "Bilmediğimiz bir dünyadan, bir kaza sonucu, dünyamıza düşmüş bir yaratıktır. Yani fizikötesi yaşantılı bir kazazede"dir. (Karakoç, 2012: 23). Sanat eseri ise "Fizikten bir kurtuluş, fiziktötesine bir çıkış noktası ararken ileri atılan bir köprü ucudur." Allah tarafından insana verilen en büyük meleke ile sanatçı, yaratışın taklidiyle sanat esri meydana getirir.

Keskin çizgilerle belirlediği ve aynı zamanda bir diriliş eri olarak ele aldığı şairi, Karakoç, *Edebiyat Yazıları*'nda bizzat tanıtır. Tabiatı muhakkak tanınması gereken şairin, nesneyle

de hesaplaşması gerektiğini belirtir. Bu hesaplaşma bazen dövüşle bazen de uzlaşma ve barışla olacaktır. Şairin bireysel bir varlık olmasının yanı sıra toplumsal bir tarafının olduğuna da inanır. "Evet, şair, milletin sözcüsü, yorumcusu ve gerekirse yol gösterevidir. Şair, milletin kalbidir. Atan nabızı, çarpan yüreğidir. (...) Şairi olmayan millet, yok demektir. Şairlerini görmeyen millet, kendini görmüyor, şairlerini yaşamayan millet, yaşamıyor demektir." (Karakoç, 2012: 54). Bu cümlelerden de anlaşılacağı üzere şairin birçok vasfının yanı sıra millete karşı taşıdığı daha büyük sorumlulukları mevcuttur. Onun şiirlerinde yer alan dinî, millî ve ahlaki özellikler, milleti yaşayan bir şairin özelliğidir. Her insan gibi şair de muhakkak sağlam bir ahlaka sahip olmalıdır.

Şiir gibi şairin de zor anlaşılır olduğuna inanır Karakoç. Ona göre şair, diriliş düşüncesi bağlamında da bir misyona sahiptir. "Bizce şair 'diriliş günü' adamıdır. İsrail'in ve Cebail'in adamı." diyerek şaire ve dolayısıyla da şiire kutsal bir merteye belirlemektedir. Karakoç'un şairi tanifi bununla sınırlı değildir tabii ki. **Ateş Dansı** kitabındaki "Şair" başlıklı şiirinin ilk iki bölümünü bu bağlamda farklı bir tanif olarak düşünebiliriz.

"Tart kaderini kuş uçuşlarındaki hafiflikle
Bülbül ötüşüyle gül açılımındaki arzuya
Deniz altı kırmızı ve yeşil yosunla
Ateşle hayatının her anındaki atomu
Formülü Cebail'in cebinde olan iksirle

Ve sen şairsin kelimeler ülkesindeki bilge
El salla fosfordan daha ısımış bir umut
Zeytinden daha yeşil bir muştı
Daha sakın palmyeden defneden
Bir çağıyla tükenmeyen"

Şiiri, bir millet sanatı olarak sayan Karakoç'a göre şiirin sezgisel ve eğitsel tarafları vardır. Sanatın Tanrı'ya bakan tarafında şiir yer almaktadır. Şiirin, ruh pencerelerini Allah'a açtıkça şiir olacağına inanır. Bu açıklamalardan sonra Sezi Karakoç'un, şiirin nasıl oluştuğu tezine geçebiliriz artık. Üstat, bunu "pergünt üçgeni" dediği üç ilkeyle anlatır. İlk olarak şair, kendi kendisi olmalıdır. Bunun tek yolu değişmek, başkalaşmaktır. Şairin sanatına kattığı bir şeyler muhakkak olmalıdır. İkinci

olarak şair kendine yetmelidir. Şaire yetecek olan, şair olma yolunda ilerlerken tadına baktığı realite lezzeti değil, kendinin nefis, zarif öz benliğidir. Üçüncü olarak şair, kendinden memnun olmalıdır. Karakoç'a göre en tehlikeli fakat gerçekte en sağlam olan ilke budur. Eser, şairini mutlu etmelidir. Şairini mutlu eden şiir, tabii ki okurunu da milleti de mutlu edecektir.

Genelde edebiyat, özelde ise şiir tamamen gelenek işidir. Bunu, Sezai Karakoç'un bütün şiirlerinden az çok çıkarabiliriz. Ancak gelecekte sabit kalmaz ve hep yeniliğin sınırlarında da dolandır. "Gelenek, şairi ilkin şiire götürür." Şairin, geçmiş şairlerle diyalog kurabilmesi hatta şiiri bütün hâlinde sevebilmesi için gelenekle bir bütün olması gerekir. Bunu başardıktan sonra artık kendini klasik dönem şairleriyle bir yarışta bulur. Bu yarış şairin kendini anlaması, tanınması bakımından zorunludur. Ortaya koyulan her yeni eser, bir öncekini eskitir. "Aslında, yeni olmak, 'eski'nin sırrını bulmaktır. Çünkü o 'eski', bir nevi ölmezlik kazanmıştır. Şair de zaten o ölmezlik sırrının peşindedir."

Aynı zamanda "Gelenek, şair için en çetin sınav dünyasıdır." Şairi yolundan döndürmek için üstünde bir baskı kurar. Şair direnmeye, var olmaya çalıştıkça yeni bir çelme takar. Buna rağmen Karakoç, geleneği şair için bir kötülük değil, iyilik olarak anlatır. Gelenek, şair için zorunlu bir sınavdır. Ona güven içinde şair diyebilmemiz için geleneğin bu zor sınavından geçmesi gerekir. Gelenek ve şiir, tıpkı gelenek ve şair gibi iç içedir. Değişir ve gelişir. Fakat ölmez. Mutlak varlığını sürdürür. Karakoç bunu "Diriliş Çağında Şiir ve Şair" başlığı altında değerlendirir. Şiir ve şairin hiçbir zaman ölmediğinin ve ölmeyeceğini vurgular.

"Şiir ve şair ölmeyecektir. Çünkü: insan ölmeyecektir. Çünkü. Hakikat ölmeyecektir." Bu cümleden hareketle Sezai Karakoç'un diriliş düşüncesinde ve İslam medeniyeti hakikatinde, şiirin yeri daha iyi anlaşılacaktır. Karakoç'un; ortaya koyduğu şiirle, geleneğin kopmaz bir parçası olduğunu ve hakikati söylemek için şiiri, hayatının merkezine koyan hakiki bir şair/sanatçı olduğunu gönül rahatlığıyla söyleyebiliriz. ✓

SEZAI KARAKOÇ'TA BATICILIK, BATILILAŞMA VE MODERNLİK

İkra ORAK

11/A

İlk yazıları 1950'li yıllarda Büyük Doğu'da yayımlanan Sezai Karakoç'un kurmaca ve edebiyat tarihiyle ilgili eserlerini bir kenara koyduğumuzda düşünce eserlerinin birçoğu Batı felsefesi, kültürü ve modernlik algısıyla ilgilidir. Karakoç, bu algının kılık kıyafetten yeme içmeye; kadın erkek ilişkilerinden inanç ve eğitim sistemine kadar birçok alanda toplumu maalesef ucu uçurum olan bir değişime sürüklediğini dile getirir.

Batı'nın yücelterek bize sunduğu şehirleşme, tabiatı maddeleştirerek insanları doğadan ayırma, kendi doğrularını bize kabullendirme ve dayatma da Sezai Karakoç'un eleştirdiği konulardandır. Onun "börtü böcek" ten bahseden dizeleri Batı'nın bizden aldığı tabiatı geri almak ve tekrar tabiatla iletişime geçmek hasretinin yansımasıdır.

"Ağustos Böceği Bir Meşaledir" şiirinde modern dünyanın doğayı sadece çıkarları için kullanmasını, çıkar sağlamayan her şeyi hor görmesini eleştirir ve Allah'ın yarattığı her şeyde bir hikmet olduğunu savunur.

"Ağustos böceği deyip hor gördüğümüz Minik göğsünde bir koskoca orkestra taşıyan Hiç yere hiçbir şey yaratmamış olanın Bize gönderdiği bir muştucu o yaratık Uyarıcı ve muştucu bir yaratık – Tanrı boş yere bir şey yaratmamıştır Anlayan için muştucu duyan için uyarıcı-"

Karakoç modern Batı dediğimiz medeniyetin birçok "izm"e ihtiyaç duyduğunu ifade

eder. Eğer Batı, iyilikçi ve kendi oluşturduğu modernlik ütopyasının içinde yaşasaydı liberalizm, kapitalizm, sosyalizm gibi tek yönlü düşünce akımlarına ihtiyaç duymazdı. Ona göre eşitlik, kardeşlik sloganlarıyla ortaya çıkan sosyalizm "topyekûn bir zulüm aracı" olmuştur. "

Tanzimat'tan itibaren daha çok hissettiğimiz Batı'nın maddi gücü ile Doğu'yu çiğneme hareketi bize pahalıya mal olmuş, bir kesimi inançsızlığa veya ancak güçsüz, ferî gitmiş bir mum ışığına benzeyen inanca sürüklemiştir. O vakitler düştüğümüz ateş çukurundan çıkmak için bir kurtarıcı olarak gördüğümüz Batı'nın bir kurtarıcı olmaktan ziyade bizi o çukurun içine bizzat atan el olduğunu unuttuk ya da görmezden geliyoruz ne yazık ki.

Tanzimat'tan bu yana yaşadığımız Batılılaşma, Karakoç'a göre "İslam sağduyu ve duyarlılığını yitirip Batı kaplamalı bir Doğu duygululuğu olgusundan başka bir şey değildir."

Karakoç, Batı'nın sömürgeci yüzünün görülmesine rağmen gönüllü olarak boyun eğildiğini şu keskin cümleleri ile anlatır: "Düpedüz, aşağılık duygusuna kapılmış olmamızın en keskin krizi içinde candan ve yürekten Avrupalı olmaya çalışıyor öyle olduğumuzu sanıyor hatta öyle olduğumuzla övünüyorduk."

Sezai Karakoç *Çağ ve İlham* adlı eserinde ise Batı'nın, bize dayatmış olduğu sistemlerle bizi Kur'an ve ibadetten uzaklaştırıp kutsallarımızı bizim için sadece birer sembol hâli-

ne getirdiğini anlatır. Batı'nın Müslümanları "her zaman yeneceği algısı ve onlarda aşâğılık kompleksi oluşturma" stratejisi ile İslam toplumunu teslim alma gayretini gözler önüne seren Karakoç, bu noktada çözümün topyekûn bir "diriliş" olduğunu beyan eder.

Ona göre 3 toplum vardır: Doğu, Batı ve İslam toplumu. Doğu toplumu maneviyata, Batı toplumu rasyonaliteye önem verir. İslam toplumu ise maneviyatı ve rasyonaliteyi dengede tutan toplum biçimidir. O hâlde Doğu ya da Batı tek başına ideal toplum için yeterli değildir. İdeal toplum için İslam'ın sunmuş olduğu modele ihtiyaç duyulmaktadır.

Karakoç'un, Batı'nın Doğu toplumu üzerindeki etkisini anlattığı "Masal" şiiri Batı'nın nasıl bir cezbedici ve yok edici güce sahip olduğunu gözler önüne serer. Şiirde Doğu, baba ile simgeleştirilmiştir, oğullar da birer temsildir. Doğu'daki babanın 7 oğlu vardır. İlk oğulun Batı'ya varması ile başlayan silsile 7. oğul ile biter ama 7. oğul diğerlerinden farklıdır. 6 oğulun da Batı'ya giderken bir amacı vardır. Ancak bu 6 oğul Batı'nın da bir amacı olduğunu unuturlar. 1. oğul Batı'nın güler yüzüyle karşılaşır ama gece olur da Batı'nın gerçek yüzüyle karşılaşınca öldürülür. 2. oğulun gitme amacı bellidir, kardeşinin öcünü almak. Ancak bir kıza rast gelir burada, aklı başından gider, Batı'nın cezbediciliği ile perişan olur. Baba, işin aslını öğrensin diye 3. oğlunu gönderir. Oğlan başlarda ezilir ama sonra bir iş bulur, çalışır, yükselir, Batı'nın maddi büyümesine kapılır amacından sapar, orada bir tanıdığını görünce babasını hatırlar, utanır ve bir çek gönderir babasına. Tabii baba çekin ne olduğunu anlamaz onu yırtar köpeklerle verir oynasınlar diye. 4. oğul gider Batı'ya. Orada okur bilgin olur ancak ülküsünü, ülkesini günü geçmiş bir uygarlık sayarak gerçek uygarlığı bulduğunu zanneder, Batı bilginlerinin kutlamaları arasında silinip gider. 5. oğul şairdir. Batı'ya varır, oranın ruhunu sezer, Batı'nın uçarılığına ve Doğu'nun kaderine dair" trajik ve ağır şiirler tasarlar ve geri dönmek ister ama şiirlerini tekrar ede ede kum gibi erir gider yollarda. 6. oğul Batı kapılarında görünür görünmez "tatlı zehirli sular" la içkiyle tanışır, alışı, geceyi gündüzle karıştırır ve kendisi de bir gün karanlıklara karışır.

"Baba ölmüştü acısından bu ara
Yedinci oğul büyümüşdü baka baka ağaçlara
Baharın yazın güzün kışın sırrına ermişti ağaçlarda
Bir alınyazısı gibiydi kuruyan yapraklar onda
Bir de o talihini denemek istedi
Bir şafak vakti Batı'ya erdi
En büyük Batı kentinin en büyük meydanında
Durdu ve tanrıya yakardı önce
Kendisini değiştiremesinler diye
Sonra ansızın ona bir ilham geldi
Ve başladı oymaya olduğu yeri
Başına toplandı ve baktılar Batılılar
O aldırmadı bakışlara
Kazdı durmadan kazdı
Sonra yarı beline kadar girdi çukura
Kalabalık büyümüş çok büyümüşdü
O zaman dönüp konuştu :
Batılılar!
Bilmeden
Altı oğlunu yuttuğunuz
Bir babanın yedinci oğluyum ben
Gömülmek istiyorum buraya hiç değişmeden
Babam öldü acılarından kardeşlerimin
Ruhunu üzmem istemem babamın
Gömün beni değiştirmeden
Doğulu olarak ölmek istiyorum ben
Sizin bir tek ama büyük bir gücünüz var:
Karşınızdakini değiştirmek
Beni öldürseniz de çıkmam buradan
Kemiklerim değişecek toz ve toprak olacak belki
Fakat değişmeyecek ruhum"

Evet, 7. oğul çözer meseleyi ve bunu da Batı'nın yüzüne haykırır: "Sizin bir tek ama büyük bir gücünüz var: Karşınızdakini değiştirmek."

Tuzak ortada ise görmek gerek.

Eserlerine genel anlamda bakılırsa Karakoç'un, aslında Batı'yı ötekileştirmedeği görülür. Batı da eksik olan bir şeylerin olduğunu bunun hem Batı insanına hem de Müslümanlara zarar verdiğini dile getirir. O ne Batı'nın ayak izlerini takip etmek ister ne de Batı'ya haşince saldırmak. Onun davası, kimliğini kaybetmemektir.

Gündönümü adlı eserinde der ki: "Hâlbuki dava, ruhun diriliş davası, insan ahlakıyla ahlaklanma davasıdır ki, o da İslam ahlakıyla, Kur'an ahlakıyla ahlaklanmak davasından başka bir şey değildir." (Karakoç, 1995: 57).

SEZAI KARAKOÇ VE DİRİLİŞ DÜŞÜNCESİ

Sudenaz TAŞAR

11/D

Edebiyat ve fikir dünyamızın gür sesi Sezai Karakoç, şiirleri ve düşünceleri ile çağımıza damga vurmuş bayrak bir kişiliktir. Diriliş olarak ifade ettiği dünya görüşü ile alakalı onlarca eser ortaya koyan şair, ümmetin birliği ve Müslümanların düşünce dünyaları için çalışmış öncü bir şairdir.

Diriliş düşüncesi İslami temelleri olan bir düşüncedir. Bu bağlamda Karakoç, bir mümin şair olarak üzerine düşen sorumluluğu yerine getirmeye çalışır. İslam dünyası Batılılar tarafından sürekli olarak sömürülmektedir. Batılıların sömürge anlayışından kurtulmak için düşünceden ekonomiye; sanattan, siyasete, dine ve tarihe kadar her alanda dirilişin gerçekleşmesi gerekir.

Diriliş düşüncesinin iki eleştirel boyutundan söz edebiliriz:

1. XIX. asrın ikinci yarısından itibaren gerçekleştirmeye çalıştığımız modernleşme sürecine ilişkin eleştiriler, "dünya görüşünün yıkılması"
2. Batı Medeniyetinin bizatihi kendisine yönelik eleştiriler: Batı Medeniyetini oluşturan dünya görüşünün kökenindeki sorunlar

Varlığın hem fizik hem de metafizik boyutu olan bir bütünlük arz ettiğini vurgulayan Karakoç, Batı uygarlığını inşa eden düşünsel zeminde metafizik kavramının gündem dışı bırakılmış olmasını eleştirir. Bu yaklaşım insana anlamlı bir varoluş düşüncesi sunamamış, insanın anlamını ekonomik ilkeye indirgeyerek, evrendeki yerini anlamlandırmada sağlıklı bir yaklaşım oluşturamamıştır. Bunun anlamı Batı medeniyetini inşa eden dünya görüşünün, bünyesinde birtakım sorunlar taşıdığıdır.

Modern Avrupa medeniyetinin temel krizi ekonomik yahut sosyal değil, bir "dünya görüşü" krizidir. Pozitivizmin ortaya koyduğu "bilimcilik" ideolojisi, sadece sosyal bilimlerde bir meşruiyet krizine yol açmamış, aynı zamanda tabiat bilimlerini de metodolojik sorunlarla karşı karşıya bırakmıştır. Varlığı ölçülebilir maddeyle özdeşleştiren pozitivizm, Avrupa'nın ufkunu "fizikalizm"e indirgemiş, bu ise medeniyetin yerini teknik-teknolojik bir sistemin almasına neden olmuştur. Söz konusu kriz; Avrupa'nın siyasetinde, ekonomisinde yahut eğitim sisteminde değil, öncelikle dünya görüşünde yaşanan bir krizdir.

Diriliş vakiasının hem metafizik boyutuna dikkat çekmekte hem de insanın "düşünce ve duyuşu"ndaki etkinliğini belirtmektedir. Bu yaklaşım varlığın fizik ve metafizik boyutunun, insanın varoluşunun düşünce ve duyuş olarak hatta ruhsal anlamda izdüşümleri olduğu anlamına gelir. Daha da ötesi Karakoç, sadece insanın bireysel varlığının değil, sosyal ve tarihî varoluş durumlarının da kozmik bir bütünlük yaklaşımıyla değerlendirilmesi gerektiğini işaret eder: "Sosyal ve tarihi dirilişleri de bu metafizik dirilişten soyutlayamayız. İniş ve çıkışları, düşüş ve yükselişleri diriliş ruhundan uzaklaşmaya ya da ona yakınlaşma olarak değerlendirmemiz gerekmektedir. Canlanış ve ölüşler olarak yorumlamamız."

Karakoç'a göre varlığını kozmik bir bütünlük içinde idrak edebilen insan varoluşunu sağlıklı bir şekilde anlamlandırabilir ve benliğini bütünlüleyebilir. Böylelikle "insan hem en yüksek din duygusu, hem en yüksek ahlak duygusu ve şuuru hem de en yüksek yaşama çerçevesindeki sevince hep bir arada ulaşır." Dahası sağlıklı benlik duygusuna ulaşabilen insanın hayatının her boyutu bir ibadet değeri kazanabilir: "Toprağı en verimli hâlde işlemek, çocuğu yetiştirmek bir nevi dua gibidir. Yeter ki insan Tanrı yolundan ayrılmasın, zulüm, inkâr, reddin karanlık yoluna sapmasın."

Sanatını diriliş düşüncesi çerçevesinde inşa eder. Karakoç'un diriliş düşüncesi çok geniş bir alanı kapsar. İnanışta, düşüncede, kültürde, edebiyatta, sanatta, ruhta hâsılı her alanda dirilişin gerçekleşmesi arzulanır. Karakoç'a göre: "Diriliş, insanlığın sılasıdır. Hakikatiyle, sanatıyla, ahlakıyla yeniden buluşması yani Tanrı'yla bir daha ayrılmamacasına buluşmasıdır. Tanrı yoluna bir daha kaymamamacasına ayak basması demektir."

Karakoç'un arzuladığı İslam'ın dirilişidir. Bunun için önce düşüncede dirilişin gerçekleşmesi gerekir. "İslam halklarının yeniden kendilerini bulmaları için, her şeyden önce, İslam aydınının gelmesi, onun gelmesi için de bir düşünce dirilişi şarttır." Karakoç; poetik düşüncelerini ifade ettiği "Edebiyat Yazıları"nda; şairin bir diriliş eri, toplumun öncüsü ve sözcüsü olması gerektiğini belirtir ve ona bir misyon yükler: "Bir diriliş eri, piri olmalıdır yeniden şair. Diriliş ruhunun yeni bayrakçısı,

sancaktarıdır. Çağın kulelerine, burçlarına; sesini, bayrak gibi ufukların gönderine çeken adam."

Diriliş, Karakoç'un düşünce dünyasını özetleyen anahtar bir sözcüktür: Diriliş, Karakoç'un öznesi "İslam" olan; inanç, düşünce, ruh ve duyarlılığın yeniden yorumlanarak yapılandırılmasını hedefleyen bir uygarlık tezidir. Karakoç'un düşünce dünyası ve sistemi, diriliş kavramının muhtevasını oluşturma sürecidir. Bu süreç; Karakoç'un çok ciddi ve geniş bir yelpazede okuma, biriktirme, eleştiri ve süzme dönemlerinden geçmiş özgün bir üretime dönüştürmüş bir düşünce yolculuğudur."

Diriliş hareketi geniş açılımlıdır, sadece iman cephesinden değil her cephede dirilişin gerçekleşmesi gerekir. Karakoç; diriliş, uyanış ve yeniden doğuş kelimelerinin zaman zaman aynı veya yakın anlamlarda kullanıldığını belirtir. Ancak üç kelimenin arasında büyük farklar olduğunu örneklerle anlatır. İnsanın kurtuluşa varması için, içine gireceği değişimi diriliş; içinde bulunduğu durumu fark etmeye başlayış ve kendi halini sezmeyi uyanış olarak tanımlar. Ona göre, uyanış, kurtuluşun gerekli şartlarından olup yeterli şartlarından değildir. Bir uyanış olmadan bir dirilişi, bir diriliş olmadan da bir kurtuluşu mümkün görmez."

"Diriliş, bir takım yüce hakikatlerin asrın idrakine göre yeni laflarla yeni yaklaşımlarla, değişen ve gelişen farklı materyallerle tekrar sunulması onun tekrar ışıldamasına yarayacak çok önemli bir vazifedir. İşte, diriliş eri de, böyle bir derdi olanıdır." Görüldüğü üzere diriliş düşüncesi İslam âleminin ayağa kalkıp her alanda öncü olması gerekliliğinin ta-savvurudur. /

2022 YKS YERLEŞTİRME SONUÇLARI

TÜRK TELEKOM NURETTİN TOPÇU SOSYAL BİLİMLER LİSESİ		
AHMET EREN KILIÇLI Orta Doğu Teknik Üniversitesi İktisat Bölümü	İMRAN KOÇAK Orta Doğu Teknik Üniversitesi İktisat Bölümü	SEMANUR KALKAN Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi(İÖ)
ŞEVVAL DURLU Türk-Alman Üniversitesi Hukuk Fakültesi	ALPEREN DAĞKOÇAK Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi	H. ELANUR ATMACA Yıldırım Bayezit Üniversitesi Hukuk Fakültesi
SİNEM AKTAŞ Atatürk Üniversitesi Hukuk Fakültesi	RABİA DURLU Medeniyet Üniversitesi Hukuk Fakültesi	KADIRCAN KULLEBİ Atatürk Üniversitesi Hukuk Fakültesi
ELANUR YILMAZ Atatürk Üniversitesi Hukuk Fakültesi	Z. BETÜL CEYLAN Başkent Üniversitesi Hukuk Fakültesi	TUBA GÜLER Atatürk Üniversitesi Hukuk Fakültesi
İREM ERTEK Atatürk Üniversitesi Hukuk Fakültesi	H. EMİR ÇİĞAL Atatürk Üniversitesi Hukuk Fakültesi	Z. EYLÜL ORAN Atatürk Üniversitesi Hukuk Fakültesi
EFE CAN Atatürk Üniversitesi Hukuk Fakültesi	DİLARA KELEŞOĞLU İbn Haldun Üniversitesi PDR(Burslu)	YİĞİT BİLİRDÖNMEZ Atatürk Üniversitesi Hukuk Fakültesi
2022 YERLEŞTİRME ORANIMIZ %60		

TÜRK TELEKOM NURETTİN TOPÇU SOSYAL BİLİMLER LİSESİ		
ELİF YILMAZ Atatürk Üniversitesi Hukuk Fakültesi	İLAYDA H. ULAŞ Atatürk Üniversitesi Hukuk Fakültesi	Z. SENA KARSLI Atatürk Üniversitesi Hukuk Fakültesi
BERKAY B. ÖZTÜRK Binali Yıldırım Üniversitesi Hukuk Fakültesi	Ü. AYBÜKE LİMAN Binali Yıldırım Üniversitesi Hukuk Fakültesi	AHMET F. HATUNOĞLU Çankaya Üniversitesi Hukuk Fakültesi
FATMA UYGUR Atatürk Üniversitesi PDR	ŞEVVAL ULAŞ Gazi Üniversitesi PDR	FATMANUR ŞİMŞEK Atatürk Üniversitesi Sınıf Öğretmenliği
MİRAY GÜNÜÇ Atatürk Üniversitesi Psikoloji Bölümü	ERAY AKPINAR Atatürk Üniversitesi İngilizce Öğretmenliği	SERDAR YENER İbni Haldun Üniversitesi İslami Bilimler Fak. (Burslu)
EDANUR DAL Atatürk Üniversitesi Sınıf Öğretmenliği	YAĞMUR ŞAŞI Atatürk Üniversitesi Psikoloji Bölümü	SELCAN TEYRAN Ankara Üniversitesi Siyasal Bilimler Fak.
HAYRUNNİSA ÇELİK Atatürk Üniversitesi İngiliz Dili Ve Edebiyatı	ŞEYMANUR AKDAŞ Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sınıf Öğretmenliği	ABDULSAMET ÖZEN Atatürk Üniversitesi Sınıf Öğretmenliği
2022 YERLEŞTİRME ORANIMIZ %60		

TÜRK TELEKOM NURETTİN TOPÇU SOSYAL BİLİMLER LİSESİ		
AYŞE HELVACI Atatürk Üniversitesi Psikoloji Bölümü	ÖMER TURAN İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilimler Fakültesi	AYŞE UYGUR Atatürk Üniversitesi PDR
HAYRUNNİSA ARBULUT Atatürk Üniversitesi PDR	ÖZGE ELİF TÜRKAY Binali Yıldırım Üniversitesi Sınıf Öğretmenliği	ELİF YAREN SARIGÖL Atatürk Üniversitesi PDR
DİLARA ŞANLIYAY Atatürk Üniversitesi Özel Eğitim Öğretmenliği	HATİCENUR BAŞOĞLU Erzurum Teknik Üniversitesi Psikoloji Bölümü	NİSANUR KARACA Atatürk Üniversitesi PDR
UĞUR AYDINLI Atatürk Üniversitesi PDR	ELİF SUDE BASU Balıkesir Üniversitesi PDR	M. SAİT SARIGÖZ Marmara Üniversitesi Siyasal Bil. Fakültesi
ALPARSLAN BİŞİMİŞ Atatürk Üniversitesi Özel Eğitim Öğretmenliği	AYŞE ALPTEKİN Atatürk Üniversitesi Türkçe Öğretmenliği	ALEYNA BERBEROĞLU Cumhuriyet Üniversitesi İngiliz Dili ve Edebiyatı
ESRA MİRAY ŞAHİN MEF Üniversitesi Psikoloji Bölümü	DUYGU ÇAKIR Atatürk Üniversitesi Okul Öncesi Öğretmenliği	HÜMEYRA BOZTOPRAK İbrahim Çeçen Üniversitesi PDR
2022 YERLEŞTİRME ORANIMIZ %60		

TÜRK TELEKOM NURETTİN TOPÇU SOSYAL BİLİMLER LİSESİ		
SÖMEYYE MORKOÇ Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi	OKTAY UÇAR Dokuz Eylül Üniversitesi İşletme Bölümü	ELİF ÖZGE AYDIN Şeyh Edebali Üniversitesi Çocuk Gelişimi Bölümü
BAŞAK AYTEKİN Atatürk Üniversitesi Kamu Yönetimi	İKBAL SENA DİKBAŞ Atatürk Üniversitesi Astronomi ve Uzay Bil.	ZEYNEP SUDE KAYA Erzurum Teknik Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi
SEDA DENİZ Atatürk Üniversitesi Sosyoloji Bölümü	GÜNARA GÜNAYDIN İstanbul Üniversitesi İngilizce Öğretmenliği	SİNEM YILMAZ Namık Kemal Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Kamu Yön.
KÜBRA ŞANLI Erzurum Teknik Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi	FURKAN GÜNDOĞDU Atatürk Üniversitesi Anestezi Bölümü	HİLAL ATEŞ Atatürk Üniversitesi İngiliz Dili ve Edebiyatı
2022 YERLEŞTİRME ORANIMIZ %60		